

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Ész és erő.

Ki ne ismerné a főtárgyalási jelenetet. A vádlott tagad. Hiába a tanu, hiába a bizonyíték: tagad körömszakadásig. Az elnök figyelmezteti, hogy a csendőrség mindent beismert. „Az azért volt — hangzik a válasz —, mert a csendőrök megverték.”

A bíróság mindig kellő értékére szokta leszállítani az ilyen védekezést, amelyet legtöbbször azért nehéz megcáfolni, mert azt, hogy valami nem történt meg, csak közvetve, tehát nagyon nehezen lehet bebizonyítani. A nagyobb hiba azonban nem ez, hanem az, hogy ha a bíróság nem ad is hitelt a terhelt vádjainak, azok az ujságok, meg a bíróság előtt szereplő felek révén mégis átszivároghatnak a köztudatba. Már pedig az ilyen „köztudat” sem hasznunkra, sem díszünkre nem válik. Küzdenünk kell hát ellene, ahol és ahogy csak lehet.

A középkorban a kínvallatás nemcsak megengedett, de intézményes eszköze volt a nyomozásnak. Az ember azonban, szellemi és lelki fejlődése során végül is megundorodott a durvaságnak, a kegyetlenségnek és állati embertelenségnek attól a halmazatától, amit egy-egy ilyen „nyomozás” jelentett és ezért annak a civilizáció előhaladása és foka szerint előbb-utóbb végét vetette. Eleinte persze csak elméletileg, mert titokban a kínvallatás szégyenteljes eszköze bizony még hosszú időn át szerepet játszott a büntügyi nyomozásokban. És ha eredeti borzalmasságából sokat veszített is, ahhoz még mindig elég volt, hogy felháborodást keltsen minden jóérezésű emberben. Sőt, hogy ne menjünk olyan messze vissza: talán még a mi élő öregeink is ismertek öregeket, akik arra esküdtek, hogy pofon nélkül eredményt elérni nem lehet. Más szóval: hogy aki a legnagyobb pofont tudja adni, az a legjobb nyomozó.

Ma már persze, amikor egyetemen tanítják a nyomozás tudományát, csak mosolyogni lehet az ilyen „elveken”. Ma, amikor a bűnöző és a nyomozó harca voltaképpen a szellemi és technikai fölény kérdésévé modernizálódott, amikor a büntettes raffiniációját csak még nagyobb lehet felülmúlni, mikor a természettan, vegytan, az orvostudomány és a filozófia mind helyet talált a nyomozás tudományában, ma nem pofozni kell tudni, hanem nyomozni.

De legyünk tárgyilagosak: régebben is csak az a nyomozó bántalmazott, aki nem tudott nyomozni. Mert a védtelen gyanúsítottak fegyveresen neki-

menni s őt addig verni, amíg akár az apja halálát is vállalja, ez igazán a legegyszerűbb. Ezt az egynapos próbacsendőr is tudja, ehhez nem kell kriminalisztika, daktiloszkópia, felesleges a fénykép, a mikroszkóp és a röntgen, haszontalan a tanulás, a gyakorlat és a tapasztalat, csak ököl kell hozzá és elég durva lélek, az pedig — sajnos — elég sok emberben megvan. Ha csakugyan ilyen egyszerű verekedés kérdése lenne a nyomozás tudománya, akkor kár lett volna modernizálódni, ettől nyugodtan megmaradhatna volna a csendlegények is, mert verekedni ők is tudtak. Igen, de éppen ez az, amelyben a mai kor különbséget lát a pandur és a csendőr között: az egyiket csak a nyers ereje tette, a másikat a tudása teszi a bűn félelmetes ellenfelévé.

Aki a csendőrség legújabb és a tudomány mai állása szerint legmodernebb szellemi és technikai kriminalisztikai felkészültségét szemléli, aki például a nyomozó alosztályok szebbnél-szebb eredményeit olvassa, az nem fog hitelt adni a csendőrpofon meséjének, mert belátja, hogy ma már a csendőrség nincsen a pofozásra szorulva. És valóban: egyetlen esetben sem fordult még elő, hogy a nyomozó alosztályok járőrei bármilyen nehéz nyomozásuk alatt egy ujjal is hozzányultak volna a gyanúsított-hoz. Nem is volna tanácsos, mert a következő napon már aligha volnának a nyomozó alosztálynál. Mert lehet ugyan, hogy száz összevert gyanúsított között valóban akad tíz bűnös, aki a bántalmazásra beismeri az elkövetett bűncselekményt, de ez nem olyan „eredmény”, amelyet jó nyomozótól ma már elvárunk.

De nemcsak a tudományos fejlődés, nemcsak a modern felfogás és belátás kényszerítették már elődeinket is az elavult nyomozási elvek alapos megváltoztatására, hanem a közviszonyok fejlődése is. Régen az elmaradt, világtól elzárkózott, írástudatlan falusi lakosság között a csendőr hatalmas szinte korlátlan volt, mert ha előfordult is, hogy egyik-másik visszaélt vele, talán panaszt sem mertek tenni ellene. A mai kor embere azonban tudja már, mi szabad és mi nem szabad nemcsak neki, de a csendőrnek is; ha jogsérelem esik rajta, mindig megtalálja az utat oda, ahol elégtételt kap.

A magyar csendőrség már nagyon régen tudomásul vette, hogy nyomozni és eredményt elérni csak tanulással és tudással lehet s hogy aki nélkül, csak ökleiben bízva próbálkozik, a bikához hasonlít, amely októlan dühében szarvával megy neki a traktornak, hogy feldöntse. Hiába tehát a vádaskodás, a mai jó nyomozó csendőr már annyira túl van ezen, hogy még a közmondást is megfordította: „Mindent észsel, — semmit erővel!”.

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

XII.

Magyarország szomszédainak határvédelmi szervezete.

A gyászos trianoni békeszerződés ratifikálása óta Csonkamagyarország szomszédai is kiépítették határvédelmi szerveiket.

Ma Hazánk új szomszédai:

- a) Ausztria,
- b) Csehszlovákia,
- c) Románia,
- d) Jugoszlávia;

ezek szervezeteit akarom az alábbiakban bemutatni.

A teljesség kedvéért még — egy a világháború óta újonnan alakult állam — Lengyelország határőrszervezetét is meg akarom beszélni, mert ennek a birodalomnak meglehetősen nehéz viszonyai között — többnyire ellenséges érzelmű országok közé beékelve — kell határainak védelméről gondoskodnia.

a) Ausztria.

Magyarország mai határainak körülbelül 14 százaléka érinti Ausztriát. Az osztrák határ őrizetét pénzügyőrségük látja el, mely nem katonai szervezet. A határszolgálat kiegészítéséül csendőrségüket alkalmazzák, melyet minden tekintetben a belügyminiszternek rendelték alá.

Az osztrák határ őrizete meglehetősen laza; főleg a

csempészség megakadályozásával, illetve megnehezítésével foglalkozik pénzügyőrségük és csendőrségük.

b) A Cseh-szlovák köztársaság.

A trianoni békeszerződés szüleménye következtében keletkezett Cseh-szlovák köztársaság (C. S. R.) tipikus nemzetiségi állam, a régi Ausztriának úgy mondhatnók rosszabbított kiadása. Lakosságának csak kb. 50%-a cseh-morva nemzetiségű, kb. 15% tót, 23%-a német, 5—6%-a magyar, 3,5%-a rutén, a többi lengyel, zsidó stb. A Magyarországtól elszakított terület lakosságának azonban a fele tót, egynegyed része magyar, egynegyed része német, rutén. A cseh szempontból nem megbízható lakosság ellensúlyozására a magyar határon meglehetősen számban telepítettek szintizta cseh elemeket, főleg legionárusokat. Ezáltal igazi nemzeti határőrvidéket szerveztek maguknak. Ez a telepített lakosság mindenáron elcsehésíteni akarja környezetét, mindenféle praktikákkal tót többséget kisütni iparkodva, cseh iskolákat alapítanak s a magyar elemet minden alkotmányos köpönyegforgatás eszközével nyomják el. Ilyen nagyobb cseh telepítést találunk Kassától délre, Csap, Bátor környékén, főleg azonban a Csallóközben, a Duna, Garam és Ipoly mentén. A cseh-szlovák köztársaság határait főleg a telepített legionáriusok és a különféle nemzetiségű szervezetek (szokol, orel stb.) politikailag őrzik.

A „Szokol” (súlyom) egyesületnek csak szlávok lehetnek tagjai, számuk kb. 630.000 fő, katonai kiképzésben részesülnek, abszolút magyar- és németellenesek.

Az „Orel” (sasok) egyesületek tagjainak száma kb. 120.000, valamivel kevésbé túlzó nacionalisták, mint a szokolok. Ezen egyesületeknek inkább klerikális színezete van.

A munkás tornász egyesületeknek kb. 100—150.000 tagja van. Ezek tisztára sportintézmények, inkább inter-

Pünkösdi rózsák a végeken.

Pünkösdi rózsák Délre lenn
És a Kárpátok alján,
Miért lankadtok csüggeteg
S orcátok mért oly halvány?

Szellők hozzák sóhajtokat:
„Vagyunk magyar virágszál.
Magyar a szellő, mely becéz
S a pillangó, mely ránk száll.

Csak egy, csak egy az nem magyar
Már hosszú évek óta:
Szívünket nem dobbantja meg
Magyar, szép, drága nóta.

Összébbr huzzuk piros ruhánk,
Búsán záródik szírmunk;
Ha idegen szó csap felénk,
Hogy ne kellessen sírnunk?

*Elhervadunk, elfonnyadunk,
Ha sohse száll ránk harmat
S míg magyar dal nem simogat
Nem lehetünk nyugalmat! . . .*

*Halljátok, a fenyő s a hárs
Tinektek mit susog ma?
Felébredtek ti nem soká
Magyar, szent himnuszokra!*

Feleki Sándor.

Horvátországi élmények.

Írta: NEMO.

Aki töredelmesen beismerte, hogy valamilyen „nemzetiségi” nyelvet, ha mindjárt csak a szolgálat szerény igényeinek megfelelően is, beszél, az magára vethetett, ha aztán ennek megfelelő helyőrségbe került.

Így kerültem volna én is r'ogarasra, az ottani honvédzászlóaljhoz, mint olyan, aki az oláh nyelvet a legszükségesebb mértékig beszéli.

Én azonban szerettem volna egy szláv nyelvet — persze, valamivel jobban, mint az oláhot — megtanulni. Lévén akkor éppen üres hely Horvátországban, gondoltam egy merészet és inkább a horvátországi állomást választottam. Mindez persze így katonás rövidséggel van elmondva, a kivétel azonban nem volt ilyen egyszerű, hanem úgy történt, amint következik.

Egy szép napon, szolgálatmentes lévén, díszbevágtam magamat és nagy szívszorogások közben nekiindultam

Jugoszláv és cseh szokolok díszfelvonulása.

nacionális alapon, míg a Skauting-egyesületek, a Szokol-ok ifjai; ezek katonai kiképzésben részesülnek, táboroznak, bejárják a határvidéket, kb. 30.000 tagjuk van.

Kémkedés, illetve megfigyelésnek, besúgásnak meg lehetős nagy szerep jut.

A határszolgálatot magát a határpénzügyőrség, pénzügyőrség és csendőrség látja el. Háborús veszély esetén ezen alakulatok — melyek rendes körülmények között a pénzügyminisztériumnak vannak alárendelve — a fegyveres erő egy részét képezik.

A határ védelmére szolgáló (már békében is meglevő) külön alakulatok a határőrszázlójak. Ezeknek a

Budára, tisztelgő látogatást tenni a honvédelmi minisztériumban altábornagyi rangban levő osztályvezető urunknál, akinek aznap éppen születésnapja is volt és így volt rá némi katonátlan jogcímem, hogy gratuláció ürügye alatt tiszteletemet tegyem nála. Ha azután alkalom nyílik beszélgetésre is, vagyis magyarul: ha szóbaáll velem sorsom hatalmas intézője — gondoltam magamban —, akkor majd előhozakodom a kéréssel, hogy szláv nyelvet szeretnék tanulni. Sokféleképpen megformáltam magamban a beszédet, amit a kegyelmes úrnál elő fogok adni és már majdnem el is jutottam a végleges formulához, mikor az Erzsébethídnél a villamosra, nem kis meglepetésemre, éppen a kegyelmes úr szállt fel. Felesleges talán említenem, hogy az egész beszéd egyszerre repült ki az agyamból, mikor a kegyelmes úr felém közeledett. Kezét nyújtotta és röviden kérdezte:

— Hova megy?

Még Petőfi is elfelejtette az anyját üdvözölni, amint azt olyan szépen kitervezte s így hát én sem resteltem, hogy nem a gratulációt kezdtem el a villamoson, hanem kiböktem, hogy a minisztériumba igyekszem.

A kegyelmes úr hallgatott, én is hallgattam, a villamos haladt, így jutottunk el a Lánchídig. Ott úgy jó tíz perc múlva intézte hozzám a kegyelmes úr a második kérdést:

— Kihez megy?

— Kegyelmes úrhoz — válaszoltam hirtelen s örültem, hogy túlestem rajta.

Tovább mentünk a siklóig. Várni is kellett s így újra eltelt vagy öt perc.

— Milyen ügyben?

száma 10, melyekből 3* van a magyar határ mentén elhelyezve. Szervezetük, fegyverzetük, felszerelésük azonos a gyalogságéval, csak hogy a puskás és géppuskás századokon kívül még egy kerékpáros- és autósszázaddal rendelkeznek.

c) Románia.

A magyar határnak mintegy 24 százaléka szomszédos Romániával. A románok már békében is intenzív módon őrizték határaikat különleges alakulatokkal (dorobancok), melyek egyszersmind a pénzügyi szolgálatot is ellátták.

Jelenleg Románia határait a granicsárok őrzik, úgy a határ-, mint a vámsholgálatot is ellátva. Ezek 3 dandárba, 6 ezredbe tagozódnak, 18 zászlóaljjal, 13 tanzászlóaljjal.*

A román granicsárokezredek zászlóaljainak nagyobb része — rendszeren mind a három — látja el a tulajdonképpeni határszolgálatot. A legénységet a 6 kiképző zászlóaljnál oktatják ki különleges szolgálatra. Van azonkívül 1—1 különleges és 1 pótsszázad.

A határszolgálatot végző zászlóaljak rendszeren 3—6 századra, ezek ismét 3—3 szakaszra tagozódnak. Egy-egy szakasz néhány őrsöt (3—7) (piketű) állít fel.

Az őrsökön gyakran láttam rendőrökutyákat és postagalambokat is. Rendszeren csinos kis kaszárnyákban, pavilionszerű épületekben vannak elhelyezve, a laktanyán sok helyen felirat hirdeti, minő ezred emberei vannak benne.

A legénység fegyverzete, ruhája, hasonló a vadászokéhoz — s míg az ország belsejében lévő csapatok ruházata, fegyverzete meglehetősen sok kívánni valót hagy hátra, addig a granicsárok — a mi határainkon legalább — jól vannak felöltöztetve.

A magyar határon levő granicsár alakulatoknak több-

* Német forrásművek szerint. Von Oerzen Rüstung und Abrüstung, Berlin E. S. Mittler & Sohn. 1931.

— Tiszteletemet óhajtom tenni Nagyméltóságodnál és ha engedelmet kaphatnék rá, az esetleges áthelyezésemről is szeretnék egy alázatos kérést előterjeszteni. — Ez már gyanus lehetett a kegyelmes úrnak, mert mindjárt biztosított, hogy kívánságom teljesül, Fogarasra kerülök.

Ezzel felült a siklóra, én pedig, jegyem nem lévén, lemaradtam.

— Na barátom — mondtam magamnak —, szláv nyelvet egyelőre nem tanulsz. Hogy azonban a mondókám mégse menjen egészen kárba, a következő kocsival én is „felutaztam” a várba és elmentem a kegyelmes úrhoz.

Nem a legjobb hangulatban találtam, de ha már díszbe öltöztem s ennyire benne voltam, mégis megemlítettem, hogy szeretnék egy szláv nyelvet megtanulni. Azt is hozzátettem, hogy erre most volna alkalom, mert tudtommal Sziszeken üresedésben van egy zászlóalj-orvosfőnöki hely, ahova szívesen elmennék.

Szavaim hatása leírhatatlan volt. A kegyelmes úr arca felderült. Mosolygott és kacagott egyszerre. Egyik kezével a kezemet szorította, a másikkal a vállamat veregette és rövidesen kijelentette, hogy én vagyok a hadsereg egyik legokosabb embere. Nagyon helyes, hogy Horvátországot kértem és ezt a kérésemet természetesen teljesíteni fogja. A személyügyi referensnél mindjárt el is intézte a dolgomat.

Aztán leültetett. Megkérdezte, hogy ismerem-e azt a vidéket? Mondtam, hogy nem ismerem. Nem baj, majd megismerem. Igen jó nép lakja, alaptermészete olyan, mint a magyaré és a szokásai is majdnem egyeznek. Ami pedig Sziszek városát illeti, nahát az szakasztott olyan, mint Budapest. Azzal a különbséggel persze, hogy valami-

nyire orosz, részben azonban volt osztrák-magyar puszkája van.

A legénység elvileg Románia belsejéből kapja kiegészítését, tehát román nemzeti szempontból megbízható, jól ki van képezve s tulajdonképpen tisztára katonai alakulat, a fináncérdeknek inkább háttérbe szorulnak. A grancsárok a gyalogság elite alakulatai közé számíthatjuk.

d) Jugoszlávia.

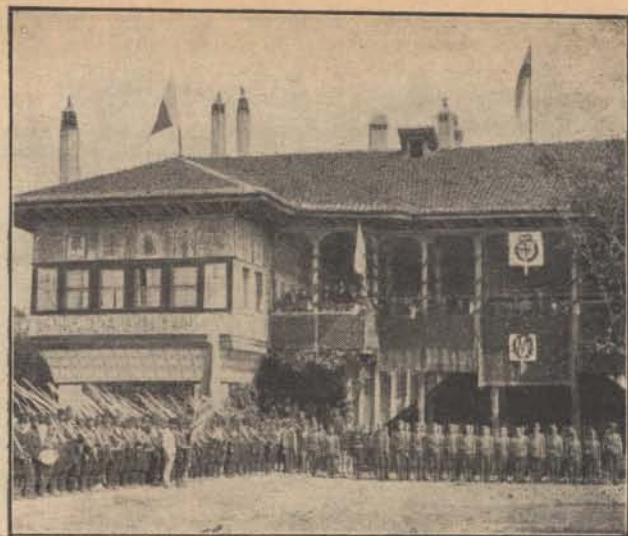
Valamennyi szomszédunk közül Jugoszlávia építette ki legjobban s a legnagyobb körültekintéssel, határőrszerveit. Mint munkám előző fejezetében feleltem, ők felhasználták az osztrák-monarchia „Grenzer”-eivel tett évszázados tapasztalatokat s ezek alapján építették ki új határőrszerveiket.

Amellett a jugoszlávok gondoskodtak leginkább róla, hogy a határokon nemzeti szempontjukból abszolút megbízható szláv lakosság legyen. E célra eleinte oroszokat, a Wrangel-féle monarchista hadsereg menekültjeit, főleg kozákokat használtak fel, de ezek nem váltak be mindennütt, s így nagyrészt felcserélték, új, tiszta szláv alakulatokkal, melyek legénységüket Szerbia belsejéből kapják, míg a magyar és német anyanyelvű újoncokat Ó-Szerbiába és az albán határra teszik. Különbösen a nemzetiségű legénységet bizonyos százalék erejéig a tiszta szerb ezredkebe osztják be.

A legjobb határőrrezetük azonban a telepítések, az ú. n. „dobrovójác”-ok és „csetnik”-ek által szervezték meg, ezekről később lesz szó.

A jugoszláv határt a határőrség és a pénzügyőrség őrzi.

A pénzügyőrség két részre tagozódik: a belországi és a határszéli pénzügyőrségre. Utóbbi békében a belgrádi pénzügyminisztériumnak van alárendelve, feladata a tulajdonképpeni határ-finanszolgálat ellátása, de tényleg

Nemzeti ünnepség Jugoszláviában. A katonaságon kívül ifjúsági szervezetek is felvonulnak.

katonai alakulat, mely a háborúban mozgósított hadsereg egy részét képezi. Felszerelése, fegyverzete ugyanaz, mint a sorgyalogságé, csak hogy a legénység zöld hajtókát hord.

A tulajdonképpeni biztosítást a határőrcsapat végzi. Ennek létszáma a legújabb források szerint* 87 tiszt, 419 altiszt és 5112 fő legénység. Ezen testület 56 határvédszázadra tagozódik. A legénység karabéllyal, kézigranáttal és részben könnyű géppuskákkal is fel van szerelve.

A határvédszázadok szakaszokra s ezek őrsőkre tago-

* Oberst von Oerzen „Rüstung und Abrüstung”, Berlin, 1931. Verlag C. S. Mittler & Sohn.

vel kisebb. Azt úgy kell képzelni — magyarázta —, hogy egyik részén van az úgynevezett Sziszek, ez olyan, mint Pest, csak hát persze kisebb, aztán jön egy folyó, a Kulpa, ezt úgy képzeljem, mintha a Duna volna — kisebbített kiadásban, a rajta átvezető híd pedig a Lánchídnak felel meg, csak hát nem akkora. Több híd ezidő szerint a két városrészt még nem köti össze, de hát nem lehet tudni, idővel sok minden történhetik. A folyó másik részén van a régi Sziszek, vagy a katonai Sziszek, ez meg valósággal miniatűr Buda.

Ügyem elintézése után eltávoztam a minisztériumból és vártam a Rendeletj Közlönyt, ami nem is sokáig váratt magára. 1908 január elsejével útnak indultam a fiu-meí gyorsvonattal Sziszek felé.

Vonatunk kalauza, aki inkább egyenruhás hordóhoz hasonlított, mint vasutashoz, illő tisztelettel kívánt boldog újesztendőt nekem is és sorban mindenkinek. Egy koronával megszereztem magam iránt a jóindulatát és hogy igazam volt, erre mindjárt rájöhöttem. A következő fülkében ugyanis három selyemkafftános galíciai zsidó ült, akiket a kalauz bácsi hasonlóképpen boldogújévelt, de hogy nem kaphatott tőlük semmit, arra abból következtetek, hogy a fülkeajtót becsapta és azt mondta hangos szóval: „Álljon meg a szemetek, mint a sült halé!” Ezen az alapon aztán megbarátkoztunk egymással, ami az én szempontomból igen előnyös volt, mert később is éveken keresztül mindig ő volt ennek a gyorsvonatnak a kalauza.

Délután megérkeztem Sziszekre. Első benyomásom nem volt rossz. A város végén (az állomások vidéken a város végén szoktak lenni) igen rendes házak modern

városra engedtek következtetni. Csak az tűnt fel, hogy a kocsí, amellyel a szállodába roboztam, túl hamar célt ért.

A szállodában szobát bérelve, átöltözököttem azzal az elhatározással, hogy megnézem a várost, esetleg meguzsonnázok valamelyik kávéházban. Hogy azonban hiába való utat ne tegyek, megkérdeztem a szobaasszonyt, mondja meg, merrefelé van a város szebbik része és hogy hol vannak elegánsabb kávéházak.

A szobaasszony azt kérdezte, hogy honnan jöttem?

— Budapestről, — mondtam neki.

— Szóval az állomástól?

— Igen.

— Na hiszen akkor látta már az egész várost. Ami pedig a kávéházakat illeti, azokból ebben a városban csak egy van, azt sem kell keresni, mert itt van a házban. Azt is elmagyarázta, hogy a városnak négy utcája van, de az első és negyedik utca (itt ugyanis az utcákat szintén számokkal jelzik, mint Amerikában) csak egy-egy házszorból áll, a második és a harmadik utcának ellenben már rendes két sor háza van.

Mivelhogy tehát Sziszek pesti oldalát így megismertem, megkérdeztem, hogy néz ki a budai oldal és a Lánchíd, illetőleg Újsziszek és a Kulpa hídjai?

Hamarosan megtudtam, hogy a Lánchídnak itt egy, a Kulpán átvezető rozoga fahíd, Budának pedig egy ócska falu felel meg, melynek egyetlen „nevezetes” épülete a honvédlaktanya.

Hogy most már eleget tudtam, áttérhettem a terepszemlére. A szálloda közelében meg is találtam a fahidat. Milyen jó — gondoltam magamban —, hogy nincs

zódnak. Egy-egy század 2—3 tisztből és kb. 100 fő legénységéből áll.

Az újoncokat külön kiképzőszázadokban készítik elő jövődő szolgálataikra, melyek rendszeresen egy-egy határvédő szakaszparancsnokság székhelyén vannak.

A határvédtestület elitecsapat, melyet önként jelentkezőkből egészítenek ki, kik katonai (sorhad) szolgálatainak már eleget tettek. A legénység kiválogatása nagy gonddal történik.

Határvédelmi és katonai szempontokból ezen testület a hadügy-, vámjövendelmi szempontból a pénzügyminisztériumnak rendelték alá.

A határvédelmi századok fegyverzete, felszerelése olyan, mint a gyalogságé, a hajtóka színe piros, a vállszalagon a század száma van vörös posztóból.

Bizonyos mértékig terinészetszerűleg a csendőrséget is alkalmazzák kiegészítésképpen a határszolgálatban.

A jugoszláv határvédelemben évszázadok óta fontos szerepet játszottak a külön e célra szervezett alakulatok.

A volt monarchia határőrvidéki csapatainak 85 százaléka horvát-szerb nemzetiségű volt, a zömét, mint tudjuk, a görögkeletiek képezték. Ezen intézmény évszázados harcokban állt a törökökkel, tehát azt lehet mondani bizonyos ösztönszerű védelmi készség, ravaszság tenyésződött ki bennük.

Ennek a rendszernek és az orosz határvédelmi intézmények minden jó oldalát a jugoszlávok, új alakulatok felállításánál magukévá tették. Az egyes őrsök többszörösen megerősített állásokban vannak drótsövénnyel elkerített és biztosított támpontokat képezve.

Mindenütt a fák tetején stb. figye'óállásokat találunk, melyek egymástól látótávolságra vannak, azonkívül minden élő van készítve az éjjeli összeköttetés szolgálatára is, tűzjelek (máglyák) stb. által. Ha a távíró, telefon meg is szakad, őrsről-őrsre jelt adhatnak az emberek. Éjjel az

itt alagút is, mint Budán, mert azon már bizonyára négykézláb kellene átmásznom.

Átkelve a Kulpán, úgy másfél száz lépésnyire, emeletes épületet láttam. Gyanítva, hogy ez lesz a laktanya, abba az irányba haladtam. De alighogy a kapu közelébe érek, elordítja magát valaki, hogy: „Modruzsáj!” Engem nem hívtak modruzsájnak, sem semmi rosszat nem tettem, mégis önkénytelenül megálltam egy pillanatra és vártam, hogy mit akarnak tőlem.

Nem akartak tőlem semmit, csak este lévén, az őrs fegyverbe szólította az őrséget. „Pod oruzsje!” (Fegyverbe!) kiáltással. Ezt értettem én modruzsájnak.

Végignéztam az egész jelenetet, hallgattam a horvát vezényszavakat, de szót sem értettem az egészből, legfeljebb annyit, hogy itt nemcsak az érintkezés, hanem a szolgálat nyelve sem magyar. Most kezdtem csak rájönni, hogy mit tettem. Hogy fogok én itt szolgálni, mikor az összes horvát tudományom csak abból a néhány nem egészen szalónképes kifejezésből áll, amit az ember minden nyelven legelőször szokott megtanulni, de amelynek már pl. előljáróval való érintkezés alkalmával nem sok hasznát lehet venni, mert az embert igen szigorúan megfenyíténiék miatta.

Töprengéseim közben felnéztem a laktanya kapujára és azt láttam nagy betűkkel felírva, hogy „Domo-branska Vojarna”. Rájöttem, hogy a Vojarna csak laktanyát jelenthet. De ki lehetett az a bizonyos Domo-branska, akiről elnevezték? Sehogysem emlékeztem arra, hogy ilyen nevet valamikor is tanultam volna a történelemben. Hogy azonban tudatlanságomat el ne áruljam,

Határőrök Dél-Szerbiában.

egy-egy őrsök között élénk járőrzés folyik, melyek alkalmával többször követnek el a szomszédos államokkal szemben határsértést. Mindenesetre az évszázados tapasztalatok alapján határvédelmi rendszerüket mintaszerűen építették ki.

A törökkel való folytonos háborúskodás eleinte Ó-Szerbia, Bosznia-Hercegovina, — később azután Macedónia belsejében egész különös alakulatokat termelt ki, az úgynevezett bandákat, vagy komitákat, melyeket nálunk hamisan „komitácsiknak” neveztek, melyeknek úgy békében, mint különösen háborúban a mozgósítás előtt és alatt fontos szerep jut a határszolgálat ellátásánál. Ezeket azonban már nem annyira a törökök, hanem inkább ellenünk, a bolgárok, görögök és albánok ellen használták.

Hogy Macedóniában évtizedeken át pusztítottak és terrorizáltak mindent, úgy hogy a török fennhatóság csak névleges volt, azt úgy is tudjuk. Megfelelő terep, évszá-

nem kérdezősködtem egyelőre senkitől. A laktanyán túl már úgyis csak sötétség volt, azért a terepszemlét nem folytattam, hanem egy hátra arccal bevonultam a kávéházba. Január elseje lévén, elég sokan voltak a kávéházban tisztek is és polgárok is. Mint ismeretlen, egy üres asztal mellé telepedtem és uzsonnát rendeltem. Alig ülök azonban pár pillanatig, a tisztek majdnem mind hozzám jöttek és zamatos magyar szóval üdvözöltek. Kivételesen nélkül mind magyarok voltak. Bízattak, hogy ez nem is olyan rossz hely, ők évek óta vannak itt és egészen megszokták. Ami pedig a nyelvet illeti, azt is hamar megtanulhatja, aki szorgalmas, mert hát sok szó hasonlít a magyar szóhoz. Pl. Szalonna = Slamina, csizma = csizma, korcsmá = kresma, kapu = kapia, szalma = slama, széna = siéno, zab = zob, pecsenye = pecsenka, istálló = stáló, macska = macka stb. Mindjárt megkérdeztem, mert azt hittem, hogy csak tréfálnak, hogy ezek szerint a sapkát talán kapának hívják, mire azt mondták: eltaláltam.

Megkérdezték, hogy tudok-e horvátul jelentkezni, mert hát a meldigehozzámot itt nem lehet alázatosan jelentemmel helyettesíteni, hanem „Pokorno jávljám”-ot kell mondani. Egyik azt mondta, hogy ha nehéz az utolsó szó, hát mondjam csak nyámnyám.

Na, de nem olyan fekete az ördög, amelyennek festik. A szláv nyelvek nem nehezek. Alig pár hónap alatt a sablonos dolgokat úgyszólván hiba nélkül végeztem s elég jól meg tudtam magamat a környezetemmel értetni. A bánásmód is mindenütt előzékeny volt és így sok barátot szerezve az idők folyamán, egészen jól kezd-

zados hagyományok, gyűlölet, nyugtalan forró vér szükségesség ahhoz, hogy egy népbe annyira beidegződjék a bandaharc, mint például a Balkán lakóinál. A komitácisoknak méltó ellenfelei voltak a mohamedán basibozuk-ok. Ezek is szabad csapatok voltak.

A komitácisok harcmodorára a világháborúban szerzett tapasztalataim alapján majd később térek át.

A jugoszlávok különleges alakulatai kétfélek: olyanok, melyek már békében nyíltan is szerepelnek, ezek a „Sokol”-ok és a „Dobrovoljac”-ok s melyeket békében csak titokban iskoláznak, képeznek ki, melyek azonban csak közvetlenül a háború kitörése előtt fognak a porondra lépni; ezek a komiták, a bandák utódai, hogy úgy mondjam: javított és bővített kiadásban — a „Csetnik”-szervezetek.

„Sokol”-okat (sólymok) találunk a csehszlovák köztársaságban is. Jugoszláviában háromféle szövetségből verődtek össze. A szerb „Sokol”-okból, a horvát „Sokol”-okból és a szlovák „Orel”-okból (sasok). Mind a három szövetség eredetileg mint tornászegyesület jelentkezik a monarchián belül, a „tornászat” természetesen csak cégér volt, mert a politikai elv és álláspont, persze, mindjobban tért hódít s a „Sokol”-ok hamarosan ultraszláv, erősen politikai színezetű sportszervvé nővik ki magukat, melyeknek kifejezett célja a pánszlávizmus és ultranacionalizmus terjesztése.

A tagok száma körülbelül 100.000, ebből 10—12.000 nő. Az egyesületeket bizonyos számú zsupánságba foglalták össze, ezek révén alakulnak azután a tagokból az illető városok, községek nagysága szerint, szakasz, századok, zászlóaljok, sőt állítólag még ezredek is.

A kiképzést tényleges vagy kiszolgált tisztiek, altisztek vezetik. Az újonnan felvett tagot kiképezik, mint gyakorlatost a zártrendű gyakorlatokban, fegyverfogásokban, célélvételben és természetesen a sportokban, könnyű

atletikában is. Azonkívül foglalkoznak az egyesületek az ifjúság hazafias szellemi nevelésével.

A „dobrovoljac”-ok (hadiönkéntesek) szervezete tulajdonképpen tisztán nemzetvédelmi, bár port akarván hinteni a világ szemébe, a jugoszlávok azt kürtölték ki, hogy a háború által tönkretett területek lakosságát akarták a magyar földesuraktól elvett birtokok révén ismét földhöz, megélhetéshez juttatni. Tény, hogy ezen dobrovoljacok nagy része egyáltalán nem ért a földműveléshez, hozzá sem szagoltak soha, hanem inkább bérbeadták a kiutalt földeket az odavaló lakosságnak.

A „dobrovoljac”-nak, természetesen, nemzeti szempontból feltétlenül megbízhatónak kell lennie.

Feltétel, hogy a balkáni (1912/13) vagy a viágháborúban a szerb hadseregben szolgált legyen, mint hadiönkéntes — vagy pedig, s ez a gyakoribb, — osztrák-magyar katonaszökevénynek kellett lennie. Ha az illető egy szibériai, olaszországi, vagy a dobrudzsai légióban szolgált s lehetőleg küzdött is ellenünk, ez előnyére válik. Azonban ellentétben az osztrák-magyar lakosság jó katonai tulajdonságaival, a dobrovoljacok a valódi szerb nép magas hazaszeretét nem érik el. Ezek nagyrészt volt katonaszökevények, vagy még a monarchiából szöktek ki különböző politikai okok miatt, a rendes, pláne a nehéz földműves munkát nem kedvelik, inkább most is tovább politizálnak s megfizettetve magukat, a mindenkori szerb kormány mindenre kapható eszközei. Nagyrészt lecsúszott intellektuel, félbenmaradt egzisztencia, aki most „hazafiságából” él.

Amilyen komoly, titoktartó, zárkózott az igazi szerb ember, olyan hanyaveti népség ez, mely könnyen kapható egy kis „raki”-ra (szilvapálinka), vagy néhány pohár borra; az alkohol azután hamarosan megoldja nyelvüket s olyankor sokat, többet mondanak el különös nagyozólástól hajtva, mint amennyit akartak volna.

tem magamat érezni. A horvát tudományom pedig annyira tökéletesedett, hogy egy év múlva már sorozásokhoz is kiküldhettek. Első utam a Karszt-vidékre esett. Megpróbálom röviden leírni.

Indulás április 1-én (csak kivételesen, mert más években február 1-én volt az indulás), vonattal Károlyvárosba. Felszerelés a rendes úti felszerelésen kívül kincstári utazóbunda, lábzsák, karabély 10 tölténnyel. Az utóbbi nem a sorozandók, hanem esetleges farkasok ellen. Idő: gyönyörű, a hőmérő árnyékban is 20° C. (minek akkor a bunda meg a lábzsák?). Találkozás a honvéd elnökkel és a beosztott tiszttel még aznap délután Károlyvárosban. Utazási program: másnap reggel 6 órakor postautóval indulunk Perovoselo lickóba (magyarul Péterfalvának lehetne nevezni). A postautón a helyek már biztosítva vannak. Az ilyen helybiztosítást napokkal előbb el kell intézni, mert a postautó csak 9 utast, a postát, a postást és a vezetőt viszi, akinek hely nem jutott, az lemarad. Ez a postautó akkor még új dolog volt, mert még csak röviddel azelőtt delizsánc vitte a postát és az utasokat. Ez mindenesetre érdekesebb lehetett. Hat felcsengőzött ló húzta a kocsit, a kocsis pedig végigtrombitálta az utat, a fejfájósabb utasoknak valószínűleg nagy élvezetére. Nem csak azért trombitált, mert esetleg így hozta a jókedve, hanem inkább azért, hogy mindenki álljon félre az útból. Szóval őszinte sajnálatomra a delizsánc megszűnt s a trombitáját pedig az autóduda pótolta.

Induláskor az idő még mindig gyönyörű. Útársaink: egy nyugalombavonuló őrnagy és családja,

akik új letelepedési helyüket mentek megsejlelni. Az őrnagy erről a vidékről származott, a felesége azonban bécsi volt. Az őrnagy eleget magyarázta feleségének a vidék szépségét és előnyét, de az asszony semmiféle elragadtatás jeleit nem mutatta. Rajtuk kívül még négy polgári személy utazott velünk. Hamarosan összebarátkoztunk. A vidék, különösen az országútnak nagy mélyedések mellett elvezető részein, inkább vadnak, mint regényesnek volt nevezhető. Minden közbeeső községben megállás, majd a postaszakok kicserélése után új benzinnel és olajjal továbbrobogtunk.

Délután 1 órakor megérkeztünk a végállomásra. Kijött a postamester és a felesége s hogy meg ne értsük, mit beszélnek, — magyarul beszéltek. Szóval mindenütt vannak magyarok. Összegémberedett tagokkal lecihelődünk az autóból és bevonultunk a legközelebbi falusi kocsmába ebédelni. Letelepedvén az asztal mellé, hozzánk jött egy atlétatermetű szép barna leány és megkérdezte, hogy akarunk-e ebédelni? Igenlő válaszukra nem várta meg, hogy mit akarunk enni, hanem hozott egy jó ebédet és egy fertály (2.5 deci) bort, jó nagy kenyeret, amiből mindenki annyit vágott, amennyit akart s ezzel készen volt a felszolgálással. Fizetőpincér nem lévén, nem sokat kérdezték, hogy ki mit evett és ivott, hanem kimondták, hogy mindenki fizet egy forintot. Puntum. Megérte. A forintokat lefizetve, felpakolódunk a község részéről odaállított előfogatra, hogy első sorozási állomásunkra, Korencába jussunk. Ügylátszik, az ég megsajnált minket, mert beborult, esni kezdett az eső, utána a hó, megindult a szél, tombolt a vihar: ekkor láttam,

Éveken át élén a Balkánon, annak minden országát bejárva, a szerb nyelvet beszélve, azt tapasztaltam, hogy ezek az elhanyagolt külsejű fiatalemberek (ha állandóan piszkos nyakkendőt hord és borotvátlan, akkor az biztosan „dobrovoljác” hazafi), akik kérdésükben, nagyzási mániájukban a szerbül csak törve is beszélő idegennek — ha az csehnek, morvának, tótnak, vagy pláne franciának, angolnak adja ki magát, — néhány pohár bor után a csetnik-szervezetben kapott szerepeket is elmondják, csak hogy elhitessék az idegennel, hogy mily féltelmes emberek ők.

A dobrovoljácok nagyrésze tagja a „Csetnik”-szervezetnek is.

Mindenesetre minden csendőrnek, vámőrnek, folyamőrnek, pénzügyőrnek tisztában kell lennie a dobrovoljác és csetnik szerepével és feladatával.

A délszlávok legjobban kiépített szervezete a „csetnik”, ezeknek tagjai közt, mint említettem, igen sok a dobrovoljác, de a tényleges katona is. A tényleges katonának önként kell jelentkezniük erre a szolgálatra, de a tisztas iskolában stb. is toborozzák őket.

A kiképzési időszak alatt minden egyes embert élesen figyelnek meg, s csak ha mindenre elszánt embernek ismerik, veszik fel.

A csetnikok feladata a nemzetvédelem, a kémkedés (a legmesszebb menő mértékben offenzív és defenzív értelemben) a határ egy bizonyos, neki kijelölt részének megismerése, az illető ellenséges nép nyelvének megtanulása.

Tulajdonképpen mindenre elszánt desperádók, akik kegyelmet nem adnak, de nem is várnak.

A gyilkosság a „bon ton”-hoz tartozik náluk, a becsület, az adott szó szentsége ismeretlen fogalom.

Bátran mondhatom, hogy ők a komitácisiknál is sok-

milyen okos emberek voltak, akik az utazóbundát és lábzsákot reám erőszakolták 20 C° melegben.

Nagy volt már a hó, amikor Korencában a községi vendéglőhöz érkeztünk. Ekkor már a sorozóbizottság hadseregbeli és polgári tagjai is ott voltak. A vendéglőt kineveztük szállodának és úgy helyezkedtünk el, ahogyan lehetett. Pompásan megvacsoráztunk, ettünk, ittunk, amennyi jól esett s a végén fizetünk fejenként, megint csak tekintet nélkül arra, hogy ki mit fogyasztott, — egy-egy forintot. Ilyen egyszerűen ment ott a számadás. A vihar más utasokat is ide sodort, akik nem mertek tovább utazni, nehogy jó fegyvereik dacára, a farkasok martalékává váljanak, amelyek őket az egy forint utólagos lefizetése nélkül meglakmároznák. Így került körünkbe egy orvos is, körülbelül a 30 kilométerre eső járási székhelyről. Megbetegedett kollégáját helyettesítette 30 kilométer távolságra. Most például éppen törvényeségi boncolást végzett. Hogy mikor kerülhet vissza a járási székhelyére, az a hótól és sok egyébtől függ. Aki azután közben esetleg megbetegszik, vagy sürgős orvosi beavatkozásra adna okot, az várjon addig, amíg az orvos hazaérkezik.

Sorozási ügyködésünket pár nap alatt elvégezvén, indulófélben lettünk volna a következő állomásra, — ha lehetett volna. Az út egy részét megtisztította ugyan a vihar a hótól, de más helyeken viszont 10 méter magaságú hótorlaszokat emelt. Várni kellett, amíg ezektől az utat megtisztítják.

Ez azonban sokkal egyszerűbben ment, mint ahogy elképzeltem. Egyik reggel kürtjeleket hallottam. Sora-

kal rosszabbak, mert azokban mégis volt egy bizonyos fokú lovagiasság.

A komitácisikról különben jellemző adatokat találunk egy néhány év előtt megjelent magyar műben.*

A pedagógus szerző azt írja: Azon körülmény folytán, hogy különösen a Délbalkánon mindenkinek van otthon fegyvere; e csapatok felállítására, jobban mondva: összegyűjtése háború esetére minden különösebb előmunkálat nélkül is könnyen lehetséges volt és csupán a harcosokat felvevő békekeretekre és mozgósítás esetén a hegycsúcsokon előre beépített kályhákban jelzőtüzek felgyújtására volt szükség, hogy tetszés szerinti számú bandát összegyűjteni képesek legyenek. Sőt a háborúelőtti általános balkáni szegénység mellett apró államok, mint például Montenegró és Albánia egész hadseregük mozgósítását és felállítását, esetleg párhetes kiképzés mellett, kizárólag ily alapokra építették fel. Éppen ezért, ha a béke túl hosszú ideig tartott, tavasszal, mikor a hó a hegyeken elolvadt, a bandák parancs nélkül is összegyülekeztek és a harcok maguktól is kiújultak; és ha nem lehetett sem a gyűlölt törököt, sem a még gyűlöltebb svábát ütni, hát legalább egymást gyilkolták. Ok volt rá elég, az egyik például katolikus volt, ugyanakkor, amikor a másik görög, vagy, hogy az egyiket malisszornak, a másikat miriditának hívták. Miután azonban sem ezen, sem komoly harcok közepette nem tudtak lakóhelyüktől 6—8 napnál hosszabb időre eltávolozni, — ennyi volt ugyanis az az élelem, amit a harcos vagy a felesége a hátizsákban magával szállítani képes volt — nem lehet azt mondani, hogy háború esetén valamennyi egyszerre és végérvényesen bevonult volna és soraikkal csupán a hadsereget töltötték volna meg; ellenkezőleg, jutott belőlük mindig otthonra is elég és ha maguk nem voltak honn, ott voltak nem ke-

* Steiner Kálmán őrnagy: „Felkelők, szabadesapatok és portyázó különítmények”, Pécs.

kozót fűjtak. Nem tudtam elképzelni, mi lehet ez. Megkérdeztem, hogy talán katonaság van-e itten? Honnan gondolom — kérdezték. Mert hát hallok, hogy sorakozót fűjnek. Erre megmagyarázták nekem, hogy ez a vidék valamikor határőrvidék volt, amikor a közt érdeklő dologról volt szó, kürtjellel gyűjtötték össze a lakosságot és hirdették ki a mondanivalót. Így történt ez esetenként. Szombaton délután azonban minden alkalommal gyülekeznie kellett a lakosságnak: ekkor osztották ki kinek-kinek, amit megérdemelt. Volt, aki dícséretet kapott, — ez volt a ritkább eset, — volt, aki huszonötöt kapott — ez volt a gyakoribb.

Szóval most itt is összegyűlt a lakosság, de nemcsak innen, hanem valószínűleg több községből is, lapátokkal felszerelve, mert amikor a bizottság úgy 10 óra felé útnak indult, ezúttal a bizottság kedvéért négyesfogaton, minden nagyobb nehézség nélkül, bár lassan, de haladtunk kitzött célunk felé.

A dolgok ilyen radikális elintézése feltűnt nekem és megkérdeztem az egyik idősebb tisztet németül, hogy hát ez milyen alapon megy. Az illető úr azt felelte, hogy majd alkalmilag elmagyarázza, de ha titkolózni akarok, válasszak más nyelvet, mert itt az idősebb emberek (fiatalok már nem), mind beszélnek németül. Próbáljam csak meg a fuvarossal. Meg is próbáltam és elbámultam, hogy milyen hibátlanul tud az öreg horvát németül. Megkérdeztem, hol tanulta? Elbeszélte, hogy ő még határőrvidéki iskolába járt és ott a tanítás németül folyt. Egy káplár volt a tanító és az őrmester az igazgató. Főfeltétel volt a német nyelv elsajátítása és a szép kéz-

Albán határőrök.

vésbé harcias feleségeik, sőt 8—10 éves, svába — és törökgyűlöletben felnevelt gyermekeik is. Így volt ez a világháborúban is: ezért volt az egész Balkán a komitácik miatt bizonytalan; innen van az, hogy a bandaharcok

írás. Nézzem csak meg az iskolaépületeket, akármelyik községben, ezek még mind abból az időből valók. Tényleg feltűntek nekem a gyönyörű faragott kövekből készült iskolák, amelyek Budapesten is bátran megállhatnák a helyüket. Most azonban — folytatta az öreg kocsis, — nemcsak egy tanító van, mint akkor, hanem sok, a gyerekek közül azonban senki sem tud németül.

Haladtunk s elérkeztünk a váltóállomásra. Átültünk más járóművekre s e művelet többszöri megismétlése után elérkeztünk Udbinába. Engem a csendőrlaktanyában szállásoltak el, a többi bizottsági tagokat pedig polgári családoknál.

Hodák József vendéglősnél volt a vacsoránk megrendelve. Az ételek korlátlanul álltak rendelkezésünkre, italul pedig kiki egy fertály édes vörös dalmát bort kapott. Mivel az alkoholt sohasem szerettem, most is csak mérsékelten fogyasztottam belőle, míg mások a fertályt meg is ismételték. Feltűnt nekem, hogy a korcsmáros többször bejön a szobába, nézi, fogy-e az étel-ital és hogy soha sem felejt el engem szűrő szemével alaposan végigmustrálni. Eleinte próbáltam nem törődni vele. Lefizettük a forintot. Mindenkitől elfogadta a pénzt, tőlem is, de csak úgy immel-ámmal.

— Majd megmondja, ha valami baja van — gondoltam magamban és nem törődtem többet a dologgal.

Másnap ugyanott ebédeltünk. Az ebéd még kitünőbb volt, mint a vacsora. Újra ott van mindenki előtt a fertály vörösbor. Iszogatnak is mindannyian, én csak alig-alig. Jön a korcsmáros, végignézi, kimegy. Megint bejön, végignézi, kimegy. Nemcsak nekem, de a bizottság többi

mindig és mindenütt folytak, legfeljebb az élénkséget illetően volt az egyes időszakok között különbség oly irányban, hogy ha pl. mi győztünk, vagy nyomultunk győztesen előre, kevesebb volt a merényletek száma, míg ellenben ha valahol kudarc ért bennünket: a földből gombamódra eőtűnt bandák örölték fel részenként visszavonuló osztágainkat".

(Folytatjuk.)

A lelki élet jelenségei.*

Írta: PRESZLY LÓRÁNT dr. alezredes.

Mint tanulmányunk legelején említettük, a lelki jelenségek ismerete nemcsak azért fontos, mert közelebb visz bennünket az erkölcsös és a józan élethez, hanem azért is, mert kiindulópontjául tekinthető mindannak, ami világ- és emberismeretre tanít bennünket.

A lelki élet ismerete a nevelés főeszköze gyanánt is tekinthető, mert a lélektan alappillére a neveléstudománynak.

A lelki élet tanulmányozásából bizonyos erkölcsi és neveléstani igazságok vonhatók le, melyek az egyes embernél az élet- és lélekfejlődés, az erényes és az erkölcsös életre való nevelés és tanítás szempontjából fontosak és nélkülözhetetlenek.

*

Ami a lelki élet jelenségeiről eddigelé említettünk, azok csak az egyes ember életére vonatkoznak. Tekintettel azonban arra, hogy az emberi természet alapjában véve egyforma s azokban sok közös vonás is fedezhető fel, azt kell mondanunk, hogy általánosságban a tömegre

* A f. évi 3. számunkban megjelent „A lelki élet ismeretése” című cikk befejezése.

tagjainak is feltűnt az eset és kezdett kellemetlenné válni. Elhatároztam magamban, hogy most már nem tűröm tovább a dolgot, hanem kérdőre vonom. Nem soká váratott magára; újra jött, de nem várta meg, hogy kérdőre vonjam, hanem hozzám lépett:

— Hallod-e (itt a legnagyobb urat is tegezik), miért nem iszol abból a borból? Talán azt hiszed, hogy valami ócska vinkót tettem eléd? Vagy azt hiszed, én nem tudom, mi a tisztesség, amikor vendég van a háznál? Ha nem iszol, ne is fizess, nem fogadom el a pénzedet.

Ezzel sarkon fordult és kiment. Most már értettem. Megsértettem vendéglátó önértében. Hát ez bizony baj. A hibát ki kell köszörülni. Az egyik járási előljáró (olyan fősolgabíró-féle) mindjárt meg is magyarázta, mi itt a bocsánatkérés módja. Két úr elment utána, némi kérlelések után visszavezették és én színültig megtöltve poharamat, áldást kívántam rá és a házanépére, a házi-szentje pedig védelmezzon meg engem is, amíg nála vagyok s azontul is. Amikor készen voltam a mondókámmal, a poharamat fenéki kiürítettem. Így békéltem ki Hodák barátommal, mert ha nem így történik, nem fogadta volna el a forintot, de talán be sem engedett volna a házába. Hogy pedig ezután baj ne történjék, a nemivás miatt tele üvegeimet a szomszédaim félig üres, majd később egészen üres üvegeivel kicserélgettem.

Na, de semmi sem tartván örökké, a mi udbinai ügyködésünknek is vége szakadt. Hodáktól érzékenyen elbúcsúztunk s hegyen völgyön keresztül a következő állomás felé igyekeztünk.

De ezt majd máskor mondok el.

is vonatkoztathatók, mert a több ember, tehát az emberhalmozódásoknál a lelki tulajdonságokat illetőleg sok tekintetben azonosság és egyformaság jelentkezik, illetve fejlődik ki. Népeknél, fajoknál egyaránt. Közös vonás pl. a magyar fajnál az egyenes jellem, a vitéség, a hősiesség. És az ilyen közös vonás, közös lelki tulajdonság végeredményben reáüti bélyegét magára a nemzetre is.

Angyal Pál dr. szerint a tömeg olyan szervezetlen, többnyire igen különböző nemű, ugyanazon helyen és egyidőben jelenlévő nagyszámú embersokaság, melyet — bár előkészület és tervszerűség nélkül csoportosult össze — valami közös cél, eszme, gondolat vagy érzés kapcsol egybe. A tömegben külön psziche (lélek) alakul ki és e *tömegelemek* nem egyszerű sommázata a tömegtagok lelkiségének. A tömegnek is van értelmisége, mely alacsonyabb fokon áll az egyes tagok értelmi színvonalánál; a tömegnél is mutatkoznak végletekre hajló érzelmi jelenségek; a tömegnél is van akarati megnyilatkozás, mely az átlag erkölcsöstől rendszerint eltér és inkább a bűnözés csiráját hordozza magában.

A tömegben elvész az egyén, aminek a magyarázata az, hogy mint tömegtagot, elnyeli maga a tömeg. Csökken az öntudata és alkalmazkodik képessége a tömeg alaphangulatához.

Az ember és a tömeg között azonban kölcsönös a hatás. Ha megfigyeljük — s ezt különösen a közrend és közbiztonság fenntartására hivatottak tapasztalhatják a legjobban —, sajátságos az a hatás, amelyet az egyes egyén gyakorol a tömegre vagy viszont a tömeg az egyesre. A tömegben lét egészen megváltoztatja az egyén lelki vonásait. Az egyén felelősségérzete megfogyatkozik, erősödik nála az utánzásra való hajlam, amelyet az a körülmény idéz elő, hogy „a tömegbe jutott embernél élményeinek folyásában a tömegbe jutás folytán megszakitottság áll be”. Az egyén a tömeg vezető irányítása alatt gondolkodik, érez és cselekszik és nem képes magát a tömegelektől függetleníteni. A tömegben az emberek szinte egymást egymás kölcsönös szuggesztíója alatt tartják és olyan cselekedetekre ragadják, melyeket az egyes egyének egyike sem tenne külön-külön a magáévá.

*

A lelki élet jelenségeinek ismerete a lelki élet fejlődése szempontjából is súlyal bír. Nemcsak az élet, hanem a lelki élet is fejlődik és vele együtt fejlődik és irányt vesz maga az *egyéniesség* is.

Az egyéniesség részben az örökölt készségek megnyilatkozása, részben a szerzett lelki készségeké is. Éppen azért rendkívül nehéz és bonyolult vállalkozás valakinek az egyéniességét alaposan megismerni és azt hűen megrajzolni.

„Az egyéniesség fogalmában benne van lelkünknek egész tartalma, vagyis ösztöneink, vágyaink, érzelmeink, indulataink, szenvedélyeink, temperamentumunk, gondolkodásmódunk, akaraterőnk stb. Mindezek, bár mind az öröklés tárgyai s így alkotó elemeiket magunkkal hoztuk, mégis bizonyos rendben fokozatosan nőnek, fejlődnek, alakulnak s végre teljesen kialakulnak.”

Ahány az ember, annyiféle az egyéniesség, az egymástól való eltérődés. Az emberek nemcsak testi tulajdonságaikban, hanem lelki tulajdonságaik tekintetében is különböznek egymástól. Amint egyik falevél sem hasonlít a másikhoz. Minden egyes ember másképpen örül vagy szomorkodik, másképpen érez vagy gondolkodik, másképpen él és cselekszik. A maga egyéniessége szerint. Az *egyéniesség tehát nem más, mint az egyes ember testi és lelki vonásainak, állandó tulajdonságainak összessége.*

Vannak egészen egyszerű, átlátszó, tiszta egyéniségek és vannak nagyon is összetett, egészen zavarosnak minősíthetők. Az utóbbiak között sokan akadnak, akik bűnügyi nyomozásoknál rendkívül nehezítik az eljáró közegek egyébként is fáradságos munkáját.

A városi vagy a tanult ember egyéniessége hasonlíthatatlanul komplikáltabb, mint az egyszerű, falusi, tudatlanabb emberé.

*

Az egyéniesség kiforrását, kialakulását: *jellemnek* nevezzük.

„A jellem erkölcsi tulajdonság. Alapvonásai: erkölcsös világnézet, következetes tevékenység, harmonikus élet. Ha a jóra irányuló akarat állandósul, a jellem hű marad önmagához. Az ingadozó akarat a jellemtelenség szülője. Állandóan változtatja nézeteit, meggyőződése nincs, a tömeg szerint ingadozik, gyakran jön ellenkezésbe önmagával.”

Akként is meghatározhatjuk, hogy a jellem nem más, mint egy mód, amelynek alapján az ember aszerint cselekszik, amiként itél és amelyben az egész érzés- és gondolatvilága mutatkozik. *Érzésünk, gondolkodásunk és cselekvésünk módja tárja fel jellemünket.*

A jellem lehet erkölcsös vagy erkölcstelen. Erkölcsös, ha erkölcsi törvényeken nyugszik; erkölcstelen ennek az ellenkezője. Az előbbinek megnyilvánulásai: a jószívűség, a szelidség, az őszinteség, a nagylelkűség, a becsületesség stb.; az utóbbié pedig: az alattomoság, a könnyelműség, a képmutatás, a határozatlanság, a módokban és eszközökben nem válogató uralomvágy stb.

A jellemes ember akarata mindig a jóra van irányozva, nem bibelődik az élet csekélyiségeivel. Azt, ami kötelesség, mindig kedvvel és örömmel gyakorolja. Mindig az erkölcs és vallás parancsait követi, anélkül azonban, hogy a maga egyéniességét azoknak feláldozná. A köznap életben „gerinces embereknek” nevezzük őket. A jellemtelen ember akarata minden komolyságot és határozottságot nélkülöz; fortélyos és ravasz. Álutakat keres, mintha becsületes úton nem lenne képes eredményt elérni. Szemredolgozik. Ígér mindent, de adni semmit sem ad. Fölfelé aláztat, lefelé gögös és kíméletlen. A jellemes ember harca az étellel mindig tiszta és becsületes, a jellemtelen pedig mindig szennyes és megbízhatatlan.

A jellem alapját az erkölcsi érzék tisztasága, az akarat szilárdsága és az értelem műveltsége képezi.

*

Az ember vegetatív életműködése olyan, mint a növényeké vagy az állatoké. A táplálkozás, a növekedés, a szaporodás főbb vonásaikban egyezők. Ezekről a vegetatív életműködésektől megkülönböztetést igényelnek az úgynevezett *animális életműködések*, melyek közé az érzés, a mozgás stb. tartozik. Az állatvilág érzéki életét magunkban lépten-nyomon tapasztalhatjuk és meg is figyelhetjük. Ami az állatoktól megkülönbözteti és ma-

Csehország nemzeti állam akar lenni, a valóságban azonban ma egy kevert összetételű állam, melyben az igen fontos kisebbségek akarataikon kívül fogadták el a befejezett tényt és igen kényes problémát jelentenek, amelyek megoldása még mindig csak tanulmány stádiumában van. Ha sikerül bebizonyítani, hogy Csehszlovákia mesterseges állam, úgy szabad tere lesz a békeszerződések drasztikus (!) revíziójának.

SCOTUS VIATOR.

gasabbrendűvé teszi az embert, ami a legbecesebb tulajdonsága és ami a teremtés koronájává teszi, az nem más, mint az *értelmes lélek*.

Kérdés, melyik belső, nemes részben lehet az embernek a lelke? Az élő emberi lényt nem bonthatjuk szét és ha tennők, akkor sem érzékelhetnők a lelkét.

Tanulmányunknak nem célja a tudományos kutatások eredményét ismertetni. Nem célja a tudományos fejtegetések és vitákba való bocsátkozás. Az agyról és az idegrendszerről — tanulmányunk elején — azért emlékeztünk, mert megállapított tény, hogy a lelki folyamatok székhelye csakugyan ott van. Ma már eldöntött tény, hogy azok a működések, amelyeket lelki működéseknek nevezünk s amelyeknek körébe erkölcsi ténykedéseink is sorolhatók, mind az agyvelőben folynak le. Egész és teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy az emberi lélek az agyvelő anyagához van kötve s hogy a léleknek testi székhelye az agyban van.

*

„Legnemesebb vonásunk a lélek, mely a testtől különböző *szellemi valóság*. Gondolkodóképességünk oly fogalmakat teremt, melyek messze távol esnek az állati élet nyilvánulásaitól. Az állatnak nincs fogalma okossági törvényről; szükségesség, lehetetlenség, erény, bűn, kötelesség, jog, idő, örökkévalóság, mind kívül esnek képzetkörén. Ez egészen elrejtett világ előtte; szellemi megismerőképességével egyedül csak az ember tekinthet bele. Értelmes akaratumk nem ragaszkodik kizáróan az érzékiekhez, hanem magasabb eszményi javak után törekszik. Ilyenek: az igazság, dicsőség, erény, szépség, rend, főképen pedig a halhatatlanság és az örök boldogság.

Öntudatumk a lélek nemességéről beszél. Életnyilvánulásainak egységes hordozóját magában csak az ember ismeri fel. Egyedül ő mondhatja magáról: *én*.”

Az *öntudatra ébredt* egyéniséget *személyiségnek* nevezzük.

*

A lelki élet jelenségeiből levonható az a tény is, hogy az érzés, a gondolat és az akarat testünkkel a legszorosabb összeköttetésben állanak. A test és a lélek kölcsönhatásának tényeit a különböző tudományos kísérletek is igazolják. Egész életünk során és tartama alatt mindig egymás mellett, sőt egymás által előidézve is jelentkeznek a testi és lelki tünetnyek.

Tény az is, hogy amint örökölhetők a testi tulajdonságok, úgy örökölhetők a lelki tulajdonságok is. Megállapított tény, hogy a tanulmányosság foka és iránya, továbbá az érzelmre, az akaratra és a szenvedélyre való hajlam, tehát lelki életünk legfőbb elemei öröklés útján képezik tulajdonunkat. Ez egyébként a természet örök törvényéből is folyik. Még a nagyszülők, sőt a felmenőbb ágon levők lelki tulajdonságai is örökölhetők. Ezt az átöröklést már *visszaütésnek* (atavizmus) nevezzük.

Mindkettő káros következményeit nagyban ellen-súlyozhatja, le is küzdheti a nevelés, feltéve, ha az még

egészen fiatal korban (gyermek és ifjú) következetes eréllyel és befolyással hat az egyénre.

*

Leszűrhető igazság az is, hogy mindazon cselekedeteinkért, amelyeket saját elhatározásunkból folyólag, tiszta öntudattal követünk el, felelősek, sőt felelősségre vonhatók is vagyunk.

A cselekedetért való felelősségrevonásnak csak azon esetben nincs helye, amikor a cselekedetet nem előzte meg az elhatározás szabadságának érzése, amikor is az ember vagy lelki kényszerhelyzetben, vagy lelkileg beteges állapotban volt. Éppen úgy nincs felelősségre vonásnak helye olyan esetekben, midőn az ember értelmi erejének teljes használatában nincs, amikor is lehetetlen úgy az indító okok helyes mérlegelése, mint azok értékének helyes megbecslése.

*

Sajátos jelenség, hogy a lelki élet tünetnyeire a nemek és az életkor is befolyással vannak.

Hivatásánál fogva más köre van a férfinek és más a nőnek. Sok tekintetben ez adja legfőbb magyarázatát a két nem lelki élete közötti különbségnek.

A férfit az erő, az erély és az önállóság jellemzi. Az életharcokban *cselekvőleg* vesz részt. Intézi a család és a nemzetek sorsát. Övé a cselekvés és a tett világa. Ezzel szemben a nő élete és tevékenysége inkább *szenvedőleges*, megnyilatkozásaiban korlátozottabb. Élethivatása rendszerint nem terjed túl a családi élet keretein. Övének él. Egész lényé az azok iránt érzett szeretetben olvad fel.

A férfi tevékenysége kifelé irányul, a nőé befelé, a családi élet felé. Egyik bölcselőnk azt írta, hogy a férfi szilárd jellemének, kitartó munkásságának és túlnyomó szellemi tehetségének kell tulajdonítani azt, ami nagy-szerű, viszont a nő kedélyességének azt, ami szelíd és emberi a műveltségünkben.

A férfi és nő lelki életének különbözősége a bűnözés terén is megnyilvánul, mely körülményről azonban külön emlékezzünk.

Ami az életkort illeti, nem igényel különösebb magyarázatot, hogy a lelki jelenségekre befolyással van. Már a szervezet ingerlékenysége és a beálló visszahatás is életkorok szerint változik.

A *gyermekkor* a szangvinikus vérmérséklet és bizonyos könnyedség jellemzi. Az *ifjúkor* már a jövőbe tekint és benyomásait kapcsolatba hozza kellemes és kellemetlen lehetőségekkel. Látja, hogy az élet küzelemmel jár, hogy minden cél nagy erőfeszítést, szorgalmat és kitartást követel. Ebben a korban erősek a reményeink, nagyok a vágyaink és nagyok a csalódásaink. Bizonyos érzélgősség is fellép. A *férfikorban* belátja az ember, hogy az ideálok nem arra valóak, hogy elérjük, hanem csak arra, hogy feléljük törekedjünk. Lehiggadság jellemzi ezt a kort, amely a cselekvés, megfontoltság és a komoly munka ideje. Az *öreg korban* a szervezet állapotja erősen gyengül, a benyomásokra nem reagál. Ami újat nyújt a világ, azt gyanakvással nézi és rossznak tartja. Állandóan kritizál. Inkább nyugalomra vágyik.

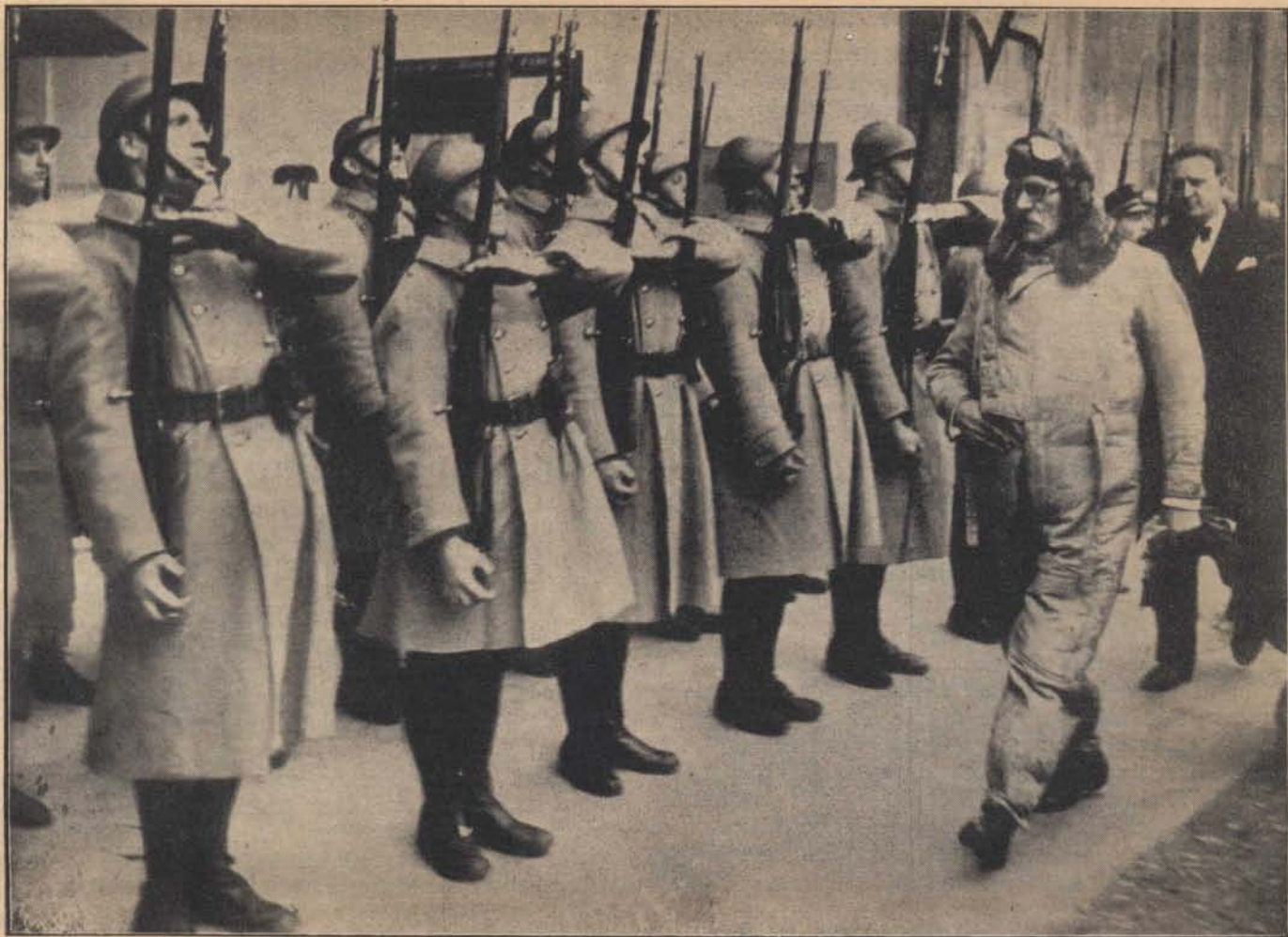
*

A kedélymozgalmakból is vonhatók le bizonyos tanul-ságok. *Kedélymozgalom* fogalom alá az érzelmet, az indulatot, a vágyat és a szenvedélyt sorozzák. Az emberi élet minden öröme és fájdalom, boldogsága és boldogtalansága ezekhez van kötve.

Szitnyai szerint az érzelmek tanából azt tanulhatjuk meg, hogy miután az élet boldogságát egyedül a kellemes érzelmek alkotják, minden embernek arra kell törekednie, hogy embertársainak minél több kellemes érzelmet szerez-

Nem fontos kérdés az, hogy szentek és sérthetetlenek-e a békeszerződés, mert azon a napon, ha egy nemzet elég hatalmas lesz arra, hogy nyíltan kettétépheti azokat, ezt úgyis meg fogja tenni, tekintet nélkül arra, hogy szentek és sérthetetlenek-e, vagy sem? Ellenben az fontos, hogy van-e kivezető út abból a rettenetes zűz-zavarból, amelyben Európa népei vergődnek.

GUSTAVE HERVÉ.

MacDonald angol miniszterelnök Genf felé utaztában a Le Bourget-i repülőtérre érkezik s ellép (repülőruhában) a francia díszszázad előtt.

zen. Gyakran kell gondolnunk azokra, akiket tisztelni és szerezni tanultunk és jegyezzük meg azt is, hogy az erényes, — tehát az erkölcsös, az erkölcsi ideálok elérését célzó — élet az az egyedüli talaj, amelyben állandó és kellemes érzelmek teremnek.

Az indulatok tanából azt tanulhatjuk meg, hogy erősen rongálja az emberi szervezetet. Ne legyünk ingerlékenyek, törekedjünk önuralomra. Szokjuk meg, hogy addig, amíg az indulatok hatalmában vagyunk, semmit ne cselekedjünk. Az indulatok rohama úgyis hamar elmúlik s visszaáll a lélek egyensúlya.

A vágyak tanából azt tanulhatjuk meg, hogy olyan célok felé kell törekednünk, melyek áldást és boldogságot hoznak reánk. Nem szenvedhet kétséget, hogy csak a valóságos, erényes, erkölcsös és munkás élet vezet a megelégedettség és a boldogság felé. Aki hír, gyönyör, hatalom vagy kincsek után fut, az előbb-utóbb a csalódás örvényébe sodródik. Ne legyünk nagyravágyók, szorítsuk minél kisebb körre vágyainkat. Egészen bizonyos, hogy kevesebb csalódás fog érni bennünket. Tehát csak elérhető vágyaink legyenek.

A szenvedélyeket illetően legyünk tisztában azzal, hogy az megbontja a lélek összhangját. Azért adott a Gondviselés értelmet, hogy képesek legyünk belátni a szenvedély romboló erejét.

*

A lelki élet jelenségeinek tanulmányozása és ismerete arra is int bennünket, hogy ne csak a szervezetünknek megismerésével bibelődjünk folyton és ne essünk min-

gyárt kétségbe, ha szervezetünk valamely részének baja támad, hanem foglalkozzunk minél gyakrabban és minél behatóbban saját énünk megismerésével, tehát azzal is, ami a szervezetünkben a nemesebb részt, a lényegét, az igazi tartalmat alkotja.

Gondolkoznunk kell azon is, hogy milyen kiszámíthatatlan áldás háramlana reánk és a társadalomra is abból, ha önmagunkat s az önmagunkban rejlő emberi tehetségeket és értékeket jobban ismernénk.

Ennek nyomán micsoda lendületet venne az ember és a társadalom fejlődése! Mindenki tudatára ébredne annak, hogy az életben való boldogulásnak egyedüli alapja az erkölcs. Élni csak annak szabad, aki a gyakorlati életben a tisztességes, az alkotó munkából veszi ki a maga részét. Csirájában fojtanék el a gonosz, hivatnék életre a jó és építenék ki az erkölcsi világ. Az erény lenne az az ideál, mely után minden ember jó szándékkal és öntudatosan törekedne. Azon versengene, miként tudna minél több jót cselekedni másokkal s előre vinni a maga és embertársai sorsát. Mindenki a szebbre, a jobbra, az igazabbra törekedne. Mindenki javítani és nemesíteni akarna.

Gondoljunk csak arra, milyen boldogok és megelégedettek lennének az emberek! Megszűnne az önzés, a kapzsiság, a könnyelműség, az elégedetlenség, az érzéketlenség, a részvétlenség, a zsarnokság stb. s helyet adna a mindent átfogó és a mindent fenntartó erőnek: a szeretetnek. És végre állandósulna és megszilárdulna az erkölcsi világrend és abba — minden egyes ember személyében — beállítatnék a jó ember mintaképe.

Az ember életfeladata és életcélja.

Mindazok nyomán, amelyeket eddig ismertettünk, felmerülhet az a kérdés, hogy mit szolgálnak ezek a lelki jelenségek és ezekkel kapcsolatban van-e vagy lehet-e az embernek valami célja, életfeladata? A körülöttünk zajló élet nagy piacán uralgó nyüzsgés-forgás, tülekedés és állandó forrongásnak van-e valami célja? Végig lapozva a történelem nagy könyvét és elvonultatva a szemeink előtt az emberiségnek évezredekken keresztül folyt — jóban és rosszban, erényben és bűnben annyira gazdag — történetét s belemélyedve a körülöttünk végbemenő események szemlélésébe és megismerésébe, feladhatjuk önmagunknak a kérdést, mi is lehet ennek a sajtáságos teremtménynek: az embernek földi rendeltetése és célja?

Eggyel tisztában vagyunk s ezt az emberiség történetének minden lapja igazolja, hogy a boldogságot mindig óhajtotta és mindig szerette az ember. Még kezdetleges és őskorában is, a boldogság utáni természetes vágy uralta egész lényét.

Majd olthatatlan vágygal és kielégíthetetlen szomj-jal küzdött a szabadság és a hatalom után. Ebben népek, nemzetek pusztultak, véreztek el.

*

Az idők folyama alatt a különféle korszakok emberei különféleképpen gondolkodtak a lét nagy problémája felett s hosszú évszázadok teltek el, míg eljutott az emberiség a fejlődés azon fokára, amelyen látva az elérhető cél kimeríthetlenségét, önkénytelenül is közelebb kívánczolt jutni a *létkérdés igazi okához*. Ekkor már erkölcsi fogalmak kezdtek lenni, lelkében lassan-lassan kialakult az erkölcsi világ képe s megtalálta azokat az eszközöket is, amelyek segítségével tovább haladhatott igazi boldogsága felé.

Az ősember felett a primitív ösztönök uralkodtak. A műveltség alacsonyabb fokán álló ember inkább tengő életet élt. Tartalom és cél nélkül. Csak amikor — a szentírás szavai szerint bekövetkezett az idők telje, akkor látta meg az ember szabatosan kijelölve azt az utat, amelyet — érzelmekben nemesedve, tudásban tökéletesedve — határozott irányként követhetett.

Krisztus születése ez a fordulópont. Tanai meghódították a világot és megmutatták az igazságot és az élet útját. Az isteni igazságok győzték meg a küzdő embert céljai felől. Az isteni bölcsesség emelte fel az embert és mutatta meg neki azt, hogy miképpen építheti meg lelkének világát és összhangját.

A krisztusi tanok mutattak reá az emberélet céljára, amely nem lehet más, mint a maga eszméjének megvalósítása. És ennek elérésére képesítve, jogosítva és kötelezve is van. Kötelezve anélkül, hogy kényszerítve lenne és jogosítva anélkül, hogy e joga gyakorlásában akadályozva volna. Az embernek módjában áll az útbagördült akadályokat elhárítani és útját szabaddá tenni.

De mi lehet az eszme, amelynek megvalósítása életének célját képezi? Nem lehet más, mint törekedni az elérhető legfőbb boldogság után. Itt a földön munkás, becsületes, erkölcsös és jellemes életet élve, folyton törekedve a tökéletesedés felé, mindenképpen méltóvá lenni arra a kegyre, amelyben a Gondviselés az embert — pusztá megteremtése által is — részesítette.

Az isteni Gondviselés az ember legszűkebb terévé a családot tette. Ha a családi élet valóban melegágya minden igaznak és szeretetnek, ha a mindenkori ifjúnemzedék a családi élet meghittségében, szeretetteljes melegében, jótékony napsugara alatt növekedik és nevelkedik, ha ott mindig csak az igazat, a szépet, a jót követni, a bűnt

pedig elkerülni és megvetni tanulja meg, akkor az emberiségnek a mindenirányú egészséges fejlődése biztosítva van s törekvésein az életkísértések egykönnyen nem tudnak erőt venni.

Az embert nemes lelki tulajdonai arra vezérik, hogy földi életfeladatát megvalósítsa. Bármennyire is parány a nagy mindenségben, lelki élete őt magasba emeli és a tökéletesedés felé vezérli.

Az embert a lelki élete emeli ki az állatok sorából. A lelki élete emeli szellemi fensőbbsege tudatára és viszi közelebb az Istenhez.

Nehéz a küzdelem, melyet a földön az igazak vívnak. Nehéz, de nem céltalan és nem reménytelen. A szép, a boldog jövő minden embert hívogat és reményt önt a lelkébe, hogy becsületes életének és tisztességes munkájának jutalmát el fogja érni, ha nem itt a földön, akkor ott túl a nagy vizen.

Minden ember előtt nyitva az út, szabad a tér. Isten azért adott minden embernek önállóságot, azért lehelt beléje lelket, azért ruházta fel értelemmel és öntött beléje akaratit képességet, hogy a nagy célt elérni, annak eléréséért küzdeni képes legyen.

A vallás, az erkölcs, az iskola, a műveltség stb. mind e célt szolgálják. Ezek mutatják az élet igazi útját. Ezek tanítanak és lelkesítenek minden embert minden igazra és minden jóra. Ezek hangolják szép gondolatokra és nemes cselekedetekre.

*

Megdöbbenő jelenség, hogy az emberek előtt az életnek kevés értéke van. Nem tudnak úgy élni, hogy életfeladatukat kellően betölteni, életcéljukat pedig eredményesen szolgálni képesek lennének. Tudnak gyáván, megalázkodva, koldusmódra, szolgálilag és erkölcstelenül élni; tudják az életerő forrásait kiapasztani, tudják a drága életet elpazarolni, sőt — oktalanul — el is dobni maguktól —, de céltudatos és benső, magasabb értelmi és erkölcsi életet, amelynek igazi és valódi értékét nem a tudomány és nem a művészet, hanem magával az Istennel való szoros összeköttetés és viszony adja meg, valóban kevés ember tud élni.

Senki sem vonja kétségbe, hogy a tudomány és a művészet terén bámulatraméltó haladást és fejlődést tud az emberiség felmutatni. Meghódította a földet, ura lett a víznek és lassanként birtokába vette a levegőt is. Óriásit haladt és nagy műveket alkotott. Tudása, ereje, ügyessége, leleményessége az alkotások terén szinte félistenné tette. Csak a lelkét nem törekszik megismerni, széppé és nemessé formálni, javítani, gyámolítani és erősíteni.

Ha nem élne az emberiség természetellenesen és botorul; ha nem szenvedne örökös kétségek között; ha nem lenne kontára saját életének, rájöhetne és rájönne arra, hogy egyedül az erős és a szép élet adja meg nekünk azt a tudatot, hogy nemcsak húsból és vérből vagyunk alkotva, hanem Isten képmásai is vagyunk, kiket a lélek ural, vezet és tanít.

Van ennek a földi életnek értéke. Ezt a földi életet — az erkölcs követelményei szerint — érdemes is leélni. Ezért érdemes áldozatokat is hozni, mert megszakadásával elmúlásunk nem lesz örök és az emberi földi élet még nem él örökre véget.

Ennek a tudatnak hatalma és varázsa alól nem képes szabadulni egy ember sem. Ennek a — tényé szilárdult — tudatnak igazságát nem vonja kétségbe maga a tudomány sem, mert ez a tudat beléilleszkedik minden világéletbe.

A lélek halhatatlanságának tudata nagy vigasza az emberiségnek és még nagyobb vigasza az emberi léleknek.

Sándor szerb király megszemléli az új ezredzászlókkal felvonuló ezredküldöttségeket. (Jobbról a második lovas a király.)

Az írógép- és gépirás-azonosításról.

Írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ alezredes-hadbíró.

Az írógépek használatának nemcsak a hivatalokban és irodákban, hanem a magánosoknál is mind nagyobb elterjedése a mindenkor bizonyos egyéni jelleget feltűnítő kézírásos levelek, beadványok, okiratok számát máris erősen megcsappantotta és a gondolatok és tények megrögzítésének egyöntetűbb megjelenési formát adott.

Ez, a könyvek és napilapok szürke ólombetűihez hasonló, a kézírást jellemző lelkiség nélkül való egyöntetűség abban is megnyilvánul, hogy az író-„gép”-nek, mint technikai eszköznek egymás mellé sorakozó betűi legtöbbször talányt képeznek abban a tekintetben, vajjon ki rögzítette őket papírosra. Pedig sok esetben fontos ok — élet, becsület, vagyon — egyszóval az élet legkiválóbb javai követelik annak megállapítását, hogy valamely gépirásos szöveg hol, mikor, ki által, minő írógépén készült!

A Csendőrségi Lapok hasábjain ismételtelen olvashatunk igen értékes és igen élvezetes közleményeket az íráskutatásokról, de csak kevés szó esett eddig a gépirásos vizsgálatokról, még ennél is kevesebb az írógép-ről. Talán azért, mert az írógép a kézírással szemben — legalább is vidéki viszonylatban — még nem emelkedett kellő gyakorlati jelentőségre. De az Idő kerekere rohan, a viszonyok változnak, az intellektuális bűnözés,

amelynek éppen az írógép egyik kedvelt kiviteli eszköze, futótűzként terjed; védekeznünk kell tehát ellene a kellő felkészültséggel és — ha ismeretszerzésről van szó — miként a jó pap, a jó csendőr is holtáig tanul! Nem vélem feleslegesnek azért, ha a gépiráskutatás tudományos megalapozójának, az amerikai Osbornnak és követőinek, a német dr. Schmeickertnek, az osztrák dr. Grossnak és Streichernek tudományos eredményeit és eljárási módszereit ismertetve s azokhoz — mint ide-stova húszesztendő gyakorlati gépiró — a magam szerény tapasztalatait hozzáfűzve, a kérdésre vonatkozó ismereteinket néhány gyakorlati tanáccsal is kibővítve, gyarapítsam.

Hogy az írógépén, mint eszközön és az írógéppel magával, mint használati tárggyal elkövetett visszaélések szaporodnak, azt nemcsak az írógép és gépirás elterjedésének, hanem különösen annak az általános hiedelemnek lehet tulajdonítani, hogy a gépen írt szövegek íróját és erről viszont az írógépet nem lehet megállapítani.

Tévedés! Mert amiként pl. a zenész láthatatlanul is felismeri hangjáról, még annyi más között is, a maga hangszerét, épúgy minden írógépnek és rajta keresztül készült írásnak megvannak a maguk különleges sajátosságai, szinte azt mondhatnám, egyénisége. És, miként a toll az író kezében jellegzetességeket érzékít meg, úgy a gépen írt szöveg is jellegzetességeket árul el írójáról a betűbillentyűk leütése szerint. Vagy, amint a zongó-

rán játszóknak ott hangokban érzékelhető billentyűvetése nyomán a játzó egyénisége, gyakorlata avagy gyakorlatlansága, sőt kedélyhangulata, érzelmvilága megnyilatkozik, akként valamely eléje tett gépi írásműről a szakember megmondja, hogy gyakorlottkezü gépirótól, avagy kontártól, kezdőtől ered-e, aki erővel és lendülettel vagy pedig lágyan „játszott” a betükön, hogy figyelemmel vagy szórakozottan, megfontoltan-e vagy sebtiben, hogy az illetőnek — szakszempontról — mik az erényei és hibái, rendes ember-e, van-e ízlése, csínosság-érzése stb. Az írás elrendezése, a pontjelek, a bekezdések, a sor és szóközök, az aláhúzások stb. mutathatják, hogy valamely gépirásos szöveget egy ember írta vagy többen írták, hogy egyhuzamban készült, avagy időbeli megszakításokkal stb.

Lehetetlen mind felsorolni azokat a kérdéseket, amelyek a gépirásvizsgálat körül felmerülhetnek. Ezért itt inkább csak azokat említem, amelyek leggyakrabban érdekelhetik a csendőrt, mint pl. hogy nincs-e okirat-hamisítással dolgunk, avagy hogy a gépirásos okiraton észlelhető gépi beszúrások vagy egyéb változtatások az aláírás előtt, avagy az után történtek-e, hogy ugyanazzal az írógéppel történt-e a módosítás vagy — bár szemre azonosnak tetszővel — de esetleg mégis mással.

A gépirásos hamis okirat gyártója a maga érdekeinek megfelelőleg és különösen, ha évekre visszamenőleg teszi: találmára keltezi az iratot. Ez egymagában is leleplezheti, ha bebizonyítjuk, hogy a feltüntetett kelet idején *ilyen* írású írógép még nem volt vagy hogy a kérdéses napon, valamely oknál fogva, az okirat nem is készülhetett. Az igazán használható írógépek történeti multja nem régi. A mult század kilencvenes éve elejéig csak Amerikában gyártottak írógépeket és Európában jobban csak akkor terjedtek el, amikor Németország mint árban is komoly versenytárs lépett az írógépgyártás terére.

A gépirászakértő tudja, hogy az egyes írógépmárkák, rendszerek és fajok s a rajtuk eszközölt jobbítások mikor kerültek ki először a gyártásból. Következésképp, ha a régi keltezésű gyanus íromány írása a jobbított gép szerint való: az irat semmiképp sem készülhetett a keltezésében feltüntetett időben.

A továbbiak könnyebb megérthetése végett nem mellőzhetem az írógép rendszereinek legalább vázlatos ismertetését. A megfigyelésből inkább ismert működéséről csak annyit, hogy az írógépnek teljes-, fél- vagy részkörben elhelyezett billentyűk lenyomása által mozgásba hozott betűk sugaraként ütnek a kör középpontjára, amely pont felett, alatt vagy előtt az írófelület betűhelyről-betűhelyre tovamozog.

Megkülönböztetünk *teljes billentyűzetű és átváltós* írógépeket. Előbbieknél minden betűnek külön betűkarja s így külön billentyűje is van. Átváltós gépeknek azokat mondjuk, amelyeknél két vagy több betű van *egy* betűkaron vagy korongon s így egy billentyűvel egyazon karon elhelyezett több betűt lehet működtetni.

A teljes billentyűzetű, valamint az átváltós írógépek is két főcsoportra oszlanak: a fedett írásúakra és a látható (visible) írásúakra. Előbbieknél az írás csak akkor látható, ha a gép „kocsi”-ját vagy hengerét felemeljük. Látható írású írógépek viszont azok, amelyeknél a betű lenyomata azonnal, a betűnek a papírral való érintkezése után, állandóan és közvetlenül látható. Átváltós, látható írású gépek az ismertebbek közül az Underwood, az új Remington Standard; több váltójú látható írású gép az Adler, Courir stb.

Az átváltós gépek lehetnek betűkarosak vagy betűkorongosak. A betűkaros gépek fokozott munkabírásuk révén jobban elterjedtek. Teljes billentyűzetű gépek között nincs betűkaros.

A legtöbb írógép betűi az előttük vagy felettük elhaladó festékszalagra ütve, ettől kapják a festéket. A betűbillentyűk beosztása *nem* az abc sorrendje, hanem a betűk hangtani gyakorisága szerint vannak egymás mellé helyezve. Ezt a beosztást, melyet universal boardnak (billentyűzetnek) neveznek, a Remington-gyár alkalmazta először; napjainkban, néhány gép kivételével, az összes gyárak alkalmazzák.

Az első írógépek csupán nagybetűket írtak; a nagy- és kisbetűket író gépeket 1888 óta (Caligraph, majd Yost) gyártják.

Az egyes írógépmárkákban a technika fejlődésével az idő folyamán eszközölt változtatások, így pl. a betűrajzokon, azok számában, a sorközökön, a sorhosszon stb., fontos támpontot nyújtanak az aggályos szöveg vizsgálatánál. A sorhossz elárulhatja a kérdéses irat írásidejének valótlanságát.

A további vizsgálat azon természetes következményen alapszik, hogy a használatban minden írógép nem az már, mint amely állapotban a gyárból kikerült; szerkezete megkopik, meglazul, akadozik, billentyűzetének ütőereje gyengül, betűkarjai kilengenek, surlódnak, felütés után „ragadnak”, betűik elkopnak, eredetileg éles körvonalaik eltompulnak, anyaguk törékeny lesz, kicsorbulnak, deformálódnak és ha tekintetbe vesszük, hogy egy írógép élettartama a gyártás és használat mikéntje szerint általában 5—25 év és módunkban van sorra következő írásait beszerezni: megkapjuk egész élet- és hanyatlási történetét, pontosan megmondhatjuk, mikor alkalmaztak reá új festékszalagot, mikor javították stb.

Nehezebb a feladata a szakértőnek, ha teljesen ismeretlen szöveget tesznek eléje agnoszkálás végett. E vizsgálatról tudnunk kell, hogy bár a legtöbb írógép a betűképet és a betűk méretviszonyait illetőleg általában megegyező, az azonos gyárból kikerült vadonatúj gépektől eltekintve, nincsen két gép, amelynél a betűbillentyűzet hajszálra egybevágna. Ez pedig már a megfelelő vizsgálati eszközökkel felszerelt szakértőnek éppen elég! Az írógépek több mint 95%-a az ú. n. „Pica”-betűfajt használja és ez e néven annyira ismert, mint a nyomdászatban a Garmond vagy a Cicero. Miután a legelterjedtebb, vele találkozunk legtöbbször a gépirásvizsgálatoknál. A Pica-betűfaj azonban csak megközelítőleg jelenti a méretviszonyokat, úgyhogy az írógépgyártásban nem találunk gyárat, amelynek betűi *minden* részükben azonosak lennének más gyáréval — a gépirászakértők szerencséjére —, bárha a gyárak a vezető-gyárakat utánozzák és arra törekszenek, hogy betűik valami egyénit, tetszetőset nyújtsanak és jól legyenek olvashatók.

A szakértő tehát sorra veszi a vizsgálandó papírlapon szereplő összes betűlenyomatokat és ha ismeretes gépen készült más írás áll rendelkezésére, összehasonlítással máris észreveszi azokat a parányi eltéréseket, amelyeket a laikus nem is sejt. Azután vizsgálja a betűknek és írásjeleknek a szomszédos betűkhöz való helyzetét, a függőleges és vízszintes „soregyen”-t. Bármenyire gondos legyen is a műszerész munkája, a használat a betűtávolságokat módosítja és ezek a mindkét irányban észlelhető eltérések az egy karra szerelt

Szerb nehéz tüzérség.

kis- és nagybetűknél természetesen ugyanazt a változást mutatják. Ha ezt felismertük, máris tudjuk, hogy átváltós gép írásával van dolgunk, nem pedig teljes billentyűzetű gépével, amelyről már ismerjük, hogy ott minden betűnek külön karja van.

A betűk állásának az ellenőrzése, nevezetesen, vajjon merőlegesen állanak-e vagy valamely irányban ferdülnek, fontos, mert ritka gép, amely új korában is e tekintetben teljesen hibamentes lenne.

A betűlenyomat egyenetlensége elárulja viszont, hogy — szakkifejezéssel élve — az illető betű „nem áll a lábán”. Az írógép betűinek felülete ugyanis nem sík, hanem a henger felületének megfelelően, kissé homorú. Pontos szerelésnél a betű minden felületrésze egyenletesen üt le, ha azonban csak kissé is kimozdul rendes ütő-síkjából, a két érintkezési felület nem lesz többé párhuzamos, a leütéssel gyakorolt nyomás a betűt nem éri mindenütt egyformán s így a betűlenyomatnak az a része gyengébb, rendesen vékonyabb és halványabb a papiroson.

Ha azután megvan a gép, a betűk e hibáit rajta megtaláljuk. Ezek teszik a vonatkozó gépet különösen jellegzetessé és az írásazonosítás szempontjából értékesé.

A festékelő papirossal (carbon) történt másolatoknál — a másolati példányoknak éppen a másolópapiros közbeiktatása miatt, az eredeti jellegzetességből való módosulása folytán — az azonosításnál aligha lesz melőzhető a betűk helyzetének, viszonyának, mértékének műszaki eszközökkel való meghatározása.

Az ily mérésekhez szolgáló számos műszer között a különlegesen az írógépbetűk mérésére alkalmazott igen

finom fokbeosztású, $\frac{1}{20}$ milliméterek mérésére is alkalmas, csupán mintegy 1.5 cm hosszú üvegvonalzót említem, mely a megméréndő betűlenyomatra közvetlenül reáhelyezve, lehetővé teszi azt a mérést, amelyet átlátzatlan vonalzóval megközelítő pontossággal sem lehetne eszközölni. A mércét azután a vizsgált betűvel együtt nagyító fényképfelvételi készülékkel lefényképezve, a nagyítás megmutatja a szabadszemmel nem érzékelhető, a Remington- és a Schmidt-Premier-írógépek betűi között pl. alig $\frac{1}{4}$ milliméternyi magasságkülönbséget is.

Szólanunk kell még az írógép használatával elkövetett visszaéléseknek újabban meglehetősen gyakori alakjával: a gépirásos névtelen levelekről és feljelentésekről. Náluk nemcsak annak a megállapítása a fontos, hogy melyik írógépen készültek, hanem elsősorban az, hogy kitől származnak.

Az eredményes megállapítás iránya, épúgy, mint a kézírású névtelen leveleknél, a helyesírás, a pontjelzés, a nagybetűk használata, a szótagelválasztás, bizonyos jellegzetes kifejezések, a mondatszerkezet stb., amelyekhez az írógépen készülteknél figyelembeveendő még: a mikénti térbeosztás, a megszólítás, keltezés, címzés elrendezése, szokatlan írásjelek használata, téves betűisméltések, átütött betűk, a betűütés jellegzetessége, a törlések és javítások különleges módja, a befejezés mikéntje stb. stb. Csak természetes, hogy a papiroost, melyen a gépirásos névtelen levél íródott, sem hagyjuk vizsgálatlanul és annak jellegzetességei, pl. vízjelei alapján kutatjuk származását. Szalagcsere alkalmával, vagy ha gyakorlatlan gépiró él vissza titokban idegen írógéppel, úgyszintén gépirásos példánysokszorosításoknál, a szalag vagy a festékelőpapiros érintése akaratlan ujj-

nyomatokat is hagyhat vissza, amelyek a levélíró kilétének megállapításánál ugyancsak hasznosan értékesíthetők.

Végezetül és mert hovatovább minden nyomozó csendőr juthat abba a helyzetbe, hogy gépirás-próbát kell beszereznie, gyakorlati útmutatásul dr. Limmert darmstadti tanár nyomán irányelvül a következőket említem:

1. legyen az íráspróba eredeti, nem pedig sokszorosítás

2. származzék lehetőleg a gyanuba vett irat idejéből,

3. tartalmazza, legalább is nagyrésztben, a bűnjes irat szavait vagy szórászeit,

4. ha gyanúsított van: ő végezze jelenlétünkben a próbairást, egyébként

5. az íráspróbát az készítse, aki a gépen rendszerint írni szokott,

6. a papiros azonos, de legalább is szín, vastagság és felület (síma, érdes) tekintetében a vizsgálandóhoz legyen hasonló,

7. írassuk a vizsgálttal azonos festékszalaggal,

8. készíttessük a próbát több példányban, nehogy a leütésnél véletlenül bekövetkezhető betűeltolódásból a szakértő tévesen következtessen,

9. állapítsuk meg, hogy javították-e a gépet, hol, mikor és miért tisztították betűit, végül

10. jegyezzük fel a szóbanlévő írógép márkáját, rendszerét (átváltós, teljes billentyűzetű, fedett, látható írású, betűkaros, betűkorongos), továbbá annak gyártási számát, tulajdonosát (hol és mióta?).

Ha pedig ez módunkban áll: igyekezzünk a gépirást magunk is elsajátítani, mert minden képesség és ügyesség csak saját egyéni értékünket emeli.

A vasúti csendőrség.

írta: v. M. K.

(Befejező közlemény.)

Háborúban az ellenség által a hátszágban végrehajtott *külföldről jövő*, vagy szélsőséges pártérdekeket szolgáló káros *belpropaganda* leküzdéséből a vasúti csendőrség szintén kiveheti a részét.

A külföldről beutazó ellenséges propaganda agitátort már a beutazáskor célszerű ártalmatlanná tenni. Rendszerint már külföldön működő megfigyelőink jelzik a külföldről beutazó propaganda agitátorokat. Személyleírás, hamis útlevelük, feltűnő magaviseletük a vasúton való felismerésükre gyakran adott alapot. Az egész utazásuk alatti megfigyelésük gyakran juttatott ellenük bizonyítékot a hatóság kezébe. A vasúton megkezdett figyelésük folytatása, a hátszágban titokban működő ellenséges propagandaközpontok felismerésére és kiemelésére vezetett.

A világháború folyamán a déli végek felforgatása céljából a nagyszerb propaganda élénk tevékenységet fejtett ki. E propaganda vezetői részint az entente államokból, részint semleges országokból utaztak be. Érdekes, hogy 1915-ben a hátszágban működő nagyszerb propaganda Szerbia ellen működő hadseregünk hátában oly erővel kezdett működni, hogy Sarkotic gyalogsági tábornok ez időben kelt javaslatában a külföldről szított nagyszerb propaganda belső letörését javasolta. Sajnos, a szerb parasztpártot, a kívülről irányított propaganda végrehajtóját, amely az egész délvidéket megmetyelvezte, csak későn oszlatták fel s a propagandában

élénken részt vett ujságját is későn szüntették be. Látjuk tehát, hogy a külföldről, főleg a vasút segítségével beszivárgó ellenséges propaganda mily veszedelmet hozott, végeredményében emiatt a déli végeket vesztették el.

Háborúban az ellenséges országok, de sokszor ellenséges érzelmű semleges országok *ujságjainak becsempészése* is kárt okozhat az államnak. Az ellenség szempontjából helyesen vezetett külföldi sajtó minden közleményt szándékosan oly tendenciózus beállítással közöl, hogy azzal országunk népének győzelembe vetett hitét megingassa s itt elégedetlenséget és kishitűséget keltsen. Ezért ily külföldi ujságok vasúton való becsempészése feltétlen megakadályozandó. Ez is a vasúti csendőrség hatáskörébe tartozna. Különösen kárt okoztak a világháborúban az ily külföldi ujságok akkor, amikor a saját belföldi sajtó iskolázatlan része minden hírt, tekintet nélkül arra, hogy az okoz-e erkölcsi fertőzést vagy nem, átvett s ha a cenzura nem vette észre, mint szenzációt leköszölte. Gyakran hivatott fel ily ujsághírek által az itt tartózkodó ellenséges kémek figyelme közvetve arra is, hogy mily aktualitás volna országunkban felderítendő.

A hátszágban az ellenség érdekében szándékosan vagy tudatlanságból káros széthúzást szító *belpropagandát végzők*, titkos propagandaállomásaik, vagy megbízottaik gyors elérését, a propaganda nyomtatványoknak a cenzura elől elvonva, utazótáskában való szállítását és elosztását, de összejöveteleiket is, szintén a vasút segítségével hajtották végre. Ily belpropaganda szította az elégedetlenséget, növelte a szélsőséges pártok uralmi vágyát csüggedést és néha pánikot is keltett. A nemzeti ségek izgatását végző és az osztályharcra felhívó propaganda ásta meg országunk trianoni sírját. Nem lett-e volna érdemes vasúti csendőrséget is tartanunk?

Az entente propagandaközpontjának irányítása mellett a románok a világháború kezdetén Erdélyben hadsereg ellenes propagandát is folytattak. Ronge írja könyvében, hogy egyes román pópák és tanítók megkísérelték a bevonuló román nemzetiségű újoncaikat rábeszélni arra, hogy az oroszok ellen ne harcoljanak, az első ütközetben adják meg, illetve a honvédelmi kötelezettség alól öncsonkítás által vonják ki magukat. 102 ily hazaárulási eset jutott a hatóság tudomására, melynek egyötödét pópák követték el. E külföldi és idevaló pópák szabadon utazgattak, egyes helységekre való megérkezésükkor egyházi ünnepséggel egybekötött fényes fogadtásban részesültek.

Már azáltal is, hogy a káros belpropagandát üzőknek mozgását megnehezítjük, propaganda anyagukat, mint ily könyveket, röpiratokat stb. felkutatjuk és lefoglaljuk, sokat tettünk az ellenséges propaganda leküzdése terén. Csak a szakember, aki a káros propaganda elhárításában már békében résztvett, aki ennek vasúton való mozgási módját, terjeszkedését ismeri, fog tudni az elhárítás terén a háború alatt eredményeket elérni. Külföldi szakkönyvekből tudjuk, hogy sok esetben az ily propagandát intézők megbeszéléseiket, a propaganda anyag elosztását, a propaganda pénzek kifizetését a világháború alatt részükre a legbiztosabb helyen, ahol nem igen háborgattak, a vasúton intézték el. Propaganda irataikat, ujságjaikat gyakran a mozgó vonat ablakából osztották vagy dobták széjjel.

A bolsevizmus elleni küzdelem értelemszerűen szintén e fejezethez tartozik,

A vasutat vette igénybe ellenségeink szolgálatában álló

ügynökök, melynek az volt a feladata, hogy hadköteleseket a hátszögből való kiszökésre csábítson s ez által a hadrakelt sereg erejét gyöngítse. Előfordult, hogy vasúton hamis útlevelel szállították a hadköteleseket ki.

A Karánsebes melletti Borló községből üzött szöktetés révén a temesvári kémelhárító állomásnak csak 1916-ban jutott tudomására az, hogy a borló román pópa katonaköteleseknek Romániába való átszöktetése által hatalmas mellékkeresetre tett szert. Sok hadköteles színlelt betegsége gyógyítása céljából vagy kitalált, a hadviselés céljait szolgáló bevásárlás címén utazott külföldre, ahonnan azután nem tért vissza. Ronge könyve szerint már az 1916 év elejéig is a monarchiából sok német, lengyel és magyar zsidó szökött Hollandiába, kik hazafiúi köteleességüknek nem akartak eleget tenni. A cionista egyesületek Ronge szerint e kijutást elősegítették. A vasúti csendőrségnek mozgó ellenőrzésével ez ellen is küzdenie kellene.

A vasúton elkövetett szabotázszt nemcsak a megtévelydedett személyzet követheti el, hanem főleg a külföldről jövők követik el. Ezek más, a hadviselés céljait szolgáló üzemek, városokat ellátó víz- és villamosművek ellen is követnek el merényleteket. Az ellenség által küldött ily beutazók szintén a vasutat veszik bejövételükkel igénybe. Ezek a hadianyaggyárak, vasúti hidak, hangárok, lőszerraktárak, gázművek stb felrobbantásához szükséges robbanóanyagot, pokolgépet, mivel a postán csomag-, a vasútnál árucenzura van, vásárlás által pedig gyanussá tennék magukat, rendszerint személypoggyászukban magukkal hozzák. De ugyanígy hozzák magukkal a kutakat, az állatállományt, embereket megfertőző betegségbacillusokat kis üvegtartályokban és szemesterményt, burgonyát stb. megfertőző növényi betegségek kórokozó gombák csíráit is. A világháború folyamán az ellenség szabotázs akciójával az éhínség fokozása, a termelés csökkentése céljából még arra is törekedett, hogy a német nép burgonyájának csíráit az ültetést végző hadifoglyokkal titokban eltávolíttatta s e célra sokezer kis acéleszközöket csempészett be.

A külföldről táplált *irredenta mozgalom* éltető ere szintén a vasút. A nemzetiségi irredenta mozgalom terjedése a világháborúban szerzett tapasztalatok szerint leginkább a vasutak mentén és a határon volt a legerősebb.

Ezerkilencszáztizennégyben az olaszok oly fanatikus irredenta mozgalmat indítottak Ausztria olaszlakta területén, hogy az osztrákok alig bírtak védekezni ellene. Olasz ujságok és irredenta füzetek becsempészése teljes erővel folyt, úgyhogy az osztrák hatóságok egyedül Triestben az 1914. év végéig 39 ily elfogott csempész ellen jártak el. Trientnél pedig a vasút segítségével folyt az irredenta célú csempészet. Az olasz irredenta egy tagja az Olaszországból befutó robozó vonatból Ala osztrák határállomáson minden éjjel egy zsák Corriere della Sera-t dobott irredenta céllal ki. A kidobott zsákot egy másik megbízott egy barlangban azonnal elrejtette s másnap vasutasok segítségével Trientbe csempészte be. Az elosztás ott oly ügyesen történt, hogy az osztrák rendőrség azt észre sem vette. De mint csomagoló anyag is jöttek irredenta ujságküldemények a monarchiába.

Megállapított az is, hogy az irredenta értekezletekre a titkos tagok szintén a vasút igénybevételével utaztak s olasz nemzetiségű vasutasok bevonásával küldötték irredenta parancsaikat és jelentéseiket.

Tehát háború esetén az irredenta mozgalomnak a vasút útján való terjeszkedését szintén a vasúti csendőrség volna hivatva megakadályozni.

Lelketlen kúfárok háború alatt az állam anyagi és pénzügyi helyzetére való tekintet nélkül nyereszkeskedés céljából *valutát, pénzt, értékpapírokat*, aranyat, ezüstöt és más, az országban szűkében lévő árut (például a világháborúban gummit, fényképészeti és optikai anyagot, benzint stb.) az országból gyakran a vasút segítségével kicsempésznek. Ezen cselekményeik felfedése nem könnyű, mert a csempészek az ellenőrző közegek kijátszása és félrevezetése céljából újabb és újabb elrejtési módokat találnak ki.

A felfedés a kilépő határállomáson a rövid várakozási idő alatt igen nehéz, ezért a csempészeket már az ország belterületén való utazásuk alkalmával, esetleg podgyászuk feladásától kezdve kell figyelemmel kísérni. Erre a kiképzett vasúti csendőrök igen alkalmasak, de csak akkor fognak eredményeket elérni, ha alapismereteik vannak és ha tudásuk és tapasztalatuk a csempészek fejlődő technikájával lépést tart.

A háború folyamán az ellenség fogságába került katonáink közül azok, kik súlyosan sebesültek vagy betegek, a hadifogságból semleges országokon keresztül *visszatérnek*. Az ellenség ezekkel oly egyéneket is küld vissza, kik bérkezésük után országunkban a kémkedés vagy a bomlasztó propaganda terén vannak hivatva működni.

E visszatérők között, ismerjük a múlt tapasztalatából, igen sok az ellenséges propaganda által megfertőzött egyén. Érdeklünk, hogy ezek közül a veszélyesek, még mielőtt az országban elszélednek, ártalmatlanná tétessenek. A határtól kezdve megfigyelő táborkig való szállításuk alatt a vasúti csendőrség által szintén megfigyelendők volnának s ez is nyujtana némi alapot a kém vagy politikailag gyanusak nyilvántartásba vételéhez és további megfigyeléséhez.

A legfontosabb szerep jut a vasúti csendőrségnek a *kémelhárítás* terén. Munkájával a katonai kémelhárító szerveknek háború esetén a legkiválóbb támogatást nyujthatja. A mozgó vasútellenőrzésnek kémelhárító szempontból feladata tehát:

a) külföldről beutazó hivatásos és alkalmi hírszerzőket (kémekeket) felismerni, figyelni és bizonyítékok kézbenléte esetén őrizetbe venni.

b) hírszerzők vonatban történő megbeszéléseit figyelni, kihallgatni, hírszerzők átadását megakadályozni,

c) az utasok igazoltatása által belföldön tartózkodó s hírekért utazó letelepedett hírszerzőket felkutatni.

Végül úgy mint békében, de a háborúban is a vasúti csendőrség feladatává válna a vasúti rendszert ellátása. Ez megakadályozná vasúti kocsik kifosztását, lopásokat s egyéb bűncselekményeket. A szolgálat e részét Pinczés Zoltán százados úr a Csendőrségi Lapok előbb említett számaiban oly részletesen és kiválóan letárgyalta, hogy ahhoz semmi hozzáfűznivalóm nincsen.

Csonkamagyarország helyzetét figyelembe vevő szervezési tervezete a követelményeknek teljesen megfelel, a létszám azonban, tekintettel arra, hogy e szervre egy új feladat, a vasúti ellenőrzés is hárulna, kiegészítendő volna. Polgári ruhás vasúti csendőr nyomozó osztagok felállítását a fent ismertetett szolgálatok különlegessége megköveteli.

Részleteiben tehát a vasúti csendőrség mozgó vasútellenőrző járőrrel, háborúban rendszeres vasútellenőrzéssel a forgalmat ellenőrizné és az utasokat igazoltatná:

1. Vannak és rendben vannak-e utazási okmányaik, útleveleik, katonai utazási engedélyeik, mindezek nem hamisak-e?

2. nincsenek-e a kémgyanusak és politikai körözöttek névjegyzékébe felvéve?

3. nincsenek-e a közönséges bűncelekmények miatt körözöttek könyvében nyilvántartva,

4. Nem rejtettek-e el híryanagot (kémkedési anyag, lopott titkos iratok, térképek, tervezetek, lőfegyverek modelljei stb.) poggyászaikba, a kocsj ülése alá vagy egyéb helyekre el?

5. nem figyelik-e a vasútról a mozgó vagy álló katonai szállítmányokat, pályaudvarokat, fontos helyőrségeket, nem fényképeznek-e?

6. nem találkoznak-e fontos pályaudvarokon, vasúti csomópontokon gyanus egyénekkal s vesznek az ellenséghez való továbbítás céljából kémjelentéseket át?

7. figyelemmel kísérik, hogy saját állampolgárok belföldi vonalakon nem gyanus céllal utaznak-e, s megvan-e az utazásra engedélyük a polgári közigazgatási vagy egy katonai hatóságtól?

A hadrakelt sereg *hadtápterületén*, illetve az amögött fekvő *megszállt területen* húzódó vasútvonalakon a vasúti csendőrség ellenőrző munkája elengedhetetlen követelmény. Mert minél közelebb fekszik a vasút a hadrakelt sereg hadművelési területéhez, annál szigorúbbnak kell lenni az ellenőrzésnek.

A hadtápterület mögött fekvő *megszállt terület* rendszerint katonai közigazgatásunk alatt áll, s ott, ha ellenséges érzelmű lakosság lakja, a vasúton és azok mentén is igen erős kézzel kell rendet tartani. A vasútvonalak stb. biztosítását itt is a vasútbiztosító osztagok látják el, az ellenőrzést a vasúton szakszerűen csak a vasúti csendőrség végezheti.

A *hadtápterületen*, azaz a záróvonalától az ellenség felé eső területen közlekedő vasutak ellenőrzése is feltétlen a vasúti csendőrség feladata legyen. Itt, ahol a hadrakelt sereg vonata, intézetei mozognak, ahol a hadsereg számára a beszerzések történnek, stb., ahol a kémek, propaganda agitátorok munkája az ellenséges érzelmű lakosság támogatásával a legkönnyebben folyhat, hol az elfogott ellenséges hadifoglyok gyűjtetnek és ahonnan elszállíttatnak, az ellenőrzésnek igen feszesnek kell lennie. A vasúti ellenőrzésnek itt olyan módon kell lefolynia, mint a hátszágban. De feladata azonban a vasúti csendőrségnek itt ellenőriznie azt is, hogy a *személyirányító állomásokról* a csapatokhoz utbaindított katonai személyek csakugyan oda utaznak-e vasúton, ahova útbaindítottak s nem utazgatnak-e hadtápterületen ide-oda, hogy ezáltal magukat a arcvonalbeli szolgálatból minél hosszabb ideig elvonják. A világháborúban az ily ellenőrzés nagyon szükséges lett volna, mert a hadtápterület állandóan tele volt csatagolókkal.

De figyelemmel kísérendők a hadtápterületen át a hadrakelt sereghez utazó *idegen országbeli haditudósítók* is, vajjon az előírt utaitak betartják-e s nem használják ki vendégszeretetünket hírszerzésre vagy ellenünk indítandó propagandára. Ellenőriznünk kell a hadtápterületen lassan közlekedő lőszer-, élelmiszer-, sebesült-szállító vonatokat is, melyek éjjeleken át kisebb állomásokon hosszabb ideig állanak s melyekre az ellenőrzés hiánya miatt a fel- és leszállás igen könnyű. Ezeket a gyanus elemek bűnös célokra igen könnyen használhatják ki.

A záróvonal csendőrseivel és a hadtápterület tábori csendőrségével a vasúti csendőrségnek feltétlen együtt kell működnie. A záróvonal és a hadtápterület vasúti csendőrségének ellenőrzése legyen azon szűrő, amelyen minden gyanus elem fennakad. A hadtápterület

vasútelőőrző központjában, amely a hadtápparancsnokság álláspontjával rendszerint egybe fog esni, a vasúti csendőrség egy személyi tartalékának kell lenni azért,

a) hogy mozgó harc esetén az újonnan elfoglalt vasútvonalakon meginduló forgalom ellenőrzésére új ellenőrzőjárőrök azonnal beállíthatók legyenek,

b) hogy a hátszágba induló vonatokat pihent járőrökkel láthassuk el.

A hadrakelt sereg hadművelési területén a vasúti csendőrség ellenőrző járőreinek ott kell lennie. Lévén itt a polgári forgalom gyengébb, annál több alkalmuk lesz a polgári forgalmat tüzetesen, a hadsereg kötelékébe tartozó utazó katonai egyéneket alaposan ellenőrizni, megfigyelni és az itt be- és kiszállók, valamint utazók közül a kémeket, politikai rendbontókat, harctérre menekülő közönséges bűnözőket kézrekeríteni. E vonalon járjanak a legkiválóbb vasúti csendőrök, mert katonai szempontból itt van a legtöbb megvédendő értékünk. Ha az utasok szűrője itt jól működik, a hadtápterületre és a hátszágba Innen már csak kevés gyanus elem jut hátra, ha csak előbb gyalog nem menetel s majd csak azután a hadtápterületen ül vasútra.

E vasutak ellenőrzése olyan legyen, hogy minden, még a rövid távolságokra utazó utas is feltétlen igazoltassék. *Ezzel megakadályozzuk*, hogy kémek és más gyanús elemek seregtesttől seregtesthez a hadművelési területen belül vándorolhassanak, adatokat gyűjthessenek vagy a hadseregre káros propagandát fejtsenek ki.

Mindezek igazolják, hogy a vasúti csendőrség felállítása a rendészeti szolgálaton kívül katonai szempontból is az állam érdeke, de érdeke az üzembiztonság szempontjából a vasútnak is.

Leszögezhetjük végeredményképen azt is, hogy e speciális szolgálatot háború esetén rögtönözni nem lehet, ennek, de legalább is a keretének, már békében meg kell lennie. Kívánatos, hogy háborúban legalább a járőrvezetők szakképzett csendőrök legyenek, kik ismerik a vasút érdekeit s azt a szolgálat közben majd könnyen hozzák összhangba az állam felsőbb érdekeivel.

A polgári lövészegyesületekről.

Írta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A polgári lövészegyesületek legrégibb nyomát svájci földön találjuk. 1427. évben egy kis svájci községben Plainpalaisban alakult meg az első polgári lövészegyesület. Idők folyamán ez az egyesületi élet Svájcban hatalmas méreteket öltött. A kormány nagy erkölcsi és anyagi támogatásával elérte azt, hogy a kis svájci földet a különböző lövészegyesületek teljesen behálózzák. Alig van falu, melynek lötere ne volna. A nagymérvű löképzésre jellemző, hogy 1928. évben a kötelező céllövészeteken több, mint negyedmillió ember vett részt, a puskatöltény fogyasztás, amelyet a különböző tanfolyamokon, céllövészeti egyesületekben, céllövészeti ünnepélyeken ellőttek, kerek 33 millió darabra rugott.

Nemrégiben néhány hetet Svájcban töltöttem. Ott tartózkodásomkor Bellinzonában 10 napig tartó országos lövészversenyek voltak. Ez idő alatt lépten-nyomon, az ország minden részéből összeseregülő lövészekkel találkozott az ember. A sok fegyveres polgári ruhás egyént látva, legalább is mozgosításra lehetett következtetni. Lövészünnepségeket Svájcban sűrűn rendeznek, melyeknek célja azonban nemcsak a céllövészet

gyakorlása, hanem a nemzeti önérték ápolása, a fegyelem, a rendhez való szoktatás.

Ha tudjuk azt, hogy a svájci katonáskodási rendszer következtében az ottani ifjúságot igen kevés szolgálati idő alatt kell kiképezni (a kiképzés időtartama gyalogságnál 60, lovasságnál 90, tüzérségnél 75 nap) a svájci polgároknak ilyen lövészegyesületekbe való tömörülését, azokban kifejtett hasznos munkát nemzetvédelmi szempontból, megbecsülhetetlen értékűnek kell minősíteni.

Svájci példára Európa legtöbb államában polgári lövészegyesületek alakultak. Sőt a messze Szibériában is létesültek ilyen egyesületek. Harcteret járt emberek közül ki ne hallott volna a pompásan lövő szibériai lövészekről?

Az elmúlt évben nálunk is alakultak polgári lövészegyesületek. Nem lesz érdektelen, ha röviden s oly mérvben vázolom ezeknek az egyesületeknek célját, szervezetét, amennyire azokat minden csendőrnek tudnia kell, márcsak azért is, mert bizonyára nem lesz község, amelyikben ilyen egyesületek ne alakulnának.

A lövészegyesületek célja, hogy a céllövősport iránti érdeklődést felkeltsék, megkedveltessék és ébrentartsák. Az egyesületek a tagoknak alkalmat és módot nyújtanak a céllövészetben való gyakorlásra, az ebben való ügyességük fejlesztésére és tökéletesítésére. Az egyesületek minden tagjának vallásos és hazafias érzéstől áthatva, a bajtársias lövészszellemet kell majd ápolnia. E cél elérésére lőtereket kell berendezni, lövőgyakorlatokat, lövészversenyeket, lövészünnepélyeket, a lövészettel kapcsolatos oktató, valamint egyéb ismeretterjesztő előadásokat kell tartani. Az egyesületi élet előmozdítására és a tagok együttérzésének és összehangolásának ápolására könyvtárral, folyóiratokkal felszerelt lövészotthonokat kell létesíteni.

Az egyesületek a belügyminiszter jóváhagyta szabályok alapján működnek.

Vannak községi (megyei, városi, város-kerületi) lövészegyesületek. Az egyesületen belül a lövészek lövészcsoporthoz és lövészszakaszokhoz tagozódnak.

Egy járásban levő egyesületek összesége képezi a járási lövészegyesületeket, ezek összesége a vármegyében a vármegyei lövészegyesületet.

A lövészév szeptember 1-től június 30-ig tart. Az őszi lövészidőszakban (szeptember—november) az előkészítő loóktatás tart, míg a tavaszi lövészidőszakban (március—május) a lőszer fennmaradó részét kell ellőni. Júniusban a házi versenyeket, a járási és a megyei lövészversenyeket kell megtartani. Az országos lövészversenyt augusztus 20-án Budapesten tartják.

A lövészegyesület tagjai a loóktatással kapcsolatos foglalkozások és lövészünnepélyek alkalmával lövészkalapot és a lövész-zubbonyt viselik. Az egyesület tagjai, illetve tisztesei részére lövészjelvények, rangjelzések is vannak rendszeresítve, melyeket a kalapon, illetve a zubbony balujján kell viselni.

Amint látható, a lövészegyesületek — hasonlóan a svájci mintához — nemcsak a céllövészet kizárólagos elsajátítására, a céllövősport fejlesztésére vannak hivatva, hanem az egyesületek vezetőségének kötelessége a tagok szellemi, erkölcsi nevelése mellett a vallásos, hazafias érzést ápolni, általában mindazokat a tudnivalókat, jeles erkölcsi tulajdonságokat tovább fejleszteni, amelyekre az iskola, későbbiek folyamán pedig a levétegyesületek hivatottak.

Fénykép-pályázat.

Pályázatot hirdetünk szép csendőrségi fényképfelvételekre. Feltételeink a következők:

1. Csak olyan fényképfelvétellel lehet pályázni, amely tárgyát a csendőrelételek meríti. A csendőrök, iskolák, nyomozó alosztályok stb. mindennapi élete, munkája, szolgálata, kiképzése, a csendőr egyéni szolgálati- és magánélete, egyszóval a csendőrelételek minden mozzanata a felszereléstől a leszerelésig mind sok hálás témát ad a jószemű csendőr és fényképész számára. A pályázat lényege éppen abban áll: ki tudja a csendőrség életéből a legszebb, legeredetibb, legjellemzőbb pillanatokat kikapni és megörökíteni. A fénykép kidolgozását is figyelembe vesszük ugyan, de a főszempont mégis az, hogy kinek a fényképe lesz csendőrségi szempontból a legsikerültebb.

2. A felvételek egyik legfontosabb feltétele a természetesség. A képen szereplőknek úgy kell viselkedniük, mintha a fényképezésről nem is lenne tudomásuk. Erőltetett pózok és helyzetek, beállított csoportképek, amelyekkel mindenki szemben állani és teljes egészében látszani akar, vagy amelyekkel mindenki a fényképezőgépet lencséjébe néz, értéktelenek.

3. Legalább 9×12 cm. nagyságú felvételt kell beküldeni. A felvétel lemezét meg kell őrizni.

4. A pályázaton nemcsak a csendőrség tagjai (tisztok, altisztek) vehetnek részt, hanem a csendőrségen kívül is akárki. A felvételt nem kell okvetlenül csendőrnek készítenie, elkészítheti mással is. Aki a fénykép tárgyához a gondolatot adta, vagy aki a fényképet mással, pl. fényképésszel saját költségén elkészíttette, az a saját neve alatt pályázhatik.

5. Beküldési határidő: június 15. A legjobban sikerült felvételeket, a szokásos tiszteletdíj ellenében, a Csendőrségi Lapokban és esetleg kiadásra kerülő albumokban közölni fogjuk. A legjobb fényképet szép ezüst cigarettatárcával jutalmazzuk.

E pályázatunk eredményét a július 15-iki számunkban fogjuk közölni.

KI TUDJA?

Az első használható gőzhajó építése Fulton Róbert nevéhez fűződik. FULTON RÓBERT (1765—1815) amerikai polgár volt és mint festőművész kereste kenyerét. Előbb Angliába, azután Franciaországba került, ahol erőműtani tanulmányokkal foglalkozott. 1803-ban hajót épített és Bonaparte konzulhoz fordult, hogy találmányát értékesíthesse. Bonaparte Fultonnak nem adott hitelt, szédelgőnek tartotta s kérelmével elutasította. Napoleon lángész volt s mégsem fogta fel az új találmány fontosságát. Alig lehetne elhinnünk ezt a képtelenséget, ha hivatalos okmányok nem bizonyítanák. Fulton erre csalódottan Amerikába ment vissza. Négy évvel később, 1807-ben indult ki hajója New-Yorkból. Ez volt a tulajdonképeni gőzhajózás első útja. Fulton első hajója Clermont nevet viselte s gőzgépe 18 lóerős volt. Érdekes megemlíteni, hogy a gőzhajó tulajdonképeni felettalója nem Fulton volt, hanem Papin Dénes francia fizikus, aki már 100 évvel Fulton előtt kísérletezett gőzhajóval.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Mondatesonkító közbeszűrésok.

Már szóvá tettem egyszer ezen a helyen, milyen súlyos magyartalanság az, ha a főmondatot terjedelmes és nehézkes közbeszűrésokkal szétszakítjuk.

Pl.: „X. Y. előadja, hogy az útkeresztezésnél egy gépkocsi, amelyet a sötétség miatt nem vett észre és a túlkölését sem hallotta, — *elgázolta.*” Vajjon miért kell itt az alanytól (gépkocsi) az állítmányt (*elgázolta*) ilyen rideg messzeségre hátradobni? Bizonyára csak a „hivatali zamat” kedvéért, hiszen egyszerű magyarsággal így írjuk ezt a mondatot: „X. Y. előadja, hogy *elgázolta egy gépkocsi*, amelyet a sötétség miatt nem látott és a túlkölését sem hallotta.” Sőt az „*amelyet*” el is hagyhatjuk és a vele kezdődő alárendelt mellékmondatot két mellérendelő főmondatba oldjuk fel: „X. Y. előadja, hogy *elgázolta egy gépkocsi*. A sötétség miatt nem látta és a túlkölését sem hallotta.”

De ez még csak hagyján, mert itt mindössze csak két közbevetett mellékmondat ékelődött a főmondat testébe. Sokkal szembeűnőbb hiba az, amikor a feljelentésekben a sokszor 4—5—6 mondatra terjedő személyi adatokat egyetlen jelzői mellékmondatba zsúfolják s ezáltal a főmondat testét végleg, az összeforradás minden reménye nélkül szétdarabolják, úgyhogy az egyes részek összetartozóságát alig lehet felfedezni. Ezt a hibát már sehogyse tűri meg a magyar nyelvérzék, amely tömör, egész testű mondatokban gondolkodik és beszél. De lássuk csak ezt a tinta-vérengezést:

„Sértett: Nagy János, — aki 1880-ban született, ref. vallású, vagyontalan, nőtlen, lakatos, újhelyi (Templom-utca 31. szám alatti) lakos, 6 élemit végzett, katona volt, állítólag büntetlen, jelenleg kórházi ápolás alatt áll (!), a gyanúsítottat nem ismeri — *előadja, hogy...*”

Ebben az esetben a közbevetett jelzői mellékmondat („*aki*”-től egészen a „*nem ismeri*” kifejezésig) olyan hosszú, hogy szinte elsikkad a mégis csak fontosabb főmondat: „Nagy János előadja”.

Ez a hiba belerögződött a hivatali nyelvbe s a csendőrírások sem mentesek tőle. Pedig a helyes megoldás igen egyszerű: Az alárendelt hosszú mellékmondatból szerkesszünk több önálló főmondatot, vagyis külön soroljuk fel a személyi adatokat. Tehát:

Ez a békeszerződés a politikai ostobaság érthető netovábbja, amelyet az utókor az akkori európai államférfiak rosszündulatú gonoszságának és tudatlanságának monumentális példaként fog örökké idézni.

NEWTON LORD.

„A sértett (nem: sértett, „a” nélkül!) Nagy János. (Pont!) 1880-ban született, ref. vallású... stb. ... Előadja, hogy...”

Tehát az egész bűvészkedés abból áll, hogy a vészthozó „*aki*” vonatkozó névmást elhagyjuk, merünk pontot tenni és nagybetűvel új mondatot kezdeni.

Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy közbeszűrés sohasem alkalmazhatunk, hiszen sokszor nincs más megoldás, pl.: „Magyarország helyzete — hangsúlyozta a szónok — nem engedi meg, hogy...” De ez csak a rövid közbeszűrésokra vonatkozik, amelyek a szétválasztott mondatrészek értelmi összetartozóságát nem zavarják. Ilyen eset az is, ha csak egy-két személyi adatot kell közbeszűrni, pl. a tanúk felsorolásánál: „Kis Péter, 27 éves gépész, budapesti lakos, előadja, hogy...” Ezt még megtűri a magyar nyelvérzék, de az „*aki*”-vel alkalmazott közbeszűrés ilyenkor is kerüli.

vitéz Rózsás József ny. százados,
a Ludovika Akadémia tanára.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Gyakorlati bajtársiasság.

Lapunk folyó évi 8. számában Németh Pál pápai örsbeii tiszthelyettes bajtársam tollából érdekes és általános feltűnést keltett cikk jelent meg az úgynevezett albajtársiasságról.

Németh Pál tiszthelyettes nagyon is a fején találta ütni a szeget. A cikk megjelenését igen helyesnek és hasznosnak tartom s biztosra veszem, hogy annak meg lesz az erkölcsi és főleg a gyakorlati hatása mindazokra, akiket illetett. A cikkben foglaltaknak minden betűjével egyetértek ugyan, mégis, szeretném azokat, akik elolvasták, megnyugtadni, hogy azért a bajtársiasság nem áll ám mindenütt olyan rossz lábbon, ahogy azt Németh Pál tiszthelyettes leírta és bizonyára személyesen tapasztalta. Mert vagyunk azért még jócskán, akikből a magyar ember közmondásos vendég szeretete az örsön sem halt ki s akik a bajtársiasságot nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is úgy értelmezzük, ahogy kell.

Engedjék meg a bajtársak, hogy az említett cikknek nem valami felvidító hatását az alább következőkkel ellensúlyozzam.

Mint örsparancsnok, folyó év február 3-án parancsot kaptam a kerületi parancsnokságtól, hogy ott kihallgatáson jelenjek meg. Ezekben az időkben voltak az idei tél leghidegebb napjai. A tolnamegyei hullámos terepen elhúzódo utakat annyira telesodorta a szél hóval, hogy még nappal is nehéz volt célhoz jutni, éjjel meg egyáltalán lehetetlen. A vonat éjjel 2 órakor indult. Az utazás nehézségével előre számolva, már 16 órakor kocsira ültem azzal a szándékkal, hogy mire a sötétség beáll, a 14 km távolságra levő, vasutállomással bíró szomszédos örsre érjek. Magammal vittem — vacsorára szánva — egy adag háziszalámit is, mert arra számítottam, hogy az illető örsre már csak vacsora után fogok megérkezni s nem akartam az örsbelieknek a vacsoráról gondoskodás tekintetében terhére lenni.

A nagy hidegben történt utazás ugyancsak kifejlesztette bennem a jó meleg szoba után való vágyakozást. Így érkeztem meg 19 óra tájban a szóban forgó örsre.

Az örsön levő bajtársak pontosan az ellenkezőjét tették

velem, mint amit Németh Pál bajtársam a cikkében — nagyon helyesen — megrótt. Amint a barátságosan meleg szobába értem, körülvetek, lesegítették a téli ruházatomat és mert az őrsfőző éppen a vacsora tálalásával volt elfoglalva, szíves, bajtársias készséggel meghívtak az asztalukhoz. Igyekeztem a meghívásuk elől kitérni azzal, hogy nem akarok nekik alkalmatlankodni, hiszen reám bizonyára nem számítottak, meg hogy én amúgyis elláttam magamat vacsorával, de semmiféle ezirányú kísérletezésem nem járt eredménnyel. A szíves meghívást így már nem tartottam volna ildomosnak csökönnyösen visszautasítani. Megadtam magamat s a betálat jó vacsorát közösen fogyasztottuk el meleg, bajtársias hangulatban.

Vacsora közben jött be a legénységi szobába a laktanyában lakó nős őrsparancsnok s ugyancsak sajnálkozott, hogy vacsorára való meghívásom tekintetében már elkésett. Vacsora végeztével pedig a napos útnán intézkedett, hogy az őrsirodát újjól befűtsék s engem éjjel 2 órára idejében felköltsenek, a főző pedig az irodába mosdót, friss vizet készítsen.

Ekkor már igazán megsokallottam a bajtársiasságnak velem szemben való megnyilatkozását s elhatároztam, hogy most már a magam akaratának is érvényt fogok szerezni. Nem akartam, hogy a napos felköltsön s ezért elkerültem az őrs ebéscsatoráját azzal, hogy a felkelés ügyét majd magam intézem el. Vállaltam egyben az őrsparancsnok felkeltését is, akinek hasonló parancsal szintén meg kellett jelennie kerületi kihallgatásán.

Vacsora után jött még a dolog nehezebbik része, az anyagiak elintézése. Fizetni akartam, de a bajtársak kerekén kijelentették, hogy nem fogadnak el semmit. Ők — mondták — az idegen őrsbeli bajtársakat vendégnek tekintik, de még kevésbé fogadják el tőlem a térítést, mert ha ők az én őrsömré kerülnek, nálunk is hasonló fogadtatásban részesülnek.

A váratlan bajtársias „támadással” megint csak leszerelve éreztem magamat. Mit csináljak? Kézitusára nem mehettem velük, mert ők hárman voltak, egészségtől viruló, markos, fiatal bajtársak s így az ellenállás részéről semmi eredménnyel nem bíztattott. Mindössze az őrsfőző fáradtságát állott módomban némiképpen viszonzni.

Éjjel negyed 2 órakor felkeltem s észrevettem, hogy az őrsparancsnok már fenn van. Mosdás közben már be is jött hozzám az irodába, hogy mit szeretnék inkább reggelire: kávé-e vagy pedig jó forró teát. Némi vonakodások után, hogy ilyen korán nem tudok még enni stb., mégis kiegyeztünk, hogy ha már éjjel fél 2 órakor is válogatnom lehet, hát inkább csak a megszokott meleg kávémat iszom meg. Végre is aztán nem maradt más hátra, mint a magammal hozott szalámit elindulásunk előtt a naposnak átadni, hogy majd reggel adja oda egy iskolában élő szegény gyermeknek.

Azt hiszem, ez az eset a bajtársiasság szempontjából nem szorul bővebb magyarázatra: kiegészíti a Németh Pál bajtársam cikkét anélkül is.

Tudom, hogy megharagusznak reám, ha elolvassák, akikről írtam, de én mégis kiírom: a kurdi őrsön történt ez velem.

Horváth József tiszthelyettes,
őrsparancsnok, Kisvejké.

Eredmény rádió útján.

A belügyminisztérium közbiztonsági rádió leadóállomása, amely a rendőrség és a csendőrség közös céljait szolgálja, hasznos voltát már sok esetben bebizonyította. Az állam pénzügyi helyzete miatt a csendőrséget eddig még csak kis részben lehetett közbiztonsági vevőállomásokkal ellátni, reméljük azonban, hogy a helyzet javulásával a csendőrségi vevőhálózat is minél sűrűbb lesz.

Az alábbiakban egy olyan szép eredményt ismertetek, amelyet egy ügyes járőr a rádió segítségével ért el. E közleménnyel kapcsolatban fel akarom hívni bajtársaim figyelmét, hogy ha ilyen vagy ehhez hasonló esetben szükségesnek látnák, hogy nyomoztatuk a közbiztonsági rádió továbbításának, forduljanak távbeszélőn vagy távirattal a budapesti nyomozó alosztályhoz, amely a közlés iránt is intézkedik.

Folyó év január 8-án éjjel 23 óra 40 perckor, Soroksár községben Szálkai Sándor törzserőrmester és Tánkos József csendőrből állott helyi járőrt értesítették, hogy a soroksári határban a 8. szánú Máv őrház közelében egy ismeretlen egyén fekszik az út szélén vérbefagyva, de még élet van benne. Kocsija az országút szélén összetörve, egyik lóva kimúlva hever az úttesten.

A járőr nyomban a Ferenc József-téren levő HÉV ál-

lomásra sietett, honnan a pesterzsébeti önkéntes mentőket távbeszélőn a helyszínre kihívta. A mentők pár perc múlva már Soroksáron robogtak a helyszín felé. A mentőautóra útközben a járőrt is felvették s így érkeztek meg a helyszínre. A sértettről megállapították, hogy már meghalt s így a mentőknek vele dolguk nem akadt. A járőr kérésére azonban az autó reflektorával a helyszínt megvilágították, s e segítséggel a járőr megállapította, hogy a kocsin ülő egyén B. Marosi József ócsai földművessel azonos, ki kocsiján Soroksár felől Ócsára igyekezett hazafelé. Ócsa felől szembejött. Vele egy ismeretlen egyén által vezetett teherautó, mely elütötte a kocsit; ennek következtében az egyik ló kimúlt, a kocsii összetört, s a sértett is halálát lelta. A helyszínén hátramaradt egy jobboldali autólámpa és szélvédő üvegcserépek. Tulajdonképpen csak ebből is állapította meg a járőr, hogy autó okozta a szerencsétlenséget. A helyszínen maradt autójomból az is megállapítható volt, hogy nem személyszállító, hanem teherautó hajtott neki a kocsinak, mert a nyomtávolság ezt bizonyította.

A járőr a bűnlelet képező autólámpát és a szélvédő üvegcserépeket biztosította, a hulla megőrzéséről gondoskodott s azután bevezette a nyomozást az elmenekült ismeretlen tettes után. E célból kikérdezte a Pesterzsébeten szolgálatot teljesítő rendőröket, a villamosvasúti sorompóőröket, de senki sem tudott felvilágosítást adni, hogy azon éjjel éjjel körül haladt-e arra teherautó.

A járőr feltevése szerint az autó Pesterzsébeten keresztül Kispestre vagy Csepelre menekülhetett, de pontos nyomot megállapítani nem sikerült. Ezért elhatározta, hogy az ismeretlen autó vezetőjét rádió fogja nyomoztatni, mert úgy gondolta, hogy a megrongálódott teherautót a tettes minél előbb igyekezni fog kijavíttatni, hogy a rajta esett sérülési nyomokat eltüntesse. Szálkai törzserőrmester e célból jelentést tett a pesterzsébeti rendőrkapitányságnak, honnan az ismeretlen tettes és a megrongált teherautó utáni nyomozásnak rádióval való leadása iránt azonnal intézkedtek. A körözést a belügyi rádió adóállomásnak január 9-én reggel jelentették be, amely azt azonnal továbbította valamennyi vevőállomásnak. E nyomozat alapján a budapesti rendőrszobák legénysége utasítva lett, hogy az autójavító műhelyekben haladéktalanul ejtsék meg a nyomozást.

Szálkai Sándor törzserőrmester e helyes, észszerű és gyors intézkedésének meg is lett az eredménye, mert a kispesti rendőrség még aznap kinyomozta az elmenekült megsérült és már javításba is adott 40 lóerős teherautót és annak vezetőjét, Sztrebula János kispesti lakost. Tettes beismerte, hogy azon éjjel a fentírt elgázolást ő követte el. Elfogva a bűnlelettel együtt, a pestvidéki kir. ügyészségnek lett átadva.

A belügyi rádióállomás vezetője Szálkai törzserőrmestert dicséretre hozta javaslatba. A budapesti I. csendőrkörületi parancsnok a nevezettet kerületi dícsérő okirattal látta el.

Batár Antal tiszthelyettes (Budapest).

CSENDŐR LEKSZIKON.

102. kérdés. Mit értünk általában „hatóság” alatt? Mi a különbség a közigazgatási, rendőri és bírói hatóság között?

Válasz. Az állam hatalmának elméletileg három főágazata van: a törvényhozó, bírskodó és a kormányzó vagy másféleképpen végrehajtó hatalom. Azért mondjuk, hogy csak elméletileg van meg az államhatalomnak ez a három főágazata, mert valójában az államhatalom részekre nem bontható, egyéges és egész fogalom, amelynek azonban a gyakorlatban különféle szervek között meg kell oszlania, mert hiszen a törvényhozást is, a bírskodást is és a kormányzást is egy és ugyanaz a szerv nem végezheti. Hogy milyen szervek között

oszlik meg az államhatalom, azt alább tárgyaljuk, itt csupán azt kell tehát megismételnünk, hogy amikor törvényhozó hatalomról, bírói hatalomról és kormányzati (végrehajtó) hatalomról beszélünk, ezzel nem juttatunk egyebet kifejezésre, mint egy és ugyanazt az államhatalmat aszerint, hogy törvényt hoz vagy bíraskodik vagy kormányoz.

Mit nevezünk hatóságnak? Az államhatalom nem kézzelfogható valami, hanem elvont fogalom, amely az állami élet szabályozására és igazgatására csupán az alkotmányjogi alapot és lehetőséget adja meg, de maga cselekvőleg nem nyilvánul. Ezért az államnak szüksége van olyan szervekre, amelyek az államhatalmat gyakorlatilag megvalósítják, az állam jogi rendje felett öröködnék, a közügyeket intézik, el látják, stb. Ezeket a szerveket nevezzük „hatóságok”-nak.

Hogy hányféle hatóság van, arra az 1914. évi XL. tc. ad támpontot, amely a hatóságok büntetőjogi védelméről szól. Ez a törvény „hatóság” elnevezés alatt bírói és közigazgatási hatóságokat ismer. Tágabb értelemben s főképpen pedig a büntetőjogi védelem szempontjából hatóságnak tekinti ugyan a közhivatalnokoknak (ügyvédeknek) fegyelmi hatóságát, valamint a polgári perrendtartás szabályai szerint megalakult választott bíróságokat is, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy az ország összes hatóságait csak két részre oszthatjuk: bírói és közigazgatási hatóságokra.

Bírói hatóságoknak azokat a hatóságokat nevezzük, amelyek az igazságszolgáltatás feladatát látják el, vagyis a kir. bíróságokat (járásbíróság, törvényszék, ítélőtábla, kir. kúria).

Mindenféle más hatóság, amely nem bíróság: a közigazgatási hatóság fogalma alá tartozik.

A közigazgatási hatóságok feloszlanak: állami (polgári vagy katonai), törvényhatósági és községi hatóságokra. Állami hatóságok pl. a minisztériumok, pénzügyigazgatóságok, tanfelügyelőségek, iparfelügyelők, a katonai hatóságok (pl. egy ezred parancsnoksága kiegészítési ügyekben); törvényhatósági hatóságok pl. az alispán, törvényhatósági joggal felruházott vagy megyei város polgármestere, a főszolgabíró; községi hatóság a községelöljáróság.

A közigazgatási hatóságok akkor sem válnak bírói hatóságokká, ha kihágási ügyekben bíraskodnak is. Alkotmányunk kimondotta ugyanis a bíraskodásnak a közigazgatástól való elkülönítését, mégis, számos törvényünk csekélyebb súlyú vagy gyorsabb intézkedést igénylő ügyekben a bíraskodással a közigazgatási hatóságokat bízta meg. Ilyen bíraskodást gyakorol elsőfokban a községelöljáróság (például: cseléd- és munkásügyekben), a főszolgabíró, rendőrkapitányság, másodfokban az alispán, a rendőrkapitányság s rendszerint harmadfokban az illetékes miniszter. Tehát: a bírói hatóság elnevezést közigazgatási hatóságra még akkor sem lehet alkalmazni, ha kihágási ügyekben bíraskodást gyakorol is. De nem válik bírói hatósággá a közigazgatási hatóság akkor sem, ha tennivalóit bíró gyakorolja is. (Pl. a volt budapesti lakáshivatalnál.)

A fenti megosztás (állami, törvényhatósági, községi) a közigazgatási hatóságokat aszerint osztotta három részre, hogy az államnak, a törvényhatóságnak vagy a községnek a szervei-e? De fel lehet osztani a közigazgatási hatóságokat más szempontból is, nevezetesen aszerint, hogy az állami igazgatásnak milyen ágazatában működnek, vagyis hogy mi a tennivalójuk. Így azután nagyon sokféle hatóságot kapunk: ha ipariügyekben jár el, iparhatóságot; ha közegészségügyekben: egészségügyi hatóságot; ha az állam pénzügyeiben intézkedik: pénzügyi hatóságot; ha az állam rendészeti ügyeit intézi: rendőrhatalóságot stb. Vagyis ezek a hatóságok különféle elnevezésük dacára is mind a közigazgatási hatóságok közé tartoznak.

A „rendőrhatalóság” nem a közigazgatási hatóságtól különálló hatóság tehát, hanem olyan közigazgatási hatóság, amely rendészeti tennivalókat végez. Vagyis a főszolgabíró, a rendőrkapitány elsősorban közigazgatási hatóság s csak, amikor rendészeti tennivalókat végez, válik rendőrhatalósággá. A bűnvádi perrendtartás külön „rendőrhatalóságok”-ról beszél ugyan, de nem említi, mert természetesnek tartja, hogy ezek nem különálló hatóságok, hanem olyan közigazgatásiak, amelyek vagy kizáróan (rendőrkapitány), vagy jórészt (főszolgabíró), vagy pedig mellesleg (községi előjáróság) rendőrhatalósági tennivalókat is végeznek.

Ebből kitűnik tehát, hogy nem mindig helytálló, ha azt mondjuk, hogy a kihágást elkövetett egyént „feljelentjük a közigazgatási hatóságnak”, mert a rendőrhatalóság, amelyhez

a feljelentést intézzük, a közigazgatási hatóságok fogalmában benne foglaltatik ugyan, mégis célszerűbb, ha nevével nevezzük az illető hatóságot, amelyről beszélni szándékozunk, vagyis azt mondjuk: feljelentem a főszolgabírónak vagy feljelentem a rendőrkapitányságnak.

Milyen hatóság a királyi ügyészség és a vizsgálóbíró? Az ügyészség semmiesetre nem bírói hatóság, mert nem bíraskodik. Viszont azt sem állíthatjuk azonban teljes bizonyossággal, hogy közigazgatási hatóság, mert egész feladata, működése stb. annyira szorosan összefügg az igazságszolgáltatással, hogy egyik a másik nélkül nem is működhetik. Leghelyesebben tesszük ezért, ha a kir. ügyészséget „vadhatalóság”-nak nevezzük, ami lényegében a közigazgatási hatóságok kategóriájába tartozik ugyan, de elnevezése azoktól mégis megkülönbözteti s a hivatását is kifejezésre juttatja. A vizsgálóbíró már bírói hatóság, annak dacára, hogy ő sem gyakorol bíraskodást, vagyis nem ítélkezik, maguk a tennivalók azonban, amelyeket az igazságszolgáltatás keretében és attól el nem választhatóan végez: bíróiak.

Nézetünk szerint a csendőrségnél a következő összefoglalását lehetne adni azoknak a hatóságoknak, amelyek a csendőrt érdekelhetik:

Bírói hatóságok: az összes bíróságok és a vizsgálóbírák.
Vadhatalóság: a kir. ügyészség.

Közigazgatási hatóságok: a miniszterek, alispán, főszolgabíró, rendőrkapitány, községelöljáróság.

Rendőrhatalóságok: ugyanazok, mint a közigazgatási hatóságok, de csak akkor, ha rendészeti szolgálatot végeznek vagy közrendészeti ügyekben járnak el.

A hatóság fogalmának ennél részletesebb magyarázatára valamint a hatósági kategóriáknak és az azokba tartozó egyes hatósági szerveknek a fentiekben túlmenő felsorolására a csendőrségnél nincsen szükség, sőt káros is lenne, mert fogalomzavart okozna.

103. kérdés. *A Szul. 295. pontja szerint a csendőr a törvénynek a polgári hatósági közegekre kiterjedő külön oltalmában is részesül. Melyek azok a törvényes rendelkezések, amelyek a csendőrt, mint hatósági közeget különleges védelemben részesítik, illetve amelyek az ellene elkövetett bűncselekményeket súlyosabban minősítik?*

Válasz. A csendőrt, mint hatósági közeget törvényszerű szolgálati működésében az 1914. XL. l. t.-c. 4. és 6. §-a részesíti különleges büntetőjogi védelemben, ha erőszakkal vagy veszedelmes fenyegetéssel meg akarják akadályozni szolgálati tevékenységét, avagy ily módon valamely intézkedést akarnak tőle kiesikarni, ha hivatásából folyó eljárása alatt vagy ezen kívül hivatásából folyó eljárása miatt bosszúból tettleg bántalmazzák. A cselekmény súlyosabb büntető tétel alá esik, ha a támadás vagy jogtalan kényszerítés csoportosulás útján, avagy felfegyverkezve történik.

Különleges büntetőjogi védelmet jelent az idézett törvénynek ama rendelkezése is, hogy ugyanilyen büntetőjogi védelemben részesül az a magánszemély is, aki a csendőrnek a törvényben leírt és fentebb idézett körülmények közt védelmére kel, avagy utasításánál fogva támogatására fellépni köteles.

Különleges büntetőjogi védelme van a csendőrség intézményeinek az 1921. III. t.-cikk 6. §-ában, amely bünteti továbbá az az izgatót is, aki a csendőrség szolgálati fegyelmé, avagy a csendőr törvényszerű rendelkezései ellen engedetlenségre hív fel. A csendőrség ellen való izgatás súlyosabb, ha a szolgálati fegyelem megbontása végett követik el, vagy ha az izgatás eredménnyel járt és ennek folytán a szolgálati fegyelembe ütköző büntetést követnek el. Ide tartozik a Btk. 172. §-ának 1. bekezdésében foglalt rendelkezés is, amely szerint, ha a csendőrnek törvényes hatáskörben kiadott meghagyása ellen valaki engedetlenségre egyenes felhívást intéz vagy terjeszt, izgatás büntetést követi el.

Különleges büntetőjogi védelmet ad a csendőrnek az 1904. XL. l. t.-cikk is, amidőn a csendőrt hivatása gyakorlására vonatkozólag rágalmozás vagy becsületsértés éri. Ilyen esetben a rágalmozást vagy becsületsértést a törvény jóval szigorúbban bünteti, mint a magánszemélyt érő rágalmat vagy becsületsértést (1914. XL. l. t.-c. 3. § 2. p., 4. § 2. bek., 5. §). Ilyen esetben a vádat a miniszter felhatalmazására a kir. ügyészség képviseli.

Ha a csendőrt szolgálati ténykedése alatt oly sértés éri, amely a rágalmozás vagy becsületsértés tényálladéka alá nem vonható, a Kbt. 46. §-a számára is — más hatósági hivatalnokhoz vagy közeghez hasonlóan — külön büntetőjogi védel-

met biztosít s a sértő felet kihágás miatt bünteti. Ide sorolandók továbbá a Kbtk. 42., 43., 44., 45. és 47. §-aiban foglalt rendelkezések a rendfenntartó közegeknek engedetlenkedők, az igazolataskor valótlant mondók, az egyenruhát jogtalanul viselő, a címbitorlók, a hatósági hirdetményt letépek büntetéséről szóló rendeletek is.

A csendőr, mint magánszemély, szolgálati működésén kívül eső körben, magánügyeire vonatkozólag nem esik különleges, előnyösebb törvényes rendelkezések alá, ez a jogegyenlőség elvébe ütköznék.

A felsorolt különleges büntetőjogi védelmi rendelkezések sem a csendőrnek, mint személynek kiváltságai (privilegiumai). A törvény az államhatalom működésének törvényes rendjét védi a felsorolt esetekben, midőn az államhatalom tevékenységét közvetítő vagy végrehajtó egyéneknek különös büntetőjogi védelmet ad. Közérdek sérelméről van szó tehát a hatóságok ellen irányuló erőszak, izgatás vagy rágalmazás és beesületsértés esetén, ezeknek a bűncselekményeknek jogi tárgya tehát nem a csendőr személyes sérelme, hanem az államhatalomé.

104. kérdés. *A Szut. 297. i) pontja szerint a csendőr közigazgatási (állami rendőrségi) hatósági intézkedést igénylő ügyekben, ha a késelem veszéllyel jár, már a hatósági intézkedések előtt is köteles megfenni mindazt, ami a veszély vagy kár elhárítására, illetőleg csökkentésére szükséges. Ugy kell-e ezt a rendelkezést érteni, hogy a csendőr ily esetben hatósági intézkedést is tehet-e s mit követ el az, aki a csendőr ilyen rendelkezését nem teljesíti. Meg lehet-e ezért az illetőt büntetni s ha igen, mily címen?*

Válasz. Általánosságban azt kell elsősorban hangsúlyoznunk, hogy a hatóságok kötelesek egymás hatáskörét tiszteltetben tartani, mert az állam jogi rendjének egyik alapja, hogy a hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak. Csak kivételesen fordulhat elő, hogy az egyik hatóság, nem várva be a másik hatóság intézkedését, maga tesz meg oly intézkedést, amely a másik hatóság hatáskörébe tartozik, abban a tudatban, hogy közérdekből jár el s a másik hatóság intézkedéseinek bevárása helyrehozhatatlan kárral vagy veszedelemmel járna. Ilyen esetre gondol a Szut. idézett rendelkezése is, de távol áll attól, hogy a csendőrt elvileg feljogosítsa oly rendelkezésekre, amelyek nem tartoznak a hatáskörébe. Szabályt természetesen felállítani ily esetekre nem lehet, a csendőr helyes magatartása azon múlik, mennyire ismeri a Szut. rendelkezéseit s főként pedig, hogy mennyire hatolt be ezek szellemébe és milyen gyakorlati tapasztalatot és értéket szerzett feladatainak megoldása körében. Egy gyakorlati példával megvilágíthatjuk a kérdést.

Árvízveszedelem fenyeget. A csendőr rendes szolgálatban portyázva, észleli, hogy a gátszakadás közvetlen lehetőségével áll szemben, a védőtöltést pedig olyan állapotba került, hogy talán a közeli pillanatokban engedni fog a pusztító árnak. Közmunkaerő kirendelésére lenne szükség. Ez azonban a hatóság hatáskörébe tartozik. Ily esetben teljesen jogszerű és törvényes lenne a járőr ama fellépése, hogy a szükséges védőmunkák elvégzése végett a helyszínéhez közeleső lakott helyekről munkaerőket rendeljen ki a közveszedelem elhárítása végett, ha az illetékes hatóság értesítése és intézkedéseinek bevárása az árvízveszedelem időközi beálltát jelenthetné. Ily esetben azok, akik rendelkezéseinek nem engedelmességek, a Kbtk. 142. §-ába ütköző kihágás miatt lennének megbüntethetők.

Ily esetekben egyébként mindig számolnia kell a csendőrnek azzal is, hogy intézkedő jogosultságát esetleg kétségbe vonják, vagy az engedelmességet egyszerűen megtagadják. Törvényeink általában nem büntetik a hatósági rendelet iránt való elégedetlenséget (az ú. n. passzív ellenállást), mert ennek az engedetlenségnek sokszor nagyon súlyos magánjogi hátrányai vannak, vagy az engedetlenkedő egyszerűen annak teszi ki magát, hogy erőszakkal kényszerítik az engedelmességre. Az itt idézett rendelkezésen kívül kifejezetten bünteti a Kbtk. a rendfenntartó hatósági rendelkezéssel szemben engedetlenkedőket nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén (Kbtk. 42. §.).

KI TUDTA?

Nagymagyarország SÓBÁNYÁI Rónaszéken, Akna-Sugatagon, Marosújvárt, Tordán és Vízaknán voltak. Ma egyetlen sóbányánk sincs, ezt is Trianonnak köszönhetjük.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos lopások kiderítése.

Írta: BERWEILER JÁNOS százados.

Nyomozta a decsi őr s a pécsi IV. nyomozóalosztály támogatásával.

Gabányi Ferenc* decsi lakos, gőzmalomtulajdonos 1931 november 7-én az ottani őrparancsnokságnak az alábbi feljelentést tette:

November 7-én észlelte, hogy lezárt Wertheim-szekrényéből 421.80 P készpénze, továbbá a padlásról 200 P értékű száradás alatt levő fehérneműje hiányzik. Gyanút senki ellen sem táplál.

A decsi őr Bercsenyi Vince tiszth. és Tar János törzsörmszermesterből és a pécsi nyomozó alosztály Szilágyi István tiszthelyettesből álló járőrei karöltve helyszíni szemlét tartottak. Az udvaron, az épületben és a berendezési tárgyakon visszamaradt nyomot vagy elváltozást nem találtak, mely a további nyomozáshoz támpontul szolgálhatott volna. Az volt a gyanu, hogy a gyanúsított csakis a helyi viszonyokkal ismerős személy lehetett.

Ezt a gyanút alábbi körülmények támasztották alá:

1. Az összes külső, belső ajtó- és Wertheimszekrénykulcsok a tulajdonos hálószobájában voltak, erről csakis a viszonyokkal ismerős személy tudhatott. Sértett feltett kérdésre ugyanis elmondotta, hogy a Wertheimszekrény kulcsát lefekvés előtt rendszeresen az ágya melletti széken levő nadrágjára, az irodakulcsot pedig a hálószobában álló asztalra szokta helyezni. Erről a családtagokon kívül csak a cselédlány és egyes alkalmazottak tudhattak. Előfordult, hogy ezek közül reggelentek valamilyen bejött az asztalon lévő irodakulcsért, ilyenkor láthatta az illető a nadrág fölé kitett jellegzetes alakú Wertheimszekrénykulcsokat is.

2. Az ellenőrzés végett leszedett ajtózárok és a Wertheimszekrény zárjának lemezei szakértővel megvizsgáltattak. Azokon a legelmosódottabb karcolási nyom sem látszott. Ebből arra kellett következtetni, hogy a tettes a lakásba csupán valamelyik zár saját kulcsával, avagy az eredeti kulcsról lemintázott hamis kulccsal juthatott be. Ebből a következtetésből viszont azt a további következtetést lehetett levonni, hogy a tettes csakis a helyi viszonyokkal ismerős személy lehetett, mert csak ily egyén juthatott könnyűszerrel a kulcsok birtokába és készíthetett azokról esetleg feltűnés nélkül másodpéldányokat. Különösen áll ez a Wertheim-szekrény biztonsági zárának kulcsaira. A pénzszekrények zárai igen komplikált szerkezetűek, ilyen volt a kérdéses szekrény egyik zára is. Ezeknek a zárnak felnyitása csak erőszakos feltörés, vagy pedig a saját kulcsának, illetve arról készített hamis kulcsnak használata mellett történhetik.

3. A malomépület udvarán állandóan két harapós kutya tartózkodott, amelyekhez veszély nélkül még nap-

* A neveket megváltoztattuk. Szerk.

pal sem lehetett közelíteni. Emiatt idegenek csakis kíséreléssel juthattak be az épületbe. A kutyák nem ugattak.

Ezek mérlegelése után a nyomozás a malomépületben szolgáló teljesítő alkalmazottak előlétele és megbízhatóságának megállapítására irányult, jöllehet a panaszos valamennyiüket megbízhatónak mondotta. Eredményt elérni azonban ezúton nem sikerült, a puhatolozások és kikérdezések nem szolgáltatottak senki ellen gyanuokokat.

A nyomozás kiterjedt arra is, hogy a pénzszekevényben mutatkozó hiány nem tulajdonítható számadási hibának, de akkor még mindig fennmaradt volna a fehérneműlopás. Sértett ezen feltevés lehetőségét nem tudta kizárni, mert azt mondta, hogy az esetleges számadási hibákra csak az évvégi lezárásnál tud rájönni.

Nem hagyta figyelmen kívül a nyomozás a családtagok megbízhatósága, életmódjuk, vagyoni viszonyaik és családi életük utáni puhatolást sem, melynek eredménye szintén nem adott okot a legcsekélyebb gyanura sem. A nyomozás eddigi eredménytelensége nem térítette le a járőröket a helyes nyomról, mert a felsorolt adatok kétséget kizáróan alátámasztották azt a feltevést, hogy csakis a helyi viszonyokkal ismerős egyén lehetett a tettes. Így merült fel az az ötlet, hogy a tettest a szolgálatból elbocsátott egyének között is keresni kell. Az elbocsátottak között helybeli egyén nem volt, már pedig nappal csak ilyenek állhatott módjában a cselekményt feltűnés nélkül elkövetni. A nem faubeli elbocsátottakat viszont senki sem látta a kritikus időben a községben megfordulni, így arra a következtetésre kellett jutni, hogy az idegen elbocsátott alkalmazott cselekményét éjjel követte el. Ez ellen szolt ugyan a végrehajtás nehézsége, mert saját kulccsal történt nyitás esetén tettesnek be kellett hatolni a malomtulajdonos hálósobájába, el kellett onnan lopni a pénzszekevénykulcsot és azt oda vissza is csempészni anélkül, hogy a tulajdonosa azt észrevegve. Ebből a feltevésből kiindulva jutottunk el két elbocsátott alkalmazott személyéhez. Az egyik egy munkás volt, akit egy hónappal a cselekmény előtt bocsátottak el, a másik pedig egy három hónappal előbb elbocsátott cselédleány. A nyomozás mindkét irányban le lett folytatva. A munkás kétséget kizárólag alibit igazolt. A cselédleány, névszerint Rózsás Éva, Bátaszéken tartózkodott. Kikérdezése céljából egy járőr Bátaszékre útbaindult. A cselédleány csak azt tudta igazolni, hogy november 6-án 17 h. 30 I-ig kapált. Utána másnap reggelig nem tudott alibit igazolni, de a lopás elkövetését tagadta. Ezekután járőr megtartotta a házkutatást, melynél figyelme kiterjedt minden olyan helyre, ahol az elveszett tárgyak elrejtve lehetnek. A szekevényt a járőr úgy vizsgálta át, hogy az abban levő ruhadarabokat, fehérneműket egyenként széjjelteregette. Így került elő az egyik lepedő összehajtogatott részei közül az ellopott készpénzből megmaradt 227.56 P. Megtalálta járőr a szekevényben az ellopott fehérneműdarabokat is, melyeket a beléjük hímzett kezdőbetűkről könnyen felismerhetett. Gyanúsított kifejtette volna a kezdőbetűket a lopott fehérneműkből, de nem tette, mert vagy nem gondolt rá, vagy biztonságban érezte magát. Gyanúsított a bizonyítékok súlya alatt most már megtört és beismerte, hogy ő lopta el a hiányzó pénzt és a keresett tárgyakat.

Ezzel a nyomozással kapcsolatosan a tettes korábban elkövetett lopásokat is beismert:

1931 augusztus 9—10-ike között ugyancsak Gabányitól 400 pengőt lopott. A pénzen bútort vásárolt, melyvel bátaszéki lakását rendezte be.

Továbbá ugyaninnen 1931 szeptember 10-én két kasát lopott 8 P értékben.

Végül Máté Jánosné és Telki Jánosné bátaszéki lakos asszonyoktól, kiknél időnként dolgozott, ismeretlen időközökben összesen 78 P értékű ruhaneműket lopott, amelyek részben megkerültek.

Járőr gyanúsítottat Decsre kísérte. Rózsás Éva kikérdezése során előadta, hogy pénzre volt szüksége. Ezért elhatározta, hogy volt szolgálatadója, Gabányi Ferenc molnár Wertheim-szekevényt megdezsalmája. Ecélből november 6-án Bátaszékről 19 h 55 I-kor induló vonatra ült és 20 h 18-kor a 14 kilométerre fekvő Decs községbe érkezett. 24 h-ig sértett malomépülete körül várta, míg minden elcsendesedett. Ekkor a kétméter magas és tuskés dróttal behálózott kapun bemászott az udvarba. A kutyák felismerték és nem ugattak, így zajtalanul eljutott az épülethez. A fürdőszobaablakon bemászott a lakásba, két záratlan szobaajtón keresztül haladva bement Gabányiék hálósobájába, ahol a család ugyanakkor aludt. Így magához vette a szükséges kulcsokat, azokkal az előbbi úton visszament az udvarra és a másik épületben levő irodahelyiséget, valamint az abban elhelyezett Wertheim-szekevényt a saját kulcsával kinyitotta. Utóbbiból a bent talált összeget: 421.80 P papír- ezüst- és váltópénzt magához vette. Azután mindent bezárt s a kulcsokat az előbbi helyére visszatette. Kisurranva a hálósobából és lakóházból, az udvarra nyíló nyitva levő padlásajtón keresztül felment a padlásra, ott a száradás céljából kitegetett fehérneműket összecsomagolta és magához vette. Ezután a kapun keresztül mászva, elhagyta a házat és gyalog ment haza Bátaszékre.

A lopás mikénti elkövetését a járőrök a helyszínén tanuk előtt bemutatatták a gyanúsítottal egyrészt azért, hogy ekként meggyőződést szerezzenek afelől, hogy a bűncselekményt egyedül elkövethette-e, másrészt azért, hogy az elért eredményt újabb bizonyítékokkal alátámassza.

A szekszárdi kir. törvényszék Rózsás Évát lopás büntetésében bűnösnek mondotta ki és ezért két és egy negyedévi fogházbüntetésre ítélte.

*

A nyomozás a Szut. 418. pontja szerint helyszíni szemlével kezdődött és az ebből merített adatok alapján indult el. Ezekből vonattak a már kifejtett és a nyomozás további során helyesnek bizonyult következtetések. Helyes volt az az eljárás, hogy a helyszín nemcsak nyomok, bűnjelt képező tárgyak és elváltozások után kutattatott át, hanem a nyomozók figyelme az elmaradt elváltozásokra, az ügynevezett negativumokra, (betörési nyomok hiánya, záruk karcolásmentessége, kutyaugatás elmaradása) is kiterjedt. A negativumokat minden helyszíni szemlénél meg kell állapítani, mert azok a legtöbb esetben igen fontos következtetések kiindulópontját képezhetik. A tettes kilétére vont következtetés jelen esetben is ezeken alapult.

A mindenre kiterjedő alapos házkutatásnak köszönhető, hogy a megmaradt készpénz, valamint a fehérneműek megkerültek.

Készpénzt gyakran rejtenek fehérneműs szekevényekbe, még pedig az összehajtogatott fehérneműek közé. Szabály az, hogy ilyenkor minden egyes darabot széjjel kell teregetni.

A cselekmény végrehajtását a gyanúsított tanuk előtt bemutatta, így nem maradt vissza kétely, hogy arra fizikailag s egyénileg képes volt-e. (2 méteres kapun

Trianonban csak írásba foglalták azt, amit a valóságban már végrehajtottak rajtunk. Ha nem engedünk volna be ide senkit, akkor azt foglalták volna írásba.

való keresztülmászás, ablakon való bemászás, Wertheim-kulcs gyakorlati alkalmazása stb.)

Az ilyen kísérletek — hirlapi nyelven — „a bűncselekmény lejátszása” igen lényegesek. Tisztázzák azt, hogy a gyanúsított egyáltalán elkövethette-e a cselekményt, ha igen, úgy végrehajtotta-e azt egyedül, bűntársak nélkül, vagy végrehajtotta-e a védekezésében előadott módon? Ha a bűncselekménynek nem voltak tanúi, úgy a végrehajtás minden egyes mozzanatát, apró részletét csak maga a tettes ismerheti. Aki tehát ezt utólag pontosan be tudja mutatni, joggal valószínűsíthető tettesként. A végrehajtás bemutatása tehát bizonyos mértékben bizonyítékot is szolgáltat.

Félrevezetések ellen a nyomozót megóvjá az az ellenőrzés, melyet a bemutatásnál, a cselekménynek a helyszíni adatokból történt rekonstrukciója alapján gyakorolhat.

Általános kriminalisztikai szabály az, hogy feltevések felállításánál mindig a legegyszerűbb, legtermészetesebb lehetőséget kell ugyan elsősorban alapul venni, azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni a kevésbé kézenfekvő lehetőségeket sem. Ennél az esetben a nyomozók gondoltak erre a szabályra. A legvalószínűtlenebb feltevés mindenestre az volt, hogy a tettes éjjel bemegy a hálószobába — hol az egész család alszik — ellopja a kulcsokat, elköveti a lopást, visszaviszi a kulcsokat anélkül, hogy valaki felébredne. A tények ezzel szemben éppen ennek a feltevésnek helyességét igazolták.

A gödöllői szárny őrsének játékosysága. A gödöllői szárny őrsi, átérezve a mai nehéz időkből szűkös körülmények megsegítésének nemes kötelességét, az 1931. év folyamán 222 reggelit, 497 ebédet és 300 vacsorát, az 1932. év április közepéig pedig 137 reggelit, 614 ebédet és 272 vacsorát adtak reászorult szegényeknek. Testületünknek és jónevűnknek nagy javára szolgálna, ha gödöllői szárnybeli bajtársaink e szép példája a többi őrsökön is minél több követőre találna.

Próbaesendőr-vizsga. A székszárdi gyalog tanalosztálynál a 8 havi próbaesendőri kiképzés véget ért. 36 próbaesendőr vizsgázott le. A záróvizsga *vitéz nemes Sainay Béla* tábornok, a m. kir. esendőrség felügyelője és *Szűtsy Imre* alezredes, kerületi parancsnok jelenlétében folyt le. A vizsgát tett próbaesendőrök közül 5 kitűnő, 14 jeles, 13 jó, 3 elégséges és 1 elégtelen osztályzatot nyert. Elsőnek *Horváth Béla* a budapesti I. kerület állományába tartozó próbaesendőr vizsgázott 101 elégségszámmal.

Kérjük a gazdasági hivatalokat, szíveskedjenek a levonási jegyzékeket tartalmazó borítékokon szerkesztőségünk címét (I. Bőszörményi-út 21) pontosan és teljesen feltüntetni, mert a hiányosan címzett leveleket a posta a belügyminisztériumba kézbesíti s az ide-oda küldözgetéssel időt veszítünk, de a levelek el is kallódhatnak.

Ezrednap. Május 8-án tartották a volt brassói cs. és kir. 2. gyalogezrednek Csonka-Magyarországon élő tagjai az évi ezrednapot. Reggel 9 órakor a helyőrségi templomban gyülekeztek a bajtársak ünnepi misére, amelyet P. Szabó Pius tábort fősperes celebrált. Mise után P. Szabó Pius magas-szárnyalású beszédben méltatta földieinek, a székelyeknek háborús vitézségét és immár tizennégy éves szenvedéseit. Mise után megkoszorúzták a brassói gyalogezrednek a helyőrségi

templomban levő emléktábláját, majd bajtársi értekezlet volt a tiszt kaszinóban *vitéz Gaály Ede* ny. tábornok elnöke alatt. *Vitéz Gaály* tábornok nagy tetszéssel fogadott előnik megnyitójában a bajtársi összefogás hazafias és társadalmi jelentőségét hangoztata, hogy veszendőbe ne menjen a lelkekből az együtt átélt és átszenvedett daliás idők közös dicsősége. *Vitéz Szepesfalvy János* szvk. százados kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elmúlt ezrednap óta elhunyt bajtársokról, közöttük elsősorban *vitéz Pallós Károly* századosról, az 5. honvéd gyalogezred kőszegi zászlóaljának parancsnokhelyetteséről, aki az egész háborút a volt cs. és kir. 2. gyalogezred kötelékében harcolta végig számos kitüntetéssel. A bajtársi kör köszönetet szavazott *vitéz Gaály Ede* tábornoknak, a kör elnökének, aki áldozatkészen szép emlékerleg anyagát ajánlkozta a körnek, *Fábián Jánosnak*, a bajtársi kör tagjának pedig, mert a művészi kivitelű emlékerlegét díjtalanul elkészítette. Az értekezlet a résztvevők fogadalommal fejezték be, hogy addig nem nyugosznak, amíg azt Brassóban meg nem tarthatják.

Hősök emléke. A Kapuvárhoz esatolt Gerta község a világháborúban elesett hősi halottainak emlékét a templomnál elhelyezett emlékművel örökítette meg. A leleplezés ünnepség keretében folyt le. Az ünnepi mise után *Vámos Ferenc* kapuvári főjegyző ünnepi beszédet mondott.

Dicséreték. A m. kir. esendőrség Felügyelője dicsőre okirattal látta el: a budapesti I. kerület állományából: *vitéz Poltáry Vilmos* őrnagyot, mert 8 éven át mint járás-, illetve szárnyparancsnok kötelességét mindig pontosan és lelkiismeretesen teljesítette, három év óta pedig mint osztályparancsnok bányavideken és határszélien fekvő igen fontos és mozgalmas osztályát igen jó eredménnyel vezeti; *dr. Encsy Pál* törzsorvost, mert mint a budapesti I. esendőrkerület orvosfőnöke, a nagy létszámú kerület sokoldalú és kiterjedt orvosfőnöki teendőit négy év óta törhetetlen kötelességudattal és kiváló eredménnyel teljesíti; *Skerlán Kálmán* századost, mert 10 éven át különböző beosztásokban, de különösen négy év óta, mint osztálysegédtségi kötelességét példás buzgalommal, igen eredményesen teljesítette; *dr. Maksay Géza* előadóbirót, mert mint a m. kir. bpesti esendőrkerületi parancsnok ügyész-helyettese kötelességeit hosszabb idő óta buzgalommal, lelkiismeretesen és igen eredményesen teljesíti; *Dán Gyula* tiszt-helyettest, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjei nevelése és vezetése terén mindig buzgalommal és eredményesen működött; *Somodi Zsigmond* tiszt-helyettest, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban a közbiztonsági szolgálatot nagy buzgalommal, igen eredményesen teljesítette és különösen az utóbbi években, mint a budapesti nyomozó alosztályhoz beosztott nyomozó, leleményességével és alaposságával igen szép eredményeket ért el; *Fodor Ferenc* tiszt-helyettest, mert hosszú szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjei nevelése és vezetése terén mindig igen hasznos tevékenységet fejtett ki; a szombathelyi III. esendőrkerület állományából: *Kiss József* VII. tiszt-helyettest, mert 4 év óta, mint segédoktató a próbaesendőrök elméleti és gyakorlati kiképzése körül igen eredményesen működött s példás magatartásával, fegyelmezettségével és kötelességérzetével bajtársainak és alárendeltjeinek követendő példát mutatott; *Csóka István* és *Németh István* VI. g. tiszt-helyetteseket, mert hosszú esendőrségi szolgálati idejük alatt mindenkor kifogástalanul működtek s mint irodai segéd munkások a gazdasági és számviteli szolgálattal kapcsolatos teendőiket nagy szorgalommal és igen jó eredménnyel látták el; *Bodizs Sándor* g. tiszt-helyettest, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor kifogástalanul működött, különösen mint irodai segéd munkás a gazdasági és számviteli szolgálattal kapcsolatos teendőit igen jó eredménnyel látta el; *Erdős Lajos* g. tiszt-helyettest, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor kifogástalanul működött s különösen mint gazdasági hivatali irodai segéd munkás szolgálatát alapos szakudattal, fáradságtalan buzgalommal, ernyedetlen szorgalommal, igen lelkiismeretesen látta el, kifogástalan magaviseletével alárendeltjeinek mindig mintaképp szolgált. A pécsi IV. kerület állományából *Bereczki András* tiszt-helyettest, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, különösen 9 év óta mint irodai segéd munkás teendőit lelkiismeretesen, kiváló szakértelemmel, nagy pontossággal és igen jó eredménnyel látta el; *Balaicz József* törzsormestert, mert hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése terén igen nagy buzgalommal, igen eredményesen működött és mint őrsparancsnok-

helyettes alárendeltjeinek minden tekintetben igen jó példát mutatott.

Tisztek csapatparancsnoki megdicsérese: A szombathelyi III. kerület parancsnoka a kerület állományába tartozó *Rohonczi Imre* őrnagynak a legutóbbi években osztályparancsnoki minőségben kifejtett kimagasló és eredményes tevékenységéért; *Pintér Aladár*, *Rímely Sándor* őrnagynak, *Láday István*, vitéz *Haraszthy István* századosnak szárnyparancsnoki minőségben kifejtett igen hasznos és eredményes tevékenységükért; *Posszert Jakab* századosnak nyomozó alosztályparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat és a legénység kiképzése körül kifejtett igen eredményes és hasznos tevékenységéért; *Nagy István* századosnak gyalog tanalosztályparancsnoki és *Pein Radován* századosnak gyalog tanalosztályparancsnok-helyettesi minőségben a próbacsendőrök gyakorlati és elméleti kiképzése körül kifejtett igen eredményes munkájukért; *Vikolinszky Kálmán* g. századosnak törzsgazdasági hivatalba beosztott előadótiszti minőségben kifejtett igen lelkiismeretes ernyedetlen szorgalom és eredményes szolgálataért; *Körmeny Árpád* g. százados osztálygazdasági hivatali főnöki minőségben kifejtett igen buzgó és lelkiismeretességgel párosult eredményes szolgálataért a legfelsőbb szolgálat nevében elismerését fejezte ki.

A budapesti I. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Bárdos József* tiszthelyettest, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén készséges buzgalommal, igen eredményesen tevékenykedett, továbbá, mert az utóbbi években nyilvántartói minőségben fáradhatatlan készséggel igen jól működik; *Mecseri Károly* tiszthelyettest, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén odaadó buzgalommal igen eredményes tevékenységet fejtett ki, különösen mert mint nyomozó leleményes és lankadatlan szorgalommal igen eredményesen működik; *Tóth Lajos* I. törzsrőmestert, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén teljes odaadással eredményes tevékenységet fejtett ki, főként az utóbbi években a naponta megjelenő „Nyomozati Értesítő” szerkesztése körül alapos szaktudással igen szorgalmasan működik; *Bujáky Antal* törzsrőmestert, mert 9 évi csendőrségi szolgálata ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan készséggel teljesítette s az utóbbi időben nyilvántartói minőségben ügykörét példás szorgalommal, szaktudással, igen eredményesen tölti be; *Ferheimesz Károly* tiszthelyettest, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén készséges buzgalommal igen eredményes tevékenységet fejtett ki, továbbá, mert nyilvántartói minőségben egy különleges, igen bizalmas és nagy anyagot magába foglaló nyilvántartás felfektetése terén kiváló szaktudást és szorgalmat tanúsított.

A budapesti I. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicséerte: *Ferencki Márton* tiszthelyettest, mert 9 évet, *Kozma István* tiszthelyettest, mert 8 évet, *Magyar József* tiszthelyettest, mert 9 évet, *Veres András* II. törzsrőmestert, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata idejük alatt általában, főként azonban az utóbbi években nyomozói minőségben a közbiztonsági szolgálatot készséges odaadással, szép eredménnyel teljesítik; *Halász János* és *Sághi Antal* törzsrőmestert, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata idejük alatt kifogástalan magaviseletet tanúsítottak és a „Nyomozati Értesítő” szerkesztése és kiadása körül kötelességüket példás ügybuzgalommal végzik; *Takler Iván* törzsrőmestert, mert 8 évet, *Nyáry Dezso* őrmestert, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálata idejük alatt kifogástalan magaviseletet tanúsítottak és az utóbbi időben mint rádióátvívások teendőiket fáradhatatlan buzgalommal, szakértelemmel és eredményesen végzik; *Szabó József* X. őrmestert, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt példás magaviseletet tanúsított s az utóbbi időben különleges beosztásban kötelességeit ernyedetlen szorgalommal, jó eredménnyel végzi; *Pécsi Sándor* törzsrőmestert, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálata ideje alatt teendőit mindenkor ernyedetlen szorgalommal és készséges buzgalommal végezte.

A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Tóth László* I. tiszthelyettest, csornai őrsparancsnokot,

mert szakaszparancsnokát 1929., 1931., években *Sichermann Miksa* és társai sérelmére 3775 pengő kárértékben elkövetett sorozatos betöréses lopások tettesének és orgazdájának kinyomozása és a bűnlelek kézrekerítése körül 129 órát át tartott nyomozás során lankadatlan szorgalommal, fáradtságot nem ismerő kitartással, leleményességgel és körültekintéssel támogatta, miáltal lehetővé tette, hogy a tettesek az igazságszolgáltatás kezére jutottak; *Takács József* II. tiszthelyettest, mert a Csorna községben *Sichermann Miksa* és társai sérelmére elkövetett sorozatos betöréses lopások tettesének és orgazdájának kinyomozása és a bűnlelek kézrekerítésében a nyomozást vezető szakaszparancsnokot kiváló szakértelemmel, türethetlen igyekezettel és leleményességgel támogatta és ezáltal a cselekmények felderítéséhez lényegesen hozzájárult; *Szlatery Lajos* törzsrőmestert, mert Csorna községben *Sichermann Miksa* és társai sérelmére elkövetett sorozatos betöréses lopások tettesének és orgazdájának elfogatása és a bűnlelek kézrekerítése körül, mint a nyomozás egyik járőrvezetője napokon át tartó fáradtságos, leleményes, odaadó és körültekintő, eredményes tevékenységet fejtett ki; a nyomozó alosztály állományából: *Kolozsvári Gyula* tiszthelyettest, mert Csorna községben *Sichermann Miksa* és társai sérelmére elkövetett sorozatos betöréses lopások nyomozása során a nyomozást vezető szakaszparancsnokot kiváló szakértelemmel, nagy igyekezettel és leleményességgel támogatta és közreműködésével a cselekmény teljes felderítéséhez lényegesen hozzájárult; *Porpácz Gyula* tiszthelyettest, mert az 1930—1931. években Somogy és Tolna vármegyékben elkövetett sorozatos lopások tettesének kinyomozása és a bűnlelek kézrekerítése körül napokon át tartott pótnyomozás során az illetékes őrsököt lankadatlan szorgalommal, leleményességgel és körültekintéssel támogatta; *Falusi Antal* tiszthelyettest, mert az 1930—1931. években Somogy és Tolna vármegyékben elkövetett sorozatos betöréses lopások tettesének kinyomozása és a bűnlelek kézrekerítése körül napokon át tartott pótnyomozás során fáradhatatlan, szakszerű kezdeményező és igen eredményes közreműködésével támogatta; továbbá: *Bellér Mihály* tiszthelyettes őrszertpéteri őrsparancsnokot, mert 5 év óta, mint a Jugoszláv határszélén fekvő egyik igen exponált őrsparancsnoka a közbiztonsági szolgálat terén fáradtságot nem ismerő odaadással, jó szakértelemmel és példás szorgalommal működik, alárendeltjeit helyesen vezeti és hazafias szellemben neveli; *Ferencz János* tiszthelyettes, őrszertpéteri őrsparancsnokhelyettest, mert hosszas csendőrségi szolgálata ideje alatt mindenkor kifogástalanul működött és őrsparancsnokhelyettesi minőségben alárendeltjeit helyesen vezette és befolyásolta, hazafias szellemben nevelte; *Komjáthy János* törzsrőmestert, hosszas csendőrségi szolgálata ideje alatt hivatásbeli kötelességeinek teljesítésében tanúsított buzgalmaért és főleg a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért, valamint mindenirányú helyes magatartásáért; *Marton Mihály* tiszthelyettest, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor kifogástalanul működött és különösen, mint osztályparancsnoksághoz beosztott irodai segédmunkás, szolgálatát kellő szakértelemmel, nagy szorgalommal, igen pontosan és eredményesen látja el; *Bedő Károly* gazdasági tiszthelyettest, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt, különösen mint az osztály gazdasági hivatalba beosztott segédmunkás, fáradhatatlan szorgalommal, igen pontosan, eredményesen és szaktudással működik; *Nagy Pál* tiszthelyettest, mert az elmúlt 10 évi csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén eredményes munkát fejtett ki, különösen pedig, mint különítményparancsnok, alárendeltjeit helyesen vezette és hazafias szellemben nevelte; *Kovács Ferenc* I. tiszthelyettest, hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett működéséért, különösen őrsparancsnokhelyettesi minőségben alárendeltjeinek helyes vezetéséért, befolyásolásáért és hazafias szellemben való neveléséért; *Szabó Jenő* törzsrőmestert, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt általában, de főleg a közbiztonsági szolgálat terén eredményesen műkö-

Őrs-főzőnöket közvetít 1 pengő közvetítési díjért:
Fleischmann Lipót Budapest, VII., Bethlen-utca 4. sz.
Tel.: 44—3—57. (Keleti pályaudvarral szemben.)

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfajtákat, azok árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” I. évi márc. 1., márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

dött és ezen idő alatt példás magaviseletet tanúsított; **Pintér József I.** törzsrörmestert, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy odaadással és eredményesen működik, őrsparancsnokának úgy a külső, mint a belső szolgálat vezetésében igen használható és kötelességtudó támasza és mindenkor példás magaviseletével alárendeltjeink jó példát mutat; **Józsa István** tiszthelyettest, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt, különösen az utóbbi 5 éven át, mint határszéli őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat terén eredményesen működött, alárendeltjeit helyesen és hazafias szellemben nevelte; **Mándli Ferenc** gazdasági tiszthelyettest, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt mindenkor kifogástalanul működött; de különösen, mint osztály gazdasági hivatalba beosztott segédmunkás, szolgálatait alapos szaktudással, ernyedetlen szorgalommal, igen pontosan és eredményesen látja el; **Papp Kálmán** törzsrörmestert, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonság terén, de különösen az utóbbi években a kerületi parancsnok, mint illetékes parancsnok ügyészhöz tartósan vezényelt irodai segédmunkás megbízhatóságot tanúsító beosztásában nagy szorgalommal, szaktudással, kötelességérzettel és odaadó ügybuzgalommal igen eredményesen működik; **vitéz Kerese János** tiszthelyettest hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért, különösen ideiglenes őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeinek helyes vezetése és hazafias nevelése terén elért eredményes munkálataiért; **Török István** törzsrörmestert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgaloméért és eredményes működéséért; **Bolla István** tiszthelyettest hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért, különösen pedig őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeinek helyes vezetése és helyes szellemben való neveléséért; **Dobri József** tiszthelyettest, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen a nyomozó alosztály felállításával kapcsolatban a csendőrségi bünyűgyi nyilvántartó létesítése körül kiváló, szakszerű, fáradhatatlan és eredményes tevékenységet fejtett ki; **Mészáros Lajos** tiszthelyettest hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló, ügybuzgó, fáradhatatlan és igen eredményes tevékenységéért, különösen pedig 1930–1931. években Somogy és Tolna vármegyékben elkövetett sorozatos betörések pótnyomozása során a cselekmények felderítése körül kifejtett igen eredményes közreműködéséért; végül **Nagy Gyula** tiszthelyettest, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kiváló, ügybuzgó, szakszerű, fáradhatatlan és eredményes tevékenységet fejtett ki.

A szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: Kardos (Kregál) József törzsrörmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, mint őrsparancsnokhelyettes és mint járőrvezető, fáradtságot nem ismerő odaadással, nagy buzgalommal és jó szakértelemmel működik; **Kálmán Lajos** örmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal, fáradtságot nem ismerő odaadással, eredményesen működik; **Pap István** törzsrörmestert, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan szorgalommal, körültekintően és eredményesen látja el, őrsparancsnokát nagy szorgalommal és odaadással támogatja; **Tóth Lajos III., Mikes Imre és Pál József** örmestereket, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlan szorgalommal, igen eredményesen működnek; **Milosovics István** törzsrörmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlan szorgalommal, nagy buzgalommal és igen eredményesen működnek; **Bokor János** örmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, mint járőrvezető, fáradhatatlan szorgalommal, nagy buzgalommal igen eredményesen működik és őrsparancsnokát odaadással támogatja; **Réh Vilmos, Pálfi János és Horváth Lajos II.** törzsrörmestereket, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt

a közbiztonsági szolgálat terén kötelességérzettel áthatva, buzgalommal, fáradtságot nem ismerő kitartással és lelkiismeretességgel működtek; **Varga András** törzsrörmestert, mert hosszas esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlan szorgalommal, igen eredményesen működött és őrsparancsnokát odaadással támogatta; **Taródi István** törzsrörmestert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgaloméért és eredményes tevékenységéért; **Halász Károly** törzsrörmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen az utóbbi években, mint irodai segédmunkás, nagy szorgalommal, fáradtságot nem ismerő kitartással, igen eredményesen működött; **Kutai József, Komlós József** törzsrörmestereket és **Barczy Sándor** örmestert, mert több évi esendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor ügybuzgó, fáradhatatlanok voltak és eredményesen tevékenykedtek; **Járfás Agoston, Rajki József, Sáling Dezső, Komlós József** törzsrörmestereket, **Csóka György** örmestert, mert 1929., 1931. években Csonka községben Sichermann Miksa és társai sérelmére 3375 P kárértékben elkövetett sorozatos betörések lopások tetteseinek, orgazdáinak kinyomozása, elfogása és a bűnlelek kézrekerítése körül járőrvezetőjüket napokon keresztül át fáradtságot nem ismerő kitartással és lelkiismeretes munkával sikeresen támogatták; végül **Nagy Lajos** törzsrörmestert, mert 1930–1931. években Somogy és Tolna vármegyékben elkövetett sorozatos betörések lopások tetteseinek kinyomozása és a bűnlelek kézrekerítése körül napokon át tartott pótnyomozás során szakszerű és eredményes közreműködésével, különösen a helyszíni nyomoknak a „Poller“-eljárással történt szakszerű biztosításával az elfogott tettes bűnösségének bizonyításához értékes adatot szolgáltatott.

Az Országos Tisztikaszínó hírei. A f. é. február, március és április havi „Kaszinó-Lap“-okban „Az 1932/33. évi idény tudományos és ismeretterjesztő előadásaira vonatkozó tudni-valók“ c. közleményünkben a 12 tisztán katonai vonatkozású előadás tárgya közül 8 szabadon választható, 4-nak tárgya pedig meg van jelölve. Eme 4 megjelölt előadási téma 3. és 4. száma alatt felsoroltakat a Kaszinó elnöksége — előre nem láthatott okból — kénytelen törölni és új 3., illetőleg 4. szám alatti tárgyként a következőket veszi fel: 3. „Az ifjúság nevelésének fontossága katonai szempontból. Mik legyenek a nevelés eszközei, céljai és módja?“ 4. „Az állam gazdasági önellátásának (gazdasági autarchia) akadályai és ennek kihatásai a hadsereg szervezésére.“ Ezen módosítástól eltekintve, a közlemény teljes egészében érvényben marad.

Közönetnyilvánítás. Mindazok a bajtársaim, akik Anna leányom elhunytá alkalmából részvétellel voltak irántunk s azok is, akik temetésén a budapesti 1. honvédkórházban megjelenni szívesek voltak, fogadják ezúton halás köszönetünket. **Tóth József tiszthelyettes, Tózeg.**

Véglegesítve lett: a miskolci VII. kerületben **Földes** (Fuhrer) **Lajos** próbacsendőr.

Házasságot kötöttek: a miskolci VII. kerületben: **Halász** (Herbszt) **Erőse** törzsrörmester **Nagy Mária** Terézkel **Budapest**, **Póta József** törzsrörmester **Balassa Veronikával** **Tarnaméra** községben és **Pléh László** törzsrörmester **Kenyizley Mária**val **Erdőbénye** községben.

Dr. Dortsák Lajos ny. hadbíró-örnagy honvédvédelmi irodáját **Budapest, II., Szász Károly-utca 2. sz.** alól **Budapest, II., Lövház-utca 32., fsz. 3. sz.** alá helyezte át, a **Margit-körúti** honvédörvényesség közvetlen közelébe.

Eladó egy 300 köbcentiméteres, jókarban levő, 4-ütemű, angol gyártmányú szülő motorkerékpár. Kevés pénzzel és alacsony havi részletre átvehető. **Balogh Imre** törzsrörmester-nél, **Köteleken.**

A m. kir. csendőrség és Máv. hiv. szállítója

Világhíró The Whitworth kerékpárok P 20.— havi részletre. Kerékpáralkatrészek olcsón. Külsők P 5.50-tól, belsők 1.80-tól, pedál párja 2.50-tól stb.
Angol golyóscsapógyas gyermekkocsik P 72-16l.

Javitóműhely. Varrógép, gramofon, rádió alkatrészek és javítók, nikkelezések. **Csendőrhöznekcsofóban.**

Láng Imre mernök Budapest, VI., Teréz-körút 3.
Kezes árjegyzék ingyen, de tudnunk kell miről

Emelkedő értékű telek vásárlása a legjobb tőkegyűjtés!

Budapest határában, Máriaremete mellett százhusz telek **öt éves részletre** ötenként 8 pengőért eladó. Erdős terület, villany és vízvezeték.

VI., Andrassy-út 56. — Építőiparosok Ugyanott Dunaharaszti telkek és házak.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utányomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezte és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektrálevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyegyet tehát felesleges beküldeni. — Jeligéül legelőszérőbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18

óraig található. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Gorova. 1. Az 1931. évi 8. sz. Csendőrségi Közlönyben közölt 112.349—VI. b. 1931 sz. B. M. körendelet alapján nem lehet a szerződéses polgári orvosokat arra kötelezni, hogy a családtagokat is díjmentesen megvizsgálják. Ilyen szempontból mindegy, hogy kap-e a családtag család pótlékot vagy sem. A gyakorlatban úgy alakult ki a kérdés, hogy egyes orvosok szívességből a családtagokat is díjmentesen megvizsgálják s részesítik orvosi tanácsokban, ismételjük azonban, hogy erre nem kötelezhető. 2. Bankkölesőnhöz most nem lehet hozzájutni s hogy ebben az évben javul-e a helyzet ezen a téren, azt nem lehet előre tudni. Valószínűnek tartjuk, hogy javulni fog. 3. Szanálás címén a 40 százalékot azoktól vonják le, akik 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idővel mennek nyugállományba, nem szükséges tehát, hogy a 15 év tényleges szolgálati idő meglegyen.

Hévíz. Aki beteg, ne járjon szórakozni. Furesa volna, ha miattal bajtársai portyáznak, nyomoznak, vagy napirend szerint foglalkoznak, ön a községet járja szórakozást keresve, mert a betegsége még nem érkezett meg. Azért persze ki-kimehet a közsébe is, ezt azonban ne csinálja feltűnően, hanem szabja az őrs szolgálati rendjéhez, napi beosztásához. Ebben a keretben aztán helye lehet esetleg olyan szórakozásnak is, ami betegnek való és beteghez illő.

Sz. G. őrm. Szirák. Ilyen kérdésre a múlt évi 32. számunk 190. lekszikonkérdése alatt már válaszoltunk.

Gyula. Az 1923. évi 20. számunk 128. lekszikonkérdése alatt részletes felvilágosítást talált.

K. M. prbes., Bagiyasalja. Ebben az évben már nem lesz lovas tanfolyam. Jelentkezők elő vannak jegyezve a legközelebbire, ettől függetlenül azonban szolgálati úton jelentheti, hogy a lovas szolgálatra képesnek érzi magát, kedve van hozzá. Ha megfelelőnek találják, majd előjegyzik.

Megnyugvás. Ha annak idején bejelentette az esetet, a kivizsgálást megejtették és annak során beigazolást nyert, hogy a sérülés szolgálatban keletkezett, akkor a kórházi ápolási költségeket a kincstár viseli, ellenkező esetben a költségek az élelmezési pénzátalány és a csendőrségi pótdíj együttes összegéig önt terhelik. Ha annak idején nem tett jelentést, szolgálati úton utólag is kérheti a kivizsgálást és annak eredménye alapján a kórházi költségek visszatérítését.

A rossz viszonyok dacára! Jó árut! Olcsó árukat! Jó kiszolgálást! Hosszú hitelt! kaphat a WEISS GYULA Részvénytársaság pünkösdi vásárán!

Mivel cégünk módot akar nyújtani az árucikkek könnyebb vásárlására és azok személyesen történő kiválasztására, minden P 180.— értékű vásárlásnál **az utiköltséget, a vasuti igazolvány alapján, az ide- és visszautazásra, egy személy részére megtérítjük**

Áruházunk árucikkei!

Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök. Kész női szövet- és selyem-, délutáni és estélyi ruhák. Pongyolák, blúzok, aljak. Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök. Köpeny- és ruhaszövetek. Selymek és műselymek méterszámra. Vászónaruk, sifón stb. Úszóruhák, fürdőköpenyek. Menyasszonyi kelengyék. Ágygarnitúrák. Kész női fehérművek. Damasztáru. Asztali készlet. Sezlontakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek. Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők. Hubertus-kabátok és trenchcoatok. Télkabátok, bundák. Öltöny- és felöltőszövetek. A H. M. új előírásának megfelelő szövetek. Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban. Férfi-fehérművek. Pullóverek, kötött mellények. Fehérműanyagok méterszámra. Úszóruhák, fürdőköpenyek. — Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

WEISS GYULA RT. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Vásárlásnál a fényképes vasúti vagy személyazonossági igazolvány felmutatását kérjük.

Tiszazug 3. 1. Az 1929. évi 20. számunkban megjelent 128. lekszikonkérdés alatt találja a választ. 2. Egyik közelebbi számunk leszikön rovatában válaszolunk.

B. J. es., Rajka. Utadót a közlekedési örsök motorkerékpárjai után is fizetni kell s nem mentesül ez alól például a nyomozó alosztály helyszínelő gépkocsija sem. Fizetnie kell tehát önnök is a motorkerékpárja után, akkor is, ha javarészt a közbiztonsági szolgálatban használja.

Szebb jövőt. Egyelőre szó sincs g. tiszthelyettesi tanfolyamról. Ebben az évben nem számíthat rá, de éppen olyan bizonytalan a jövő év is. Kéziratára külön választ kap, a megfejtést a megfelelő rovat keretében intézzük el.

G. J. emléklapos hadnagy, Sopron. Csendőr g. tiszti tanfolyam belátható időn belül nem lesz. Az utánpótlás kérdése rendezés alatt áll, azt azonban kizártnak tartjuk, hogy volt nem tényleges tiszteket felvegyenek.

Óvatomosság. Elvileg nem akadály, mert a leányt nem lehet büntetni az apja viselt dolgai miatt. Hogy aztán részleteiben miként áll a dolog s hogy máskülönben nincs-e valami akadály, azt a kivizsgálás során állapítják meg az előjárói.

M. L. th. és D. I. őrm., Szombathely. Előbbi előfizetése április 30-án lejárt, esekklapot küldöttünk, megújítás még nem érkezett. Utóbbi előfizetése június 30-án jár le, annak idején esekklapot küldünk.

Bizonytalanság. A Szut. 44. pont a), esetleg d) alpontja alapján bűnjel. Mindennapos dolog, hogy a lopott holmi elvitelére használt zsákok bűnjelként őrizetbe veszik, csodálkozunk, hogy ön még nem találkozott ilyen esettel.

Visszakapjuk-e Kolozsvárt. Első két kérdésére a leszikön rovatban fog választ kapni. 3. Kórházi ápolás fejében nem vonhatnak le többet az illetményeiből, mint amennyit az élelmezési pénzátalánya és a csendőrségi pótdíja együttesen kitesz. Összszegszerűen nem ellenőrizhetjük a számadást, mert az ápolási költség kórházankint és a betegségek természetétől függően különböző, de időnk sincs ilyen számításokra.

Dráva. Szolgálati úton kérje a külügyminiszter úrtól, hogy diplomáciai úton kutassák fel apja amerikai tartózkodási helyét. Irja meg lehetőleg teljes részletességgel az adatokat: mikor s hova vándorolt ki, mikor s honnan adott magáról utoljára életjelt, mi a foglalkozása stb. A budapesti amerikai konzulnak más a hivatása.

Sarkad. Nyugállományúak a háromnál kevesebb család pótlékan részszülő ténylegeseket megillető lakbért kapják, családtagjaik számára való tekintet nélkül. 2. Dr. Valló József alezredes a belügyminisztérium VI. b) osztályában teljesít szolgálatot, Hollódy János alezredes szolgálati beosztása: a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottsága, Budapest.

H. J. őrm., Gálosfa. Választ adtunk ugyanerre a kérdésre a lapunk múlt évi 13. számában megjelent 72. leszikönválaszunkban.

Egy a törzsőrmesterek közül. Névtelen levéllel nem foglalkozunk.

V. J. th. Dunapentele. Szeméremellenes bűncselekményt a magyar Btk. szerint csak élő egyén sérelmére lehet elkövetni. Halottak megfertőzésére vonatkozólag Btk-ünkben külön intézkedés nincsen. Az ilyen cselekményeket tehát csak akkor lehet büntetni, ha a körülmények szerint valamely a Btk.-be felvett más tényálladéku bűncselekmény megvalósul.

A körülmények szerint vagy sirrongalásról (Btk. 420. §) vagy a cselekmény nyilvánossága esetén a Btk. 249. §-ába ütköző, közszemérem megsértésével elkövetett vétségéről van szó. Az 1914. XL. t. c. 22. §-a szerint meghalt embernek meggyalázása vétség, amely a rágalmazás vagy becsületsértés büntetése alá esik s az előd, a gyermek, unoka, testvér vagy házastárs magánindítványára üldözhető. A kérdés szerint feltett esetben ez az utóbbi bűncselekmény tekinthető megvalósultnak. Itt természetesen a holttestet meggyalázó bánásmód lesz a vád tárgya, maga tehát az a tény, hogy a levélben leírt cselekmény valóban véghezvitelt-e vagy sem, a büntetőjog szempontjából közömbös. A gyanúsított elfogásának a Szut. 312. d) 7. pontja értelmében (a cselekmény a feltűnően durva becsületsértés vétségének büntetése alá esvén) törvényes akadálya ugyan nincsen, mindazonáltal, tekintve, hogy a magánindítvány bármikor visszavonható s a cselekmény egyébként a törvény tételes intézkedése szerint enyhébb súlyú (csak 6 hónapig terjedhető fogházalet lehet kiszabni), az elfogástól el lehet tekinteni.

B. L. th. Fadd. Örülünk, hogy annyira tetszik az ajándékunk. Szívesen adtuk.

Dr. K. B. K. rfgim. Tárgyatlanak tekintjük.

O. J. törm. Ostffyasszonyfa. Szívesen adtuk, forgassa sokáig, minél több haszonnal.

Közérdek. Kár, hogy annak idején a főszolgabíró vég-határozatát nem közölték velünk másolatban, mert akkor még fellebbezhetek volna az alispánhoz, most már azonban a fellebbezési határidő elmúlt. A főszolgabíró vég-határozata ugyanis, amellyel a közzgazdálkodást az örsfőzőnő kórházi ápolási költsége fejében 118 P 80 fillér megfizetésére kötelezte, nem helytálló, mert az alapul vett 1904. évi 2123. VIII. 529. K. B. határozat csak a mezőgazdasági cseledekre vonatkozik, az örsfőzőnő pedig nem mezőgazdasági, hanem házi cseléd. Ha tehát a közzgazdálkodás a járulékokat az OTI részére pontosan befizette s a kijelentést sem mulasztotta el, akkor a szolgálatból kilépett örsfőzőnő kórházi ápolási költségeit semmiképpen sem lehet a fennálló rendelkezések mellözése vagy félremagyarázása nélkül a közzgazdálkodásvezetőre hárítani. Ha az örsfőzőnőnek az utolsó szolgálatból (tehát önkéntől) való kilépésétől számított egy éven belül 6 havi, vagy 2 éven belül egy évi OTI tagsága igazolható, akkor a kórházi költségek az OTI-t terhelik; ellenkező esetben vagy a fizetésre kötelezett hozzátartozók (felmenők a nagyszülőktől, lemenők az unokáig) fizetik a kórházat, ha pedig ilyenek nincsenek, akkor szegényjogon ingyenes a kórházi ápolás. Ismételjük: a közzgazdálkodás semmiesetire sem köteles ezeket a költségeket viselni. A vég-határozat azonban most már jogerőssé vált, fellebbezéssel megtámadni nem lehet; a kiróti költségek viselésétől esetleg még úgy mentesülhetnek, ha igazolni tudják, hogy az örsfőzőnő az utolsó két év alatt legalább egy évig (megszakitások nem számítanak) az OTI-nek tagja volt. A főszolgabírói vég-határozat indokolása ugyanis csak az 1927. évi XXI. t. c. 51. §-ára mondja ki, hogy ebben az esetben nem alkalmazható — vagyis hogy egy éven belül félévi tagság nem volt igazolható —, nem terjed ki azonban az idézett t. c. 52. §-ára, amely abban az esetben is az OTI fizető-kötelezettségét állapítja meg, ha a legutóbbi két éven belül egy évi tagságot igazolni tudnak az érdekelték. Lehet, hogy ezt a feltételt teljesen figyelmen kívül hagyta a vég-határozatot meghozott hatóság, azért, ha ezt utólag igazolni tudnák, akkor jelentsek be az OTI ottani szervéhez az ügyet, mert

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállítású posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztagyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve **árakban is csak az elsőkézből** minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismétlenül **okirattal elismerésben** részesült **állandó szerződéses** felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézb. n. levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenkei-út 117. Üzemből 1922 óta 300 munkásal.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

ennek a körülménynek a felvetése és igazolása esetleg a vég-határozat hatálytalanítására vezethetne s akkor a költségeket az OTI vállalná el. Mindenesetre jó tanulság ez az eset arra, hogy általános kérdézősködés helyett célra vezetőbb dolog azonnal megírni nekünk a tényeket úgy, amint vannak, mert konkrét kérdésre idejében lehet konkrét tanácsot is adni. Második kérdésére a lekszikon rovatban kap választ egyik közelebbi számunkban.

100. Magánlevélben érdeklődjek Debreczeny István százados úrnál (M. kir. honvéd központi híradóiskola, jelentőku-tya- és postagalamb-osztag, Budapest, Károly király lakta-nya), vagy pedig szolgálati úton juttassa el a kérelmet az őrs az említett osztaghoz. Azt kell megírni, illetve bejelenteni, hogy szolgálati célokra német juhászkutyát óhajtana beszerezni. Pillanatnyilag az ebállományt más célokra használják fel, ha azonban a csendőrség részéről is akár szolgálati, akár magánúton komoly érdeklődés mutatkozik, az említett osztag talán megoldást a csendőrségi igények fokozatos kielégítésére is. Fizetni nem kell az ebekért semmit, csak bizonyos kötelezettséget kell vállalni a születendő kölykök egy részének leadására tekintetében. A vámorrség nagyobb tömegben igényelt már szolgálati ebeket s igen szép eredményeket ér el azokkal, nálunk is határozottan előnyös volna több figyelmet fordítani erre a kérdésre.

V. I. őrm., Balatonföldvár. A pénzügyőrség nyugállományú tagjai általában nem viselhetik az egyenruhát, egyes ünnepélyes alkalmakra azonban, külön-külön kérelem alapján, a pénzügyminiszter úr engedélyezni szokta azoknak, akikről biztosra vehető, hogy visszaélni az engedéllyel nem fognak. Az illetőknek azonban kívánságra fel kell mutatniok az engedélyt.

M. I. th., Szombathely. 1. Forduljon levélben a Hadtörténelmi Levéltárhoz (Budapest, Vár, Bécsikapu-tér 4. sz.), írja meg pontosan, milyen adatokra van szüksége. 2. Wulff Olaf folyamőr vezérőkapitány a m. kir. folyamórség felügyelője (Budapest, Vár, Országház-utca 30. sz.). Címe méltóságos, a katonai Mária Terézia Rend lovagja. Ha személyesen jelentkezhetik alkalomadtán, jobb, de levelet is írhat, persze megfelelő formában.

12345. 1. Az igényvehető szabadságokra megszabott időtartamokat (2 hét, 4 hét stb.) a Szabadságolási Szabály 2. §. 5. pontja szerint csak a naptári év keretében lehet igénybevenni, de az természetes is, hogy nem lehet az évről-évre igénybe nem vett szabadságokat egy évre összegyűjtögetni. Végül is valaki azzal állhatna elő, hogy ő most már egy teljes éven át szabadságon akar lenni, anyai hetet, hónapot rakosgatott félre magának. Ugyebár, ez komolytalan dolog volna? 2. Éjfélkor elindulhat s az utolsó napot követő reggel, ébresztőre kell bevonulnia. Ha a szolgálat lehetővé teszi, rendszerint megengedik, hogy az első szabadságos napot megelőző esti vonattal az érdekelte elutazhassék.

Turul 1. 1. Olvassa el a folyó évi 5. számunkban „Fellobogózás” jellegre küldött üzenetünket. Mint látja, ez még tárgyalás alatt álló kérdés. 2. Természetes, hogy lehet, de csak

szolgálati célokra szóló megrendelésnél. Magánmegrendelésekre az említett cég bérmentesítési jelzéssel ellátott megrendelő lapjait felhasználni nem szabad.

Kéziratok.

Hegyidom. Kivonatossan közölni fogjuk.

Jákó. Közöljük.

Még írok. „Egy pincebetörés kiderítése” című kézírata jó, közölni fogjuk.

Tisza. Közöljük.

Szerény. Mult számunk 296. oldalán „Deliktum” jelige alatt köldött ézenetünk önnök is szól.

Thália. Átfésülve jönni fog.

Dr. G. B. Túlságosan nagy anyag dióhéjba összeszorítva. Emiatt száraz, inkább csak felsorolásszerű és a csendőr szempontjából gyakorlati érték nélkül való. Ha lapunk néhány számát át méltóztatik lapozni, szükségtelen lesz megindokolnunk, hogy miért nem közölhető.

Memento. Igen sikerült. De nekünk túlhoszá. Rövidebbet kérünk.

Bereg. Nem nekünk való téma, ne tessék kidolgozni.

Augusztus. Lapunk legutóbbi számának vezércikkében éppen ezzel a kérdéssel foglalkoztunk. Nem volna értelme most megismételni az ott mondottakat, annál kevésbé, mert a cikke közismert dolgokat tartalmaz, nem mond újat. Hasonlóképpen csak közismert dolgokat tartalmaz a cigányokról írott cikke is.

Sz. A. törm. Bonyhád. Kétségtelenül célszerű lenne, ha a nyomozókules a körözött egyénnek több személyi adatát tartalmazná, mert így a járőr mindjárt a helyszínén meg tudná állapítani, hogy az azonos nevű körözötték közül kivel áll szemben. A nyomozókulesnál azonban a terjedelem is fontos. A kulesnak semmiesetre sem szabad olyan vastagnak lennie, hogy a járőrtáskába el ne férjen, vagy hogy szolgálatba vitele csak különös kényelmetlenséggel legyen lehetséges. Ha azonban a körözött és nyomozott egyéneknek csak egy-két személyi adatát kellene még felvenni, ez minden egyes név-nél legalább egy újabb sort jelentene s ez pedig a kules terjedelmét a mostaniak kétszeresére növelné. Azután meg, ha valaki a járőr előtt gyanússá válik abból a szempontból, hogy egy körözött egyénnel azonos, akkor már inkább vezessék elő az őrsre vagy olyan helyre, ahol a dolgot nyugodtan és alaposan tisztázni lehet, mert ez megnyugtatóbb, minthogy a járőr ezt esután a nyomozókules alapján igyekezzék a helyszínén eldönteni. Ha kétszerannyi adatot tartalmazna is a nyomozókules, mint amennyit tartalmaz, mégsem lehetne valakinek a személyazonosságát vagy nem azonosságát esután csak azok alapján eldönteni anélkül, hogy magát az eredeti körözést meg ne nézzük. Megnyugtatóbb eljárás tehát, ha a járőr az illetőt az őrsre elővezeti s ott az eredeti körözés vagy nyomozás alapján ejti meg a személyazonosság részletes igazolását. Természetes, hogy ez csak olyan esetekre vonatkozik, amikor a személyazonosságot illetően alapos ké-

Tyúkszemek

Este a láb 15–20 percig áztatandó **Szent Rókus lábsós** vízbe. A tyúkszem ezáltal annyira megpuhul, hogy a tyúkszem közepe, mely a legfájdalmasabb, könnyen eltávolítható kézzel, kés vagy borotva nélkül.

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL

BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

telyek merülhetnek fel, mert egyébként a nyomozókules mostani adatai is elegendők. Nem közölhető.

Levélszekrény. Ujjonnan megindított „Levélszekrény” rovatunkban helyet adunk minden hozzánk intézett levélnek, amely testületünk javát vagy szolgálatunk érdekét szolgálja, közérdekű kérdéssel foglalkozik és általános szerkesztési el-

veinkkel sem ellenkezik. Jó gondolatokat, javaslatokat, megoldásokat is szívesen látunk. A nevét mindenesetre alá kell írnia.

Bánat. Elég tígyes vers, de a mértékünket azért még nem üti meg.

Orgona. Jó, közölni fogjuk.

Távolsági kimutatás.

(Pályázat.)

	A községek és tereptárgyak megnevezése												Leportyázásra szükséges idő pihenővel együtt		
	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2			
	Pisztrángos	Vasbánya	Málnási forrás	Makkosbükk	Juh aklok	Vasútállomás	Máriakereszt	Oroszhegy község	Kiküllőhid	Mentédi tanya	Seltersforrás	Háromszéki dűlő			
	k i l o m é t e r												óra	perc	
1	Zabola	5·8	3·3	2·4	4·8	2·0	1·2	3·5	2·6	4·0	4·3	1·2	1·3		
2	Háromszéki dűlő	6·5	4·3	3·6	6·4	2·9	2·2	5·1	1·2	2·8	3·4	2·1			
3	Seltersforrás	5·6	4·1	4·2	8·3	3·6	5·9	4·8	1·6	3·1	3·2				
4	Mentédi tanya	6·9	5·4	9·8	15·5	6·2	5·8	8·2	6·0	3·8					
5	Kiküllőhid	8·1	6·5	8·7	11·2	4·8	4·9	4·3	3·7						
6	Oroszhegy község	10·3	5·2	6·0	7·5	3·4	3·5	2·3						1	
7	Máriakereszt	10·2	4·7	3·3	3·6	2·2	2·6								
8	Vasútállomás	7·9	2·3	3·0	4·2	0·9									
9	Juh aklok	8·9	3·3	1·8	4·7										
10	Makkosbükk	11·8	6·5	2·4											
11	Málnási forrás	6·1	1·9												
12	Vasbánya	4·9													

E távolsági kimutatás alapján egy 36 órás őrzőjáratot kell összeállítani, akként, hogy minden tereptárgy szerepeljen benne.

Határidő: június 1. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyenitől fogadunk el. A legjobb pályamunkát a június 15-i számunkban közöljük és értékes utazóbörönddel jutalmazzuk.

PUCH és eredeti
STEYR WAFFENRAD

kerékpárok a csendőrség részére legalkalmasabbak
PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

Pontos **DOXA** és **OMEGA** zsebrak nagyban és kicsinyben, legolcsóbban
TILLEMANN SEBESTYÉN svájci óra, arany, ezüst ékszerlerakata
Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 12. — Telefon: Aut. 806-16.

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű **LANG-kerékpárok** 204 P-ért. — Havi 16

pengős részletre, teljes felszereléssel, karbidlámpával. **Kerékpáralkatrészeket** a világon létező összes kerékpárhoz nagyban árban, **30% árlészállítással.** Külső gumí 5.80, belső gumí 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LANG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminagykereskedés Kelet-Európa legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár-raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauszál-utca sarok)

Megfejtés.

Folyó évi 8. számunkban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Vízszintes sorok: 1. Szakaszyakorlat, 16. Aszalás, 17. Elítélte, 18. Jasz, 19. Reis, 20. Et, 21. Lom, 22. Ak, 23. Ob, 24. Ugat, 26. Me, 27. Élestöltényt, 32. Kel, 34. Ollós, 35. Elemi, 36. Le, 37. Dzsidas, 41. Devla, 44. Izzad, 45. Dóm, 47. Eta, 48. Betört, 50. Elir, 52. jji, 54. Ék, 55. Oka, 56. Soká, 59. Csécs, 61. Észlelet, 63. Siami, 65. Nie, 66. Ll, 67. Akt, 69. Bánat, 70. Yard, 72. Olló, 74. Len, 75. kk, 76. Em, 77. Mióta, 79. Oka, 80. Soká, 81. Merv, 83. Élet, 85. Só, 87. Rada, 88. Áru, 91. Sor, 92. Vó, 93. Denevér.

Függőleges sorok: 1. Sajátkezdeményezés, 2. Zsák, 3. Ázs, 4. Kazal, 5. Al, 6. Sáros, 7. Zsebtolvaj, 8. Yes, 9. Al, 10. Ki-egésztés, 11. Ottan, 12. Ré (ér), 13. Lill, 14. Atom, 15. Temetés, 24. Utód, 27. Élelmiszer, 28. Emide, 29. Ólel, 30. Ll, 31. Tudato-san, 33. El, 38. Szökésben van, 39. Izr, 40. Ad, 42. Et, 43. Abj, 46. Ól, 49. Kálitka, 51. Ról, 53. Jutalom, 57. Kel, 58. Állomás, 59. Cet, 60. Cián, 62. Siami, 64. Makk, 68. Kóter, 71. Drót, 73. Li, 78. Arad, 79. Olav, 80. Ser, 82. Éde, 84. Ló, 86. Óv, 89. Ré (ér), 90. Ur.

Beérkezett 168 megfejtés. Helyesen fejtették meg a következők: *Hamza Gábor* törm. (Debrecen), *Kun Jenő* th. (Debrecen), *Unyi József* örm. (Lőrinci), *Zrinyi József* örm. (Marcali), *Porró József* örm. (Gamás), *Rasuknits István* prb. es. (Dunaharaszti), *Szárász András* örm. (Budapest), *Orbán Lajos* III. th. (Baksa), *Dani József* örm. (Budapest), *Cserni Péter* törm.

(Margittasziget), *Hubay András* törm. (Rum), *Bujáky Antal* törm. (Szombathely), *Lamperth Géza* es. (Herecgalva), *Tal-lódy József* örm. (Nádudvar), *Pelles József* törm. (Székes-fehérvár), *Kozicz Kálmán* törm. (Magyaróvár), *Schreiner József* törm. (Magyaróvár), *Kajtar Sándor* törm. (Cséppusztá), *Czicze Lajos* örm. (Budapest), *Szinnyai László* örm. (Tiszakürt), *Tóthpéli József* th. (Budapest), *Plagh Károly* törm. (Szikszó), *Futó István* th. (Mátyásföld), *Varga Balázs* örm. (Pécel), *Orosz József* törm. (Szalánta), *Szernay Endre* es. (Karácsond), *E. Tóth Ferenc* örm. (Somoskőujfalu), *Bálint Géza* örm. (Köny), *V. Nagy József* törm. (Alberti), *Bahony István* örm. (Leányfalu), *Kömczöl István* es. (Leányfalu), *Gál Ferenc* törm. (Felsőszentivány), *vitéz Nemeti Pál* th. (Magyarerges), *Sóstai István* örm. (Söjtör), *Taródi István* törm. (Szi), *Márki Kálmán* örm. (Kaposvár), *Csobot Ferenc* törm. (Ózd), *Tamás András* es. (Kiskunhalas), *Lendvy János* th. (Miskolc), *Benedek Lajos* th. (Fadd), *Marton Mihály* th. (Szombathely), *Auer János* örm. (Badaacsonytomaj), *Rakó Sándor* törm. (Szombathely), *Nyers László* gth. (Kaposvár), *Fejes József* I. törm. (Fadd), *Papp György* es. (Acsád), *Kisbalázs Béla* es. (Karancseszti), *Simon József* es. (Tata), *Vida Sándor* es. (Tata), *Kampf Antal* törm. (Csurgó), *Deák Kálmán* örm. (Veszprém), *Baumgartner János* es. (Polgárdi), *János Márton* gth. (Budapest), *Koller Dezső* th. (Budapest), *Csertő József* örm. (Beremend), *Mészáros Mihály* törm. (Pécs), *Farkas Ferenc* es. (Rákoskeresztúr), *Dóczi István* örm. (Szombathely), *Mészáros Lajos* th. (Szombathely), *Ruzsa János* örm. (Páka), *Szmutku János* es. (Szalánta), *Tóth Imre* II. th. (Baltavár), *Takács Ferenc* th. (Csurgó), *Szabó* törm. (Tarján), *Polgár József* törm. (Baja), *Halmos József* es. (Tarján), *Nyisator József* th. (Budapest), *Illés Dániel* örm. (Vámosgyörk), *Kampf Ferenc* es. (Söjtör), *Enyedi András* es. (Fajsz), *Tóth Gábor* III. örm. (Budapest, 1. sz. h. kórház), *Gombos Gyula* törm. Hajdúhadháza, *Solti Dezső* th. (Budapest).

A szerkesztőségünkben megjelent sorsolás során az összesukható étkező készletet **Illés Dániel** örmester (Vámosgyörk) nyerte. Címére elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, színtartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, színtartó, tiszta gyapju — — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelenben van raktáron, tollforgatókkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A fényképezés nemcsak szórakozást nyújt, de a modern csendőr egyik fegyvere is! Még ma kérje a nagy képes árjegyzéket, fényképezési, optikai és rádió cikkekről.

Hatschek és Farkas

fényképezési, optikai és rádió szaküzlet

Budapest,
IV., Károly-körút 28. sz.
VI., Andrássy-út 28. sz.
VII., Rakóczi-út 80. sz.

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

Rendkívül dús választék: sész női-, férfi- és gyermek tavaszi és átmeneti kabatokban, férfi és gyermekő (nyő)knben, női ruhákban, női és férfi fehéreművekben, selyem-, szövet- és divatarukban, paplaronokban, takaróknban stb.

Videki rendeléseket aznap elintézzük!

Árumintákat hérmente és egyes kész darabokat megtekintésre készségeel küldünk!

Hathavi részletfizetési kedvezmény!

Rendkívül olcsó árak! Csak elsőrendű minőségű árukat tartunk raktárunkon!

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.